POLIROM

Georges

SIMENON

O crimă în Olanda

Maigret

GEORGES SIMENON

Seria Maigret

O CRIMA ÎN OLANDA

Original: *Un crime en Hollande* (1931)

Traducerea:

NICOLAE CONSTANTINESCU

virtual-project.eu

Editura: POLIROM

2008

1. Tânăra cu vaca

În după-amiaza de mai când sosi la Delfzijl, un orăşel din extremitatea de nord a Olandei, Maigret cunoştea despre cazul care îl aducea acolo doar câteva noţiuni elementare.

Un anume Jean Duclos, profesor la Universitatea din Nancy, ţinea un turneu de conferinţe în ţările nordice. La Delfzijl, se bucurase de ospitalitatea unui profesor de la Şcoala Navală, domnul Popinga. Şi tocmai acest domn Popinga fusese asasinat. Profesorul francez nu fusese pus sub acuzare, dar fusese totuşi rugat să nu părăsească localitatea şi să rămână la dispoziţia autorităţilor olandeze.

Asta era tot sau aproape tot. Jean Duclos anunţase Universitatea din Nancy, iar aceasta ceruse şi obţinuse trimiterea unui specialist de la Poliţia Judiciară în misiune la Delfzijl.

Sarcina îi fusese încredinţată lui Maigret. Dar era o sarcină mai puţin oficială, cu atât mai mult cu cât comisarul nu-şi anunţase venirea colegilor olandezi.

Primise de la Jean Duclos un raport destul de confuz, urmat de o listă cu numele celor care erau într-un fel sau altul amestecaţi în această poveste.

Cu puţin timp înainte de a ajunge în gara din Delfzijl, Maigret consultase cu atenţie această listă.

Conrad Popinga (victima), patruzeci şi doi de ani, fost căpitan de cursă lungă, profesor la Şcoala Navală din Delfzijl. Căsătorit, fără copii. Vorbea curent engleza şi germana şi destul de bine franceza.

Liesbeth Popinga, soţia lui, fiica unui director de liceu din Amsterdam. Foarte cultivată. Cunoştinţe aprofundate de limbă franceză.

Any Van Elst, sora cea mică a doamnei Popinga, aflată într-un sejur de câteva săptămâni la Delfzijl. Îşi susţinuse de curând teza de doctorat în Drept. Douăzeci şi cinci de ani. Înţelegea un pic franceza, dar o vorbea mai greu.

Familia Wienands. Locuia în vila vecină cu cea a familiei Popinga. Carl Wienands era profesor de

matematică la Şcoala Navală. Căsătorit, avea doi copii. Nu cunoştea deloc limba franceză.

Beetje Liewens, optsprezece ani, fiica unui fermier specializat în exportul de vaci de rasă. Două sejururi la Paris. Vorbea perfect franceza.

* * *

Raportul nu spunea mare lucru. Nişte nume care nu însemnau nimic, cel puţin pentru Maigret, care venea de la Paris după o noapte şi o jumătate de zi de mers cu trenul.

Delfzijl îl derută de la primul contact. În zori, traversase Olanda tradiţională a lalelelor, apoi Amsterdamul, unde mai fusese. La Drenthe constatase cu surprindere existenţa unui adevărat pustiu cu iarbă-neagră, care se întindea până la treizeci de kilometri în faţa ochilor, brăzdat de canale.

Iar acum descoperea un decor care nu semăna deloc cu cel de pe ilustratele olandeze şi care avea un caracter de o sută de ori mai nordic decât îşi imaginase.

Un orăşel: cel mult zece-cincisprezece străzi, pavate cu frumoase cărămizi roşii, aliniate la fel de regulat ca gresia dintr-o bucătărie; case joase, tot din cărămidă, împodobite cu multă lemnărie în culori deschise şi vesele.

Era ca o jucărie, cu atât mai mult cu cât în jurul oraşului văzu un dig care îl încercuia complet. În acest dig zărise treceri care puteau fi închise, când creştea nivelul mării, cu ajutorul unor porţi grele asemănătoare cu cele ale unor ecluze.

Dincolo de dig se afla gura de vărsare a fluviului Ems. Marea Nordului. O fâşie lungă de apă argintie. Cargoboturi pline care îşi aşteptau descărcarea sub macaralele unui chei. Canale şi o puzderie de ambarcaţiuni cu pânze, mari cât şlepurile, grele ca ele, dar construite astfel încât să reziste talazurilor mării.

Era soare. Şeful gării purta o şapcă simpatică de culoare portocalie, cu care îl salută cât se poate de natural pe călătorul necunoscut.

Vizavi se afla o cafenea. Maigret intră şi se aşeză cu sfială. Nu numai că totul era lustruit ca în sufrageria unor mic-burghezi, dar domnea şi aceeaşi intimitate.

O singură masă, cu toate ziarele zilei înşirate pe tije din cupru. Patronul, care bea bere cu doi clienţi, se ridică să-l întâmpine pe Maigret.

— Vorbiţi franceza? îl întrebă comisarul.

Patronul făcu semn că nu, puţin jenat.

— Daţi-mi bere… *Bier!...*

Şi, după ce se aşeză, scoase hârtiuţa din buzunar. Ochii îi căzură pe ultimul nume. I-l arătă şi rosti de două-trei ori:

— Liewens…

Cei trei bărbaţi începură să vorbească între ei. Apoi, unul dintre dânşii se ridică, un tip înalt cu şapcă de marinar, şi îi făcu semn lui Maigret să-l urmeze. Comisarul nu avea bani olandezi şi voia să schimbe o bancnotă de o sută de franci, dar patronul îi repetă:

— *Morgen!... Morgen!...*

Mâine! Să vină a doua zi!…

Atmosferă familială, extrem de simplă, chiar naivă. Ghidul, tăcut, îl conducea pe Maigret pe străzile orăşelului. În stânga, era un hangar plin de ancore vechi, de parâme, de lanţuri, de geamanduri şi busole, care se revărsau până pe trotuar. Mai departe, un velar lucra în pragul casei.

Iar în vitrina cofetăriei puteai vedea o mulţime de sortimente de ciocolată şi alte dulciuri sofisticate.

— Nu vorbit engleza?

Maigret făcu semn că nu.

— Nici *deutsch*?

Acelaşi semn, aşa că bărbatul tăcu, resemnat. La capătul unei străzi erai deja la ţară: păşuni verzi şi un canal în apele căruia pluteau, acoperind aproape toată lăţimea, trunchiuri de copac din nord ce aşteptau să fie remorcate, străbătând ţinutul.

Destul de departe, se zărea un acoperiş mare din ţiglă smălţuită.

— Liewens!… *Dag, mijnheer!*

Maigret încercă să-i mulţumească acelui om care, fără să-l cunoască, mersese aproape un sfert de oră ca să-i facă un serviciu. Apoi îşi continuă drumul singur.

Cerul era senin, iar atmosfera uimitor de limpede. Comisarul trecu pe lângă un gater, unde buştenii de stejar, acaju şi tec formau stive care se ridicau până la înălţimea unei case.

O ambarcaţiune ancorată. Câţiva copii se jucau. Apoi, un kilometru de singurătate. Aceleaşi trunchiuri de copac plutind în apa canalului. Bariere albe ce încadrau câmpuri pe care păşteau vaci de toată frumuseţea.

Realitatea contrazicea din nou noţiunile preconcepute: cuvântul „fermă" evoca în mintea lui Maigret un acoperiş din paie, maldăre de bălegar şi o vânzoleală de animale.

Aici se afla în faţa unei construcţii noi şi frumoase, având în jur un parc plin de flori. Pe apa canalului, în faţa casei, se legăna o barcă de acaju elegantă. De poarta din fier era rezemată o bicicletă de damă în întregime nichelată.

Căută zadarnic soneria. Strigă, dar nu-i răspunse nimeni. Doar un câine veni să se gudure pe lângă el.

În stânga casei începea o clădire lungă cu ferestre regulate, dar fără perdele, care te-ar fi dus cu gândul la o remiză, dacă n-ai fi luat în seamă calitatea materialelor sau, mai ales, felul cochet cum era vopsită.

Deodată, de acolo se auzi un muget. Maigret se apropie, ocoli rondurile cu flori şi ajunse în faţa unei uşi larg deschise.

Clădirea era un grajd, dar un grajd la fel de curat ca o locuinţă. Peste tot, cărămida roşie, care conferea o luminozitate caldă, chiar somptuoasă atmosferei din interior. Rigole pentru scurgerea apei. Un sistem mecanic de distribuţie a hranei în iesle. Şi, în spatele fiecărei boxe, un scripete, despre care Maigret avea să afle mai târziu că ţinea coada vacilor ridicată în timp ce erau mulse, ca laptele să rămână curat.

În interior domnea semiîntunericul. Vitele erau afară, mai puţin cea din prima boxă, culcată pe o parte.

O tânără se apropie de vizitator şi îl întrebă pe cine căuta, la început în olandeză.

— Domnişoara Liewens?

— Da… Sunteţi francez?

În timp ce vorbea, se uita la vacă. Maigret nu înţelese imediat zâmbetul ei puţin ironic.

Ideile preconcepute se dovedeau şi în acest caz a fi false. Beetje Liewens purta cizme de cauciuc negre care o făceau să semene cu o călăreaţă de circ.

Rochia ei din mătase verde era ascunsă aproape în întregime de un şorţ de infirmieră.

Avea o faţă trandafirie, poate prea trandafirie. Un zâmbet sănătos, vesel, dar lipsit de subtilitate. Ochi mari, de un albastru de faianţă. Părul, roşcat.

Ezită puţin la primele cuvinte în franceză, pe care le rosti cu un accent puternic. Dar, foarte repede, se familiariză din nou cu această limbă.

— Îl căutaţi pe tata?

— Pe dumneavoastră…

Tânăra fu cât pe ce să pufnească în râs.

— Îmi cer scuze… Tata e plecat la Groningen şi se va întoarce abia diseară. Cei doi argaţi sunt pe canal, unde descarcă un transport de cărbuni. Servitoarea e plecată la piaţă… Şi exact acum şi-a găsit şi vaca să fete! Nimeni nu se aştepta. Sunt singură…

Ţinea mâna pe un troliu, pregătit pentru orice eventualitate, în cazul în care ar fi trebuit să ajute animalul. Zâmbea cu toată gura.

Afară era soare. Cizmele tinerei luceau de parcă ar fi fost date cu lac. Avea mâinile grăsuţe şi trandafirii şi unghiile îngrijite.

— Am venit în legătură cu Conrad Popinga…

Dar ea se încruntă. Vaca se ridicase cu o sforţare dureroasă şi recăzuse greoi.

— Atenţie… Vreţi să mă ajutaţi? i se adresă ea lui Maigret, luând o pereche de mănuşi din cauciuc gata pregătite.

* * *

Aşa a început Maigret ancheta, ajutând un viţel de rasă friză pură să vină pe lume, împreună cu o tânără ale cărei gesturi sigure dovedeau antrenamentul sportiv.

O jumătate de oră mai târziu, în timp ce viţeluşul căuta deja ugerul mamei, comisarul, alături de Beetje, stătea aplecat peste un robinet din cupru şi îşi săpunea mâinile până la coate.

— E prima dată când vă îndeletniciţi cu aşa ceva? întrebă ea în glumă.

— Prima dată…

Avea optsprezece ani. Îşi dădu jos şorţul alb, dând la iveală rochia de mătase mulată pe formele ei pline care, poate din cauza atmosferei însorite, aveau ceva extrem de excitant.

— Bem ceaiul şi stăm de vorbă. Haideţi în casă…

Servitoarea se întorsese de la piaţă. Salonul era auster, puţin întunecos, dar de un confort rafinat. Ochiurile de geam ale ferestrelor erau de un roz delicat, abia perceptibil, aşa cum Maigret nu mai văzuse niciodată.

Biblioteca era plină de cărţi. Multe lucrări despre creşterea şi îngrijirea vitelor. Pe pereţi erau expuse medalii de aur câştigate la expoziţiile internaţionale şi diplome.

Şi, printre toate acestea, ultimele cărţi ale lui Claudel, André Gide, Valéry…

Beetje zâmbi cu cochetărie.

— Vreţi să-mi vedeţi camera?

Şi îl urmări cu privirea ca să-i surprindă impresiile. Nu avea pat, ci un divan acoperit cu catifea albastră. Pereţii erau tapetaţi cu indian imprimat. Etajere de culoare închisă, alte cărţi, o păpuşă cumpărată de la Paris, îmbrăcată în mătase foşnitoare.

Aproape un budoar, însă cu o ambianţă puţin cam greoaie, solidă, echilibrată.

— Nu-i ca la Paris?

— Aş dori să-mi povestiţi ce s-a întâmplat săptămâna trecută.

Faţa ei se întunecă, dar nu într-atât încât să lase să se creadă că lua evenimentele în tragic.

Altfel, ar mai fi avut acel zâmbet plin de mândrie când îşi arătase camera?

— Să ne bem ceaiul…

Şi s-au aşezat fată în faţă, înaintea ceainicului acoperit cu un fel de crinolină care împiedica băutura să se răcească.

Beetje îşi căuta cuvintele. Mai mult, luă un dicţionar şi, din când în când, se întrerupea un lung moment ca să găsească termenul exact.

O ambarcaţiune echipată cu o pânză mare şi cenuşie aluneca pe apa canalului, ajutându-se de prăjină, în lipsa vântului. Şi se strecura printre trunchiurile de copaci care umpleau râul.

— Încă n-aţi fost la familia Popinga?

— Am sosit acum o oră şi abia am avut timp să vă ajut vaca să fete!

— Da… Conrad era un bărbat fermecător, un om foarte simpatic. A călătorit în toate ţările, ca secund, apoi ca prim-locotenent. Tot aşa spuneţi şi în franceză?… Apoi, după ce a obţinut brevetul de căpitan, s-a căsătorit şi, ca să-i facă pe plac soţiei, a acceptat un post de profesor la Şcoala Navală. Nu e cine ştie ce… A avut un mic iaht, dar doamnei Popinga îi este teamă de apă, aşa că a fost nevoit să-l vândă. Nu mai avea pe canal decât o barcă. Aţi văzut-o pe a mea? E aproape la fel!… Seara, dădea lecţii particulare unor elevi. Muncea mult…

— Cum era?

Ea nu înţelese imediat. Apoi aduse o fotografie unde apărea un tânăr înalt şi bucălat, cu ochii albaştri, cu părul tuns scurt, care te frapa cu aerul lui de om sănătos şi cumsecade.

— El e Conrad… N-ai spune că are patruzeci de ani, nu-i aşa? Soţia lui e mai în vârstă. Cred că are patruzeci şi cinci… N-aţi remarcat? Şi nu chiar aceleaşi idei… De exemplu… Aici, fireşte, toată lumea e protestantă. Eu sunt adepta Bisericii moderne. Liesbeth Popinga e din Biserica naţională, care e mai severă, mai… cum spuneţi? Conservator?

— Conservatoare…

— Da! Şi prezidează toate operele de binefacere.

— N-o prea simpatizaţi?

— Da… Dar e vorba de cu totul altceva. Ea e fiica unui director de liceu… Înţelegeţi? Pe când tatăl meu e doar fermier… Totuşi, e foarte blândă, foarte amabilă.

— Ce s-a întâmplat?

— Aici au loc deseori conferinţe. E un orăşel, cinci mii de locuitori. Dar oamenii vor să fie la curent cu noile idei. Joia trecută, a venit profesorul Duclos, de la Nancy. Îl cunoaşteţi?

Tânăra se arătă foarte mirată că Maigret nu-l cunoştea pe profesor, pe care ea îl considera o glorie naţională franceză.

— Un mare avocat, specialist în problemele legate de crime şi… cum se spune?… Psihologice… A vorbit despre responsabilitatea criminalilor. E corect? Ar trebui să-mi spuneţi dacă fac greşeli… Doamna Popinga e preşedinta societăţii şi conferenţiarii sunt întotdeauna primiţi la ea acasă. La ora zece avea loc o mică reuniune intimă. Profesorul Jean Duclos, Conrad Popinga cu soţia lui, Wienands cu soţia şi copiii şi eu. Acasă la Popinga… Cam la un kilometru de aici, tot pe Amsterdiep. Amsterdiep e canalul pe care îl vedeţi acolo… Am băut vin şi am mâncat prăjituri. Conrad a dat drumul la radio. Mai era şi Any, de care am uitat, sora doamnei Popinga, care e avocată. Conrad a vrut să danseze. Am strâns covorul. Familia Wienands a plecat prima, din cauza copiilor. Cel mic plângea întruna… Locuiesc chiar lângă casa familiei Popinga. La miezul nopţii, lui Any i s-a făcut somn. Eu venisem cu bicicleta. Conrad şi-a luat bicicleta şi m-a condus. Am venit aici. Tata mă aştepta. Abia a doua zi am aflat drama. Întreg orăşelul era agitat… Nu cred că a fost vina mea. După ce a ajuns înapoi acasă, Conrad a vrut să-şi ducă bicicleta în hangar, în spatele casei. Cineva a tras în el cu revolverul… S-a prăbuşit şi, după o

jumătate de oră, a murit. Bietul Conrad! Cu gura deschisă…

Îşi şterse o lacrimă, care arăta ciudat pe obrazul ei neted precum coaja unui măr copt.

— Asta e tot?

— Da. Poliţia de la Groningen a venit să ajute jandarmeria. Spune că s-a tras din casă. Se pare că, imediat după aceea, profesorul a fost văzut coborând scara cu un revolver în mână. Şi era chiar revolverul cu care s-a tras…

— Profesorul Jean Duclos?

— Da! Aşa că nu a fost lăsat să plece.

— Pe scurt, în acel moment, în casă nu mai erau decât doamna Popinga, sora ei Any şi profesorul Duclos…

— *Ya!*

— Iar seara, mai fuseseră soţii Wienands cu copiii, dumneata şi Conrad…

— Şi Cor! Uitasem de el.

— Cor?

— De la Cornelius. Un elev de la Şcoala Navală, care lua lecţii particulare.

— El când a plecat?

— Odată cu mine şi Conrad… Dar a luat-o la stânga, cu bicicleta, ca să se întoarcă pe vasul-şcoală de pe Ems-Canal… Doriţi zahăr?

Ceaiul aburea în ceşti. O maşină tocmai se oprise lângă peronul format din trei trepte. Puţin mai târziu îşi făcu apariţia un bărbat înalt, lat în umeri, grizonant, cu o expresie gravă pe faţă şi o încetineală care îi accentua calmul.

Era fermierul Liewens. Bărbatul aşteptă ca fiica lui să facă prezentările.

Îi strânse viguros mâna lui Maigret, dar nu spuse nimic.

— Tata nu vorbeşte franceza.

Beetje îl servi şi pe el cu o ceaşcă de ceai, din care fermierul bău în picioare, cu înghiţituri mici. Apoi, în olandeză, fata îi aduse la cunoştinţă naşterea viţelului.

Probabil că îi vorbi şi despre contribuţia comisarului, deoarece bărbatul se uită la el cu o mirare nu lipsită de ironie, apoi, după un salut destul de rigid, se îndreptă spre grajd.

— Profesorul Duclos a fost arestat? întrebă atunci Maigret.

— Nu! Se află la hotelul *Van Hasselt,* cu un jandarm.

— Şi Conrad?

— I-au dus cadavrul la Groningen, la treizeci de kilometri de aici… Un oraş mare, cu o sută de mii de locuitori şi universitate. Acolo fusese primit Jean Duclos cu o zi înainte. E îngrozitor, nu-i aşa? Nimeni nu înţelege…

Poate că era îngrozitor, dar nu se simţea deloc! Probabil din cauza acelei atmosfere senine, a decorului plăcut şi confortabil, a ceaiului care aburea şi a orăşelului minuscul care părea o jucărie aşezată în glumă pe malul mării.

De la fereastră vedeai, dominând oraşul de cărămidă roşie, coşul şi pasarela unui mare cargobot ancorat pentru descărcare. Iar ambarcaţiunile de pe Ems alunecau pe firul apei până la mare.

— Conrad v-a condus deseori acasă?

— De fiecare dată când mă duceam la el. Eram prieteni…

— Doamna Popinga nu era geloasă?

Maigret spusese asta la întâmplare, pentru că privirea îi căzuse asupra sânilor atrăgători ai tinerei şi poate pentru că simţise un val de căldură în obraji.

— De ce?

— Nu ştiu. Noaptea… Amândoi…

Ea râse, arătându-şi dinţii perfecţi.

— Aşa se întâmplă întotdeauna în Olanda. Şi Cor mă conducea acasă…

— Şi nu era îndrăgostit?

Ea nu răspunse nici da, nici nu. Chicoti. Un mic chicotit de cochetărie satisfăcută.

Pe fereastră putea fi văzut Liewens scoţând viţelul din grajd, purtându-l în braţe ca pe un

bebeluş şi aşezându-l pe iarba păşunii, la soare.

Animalul se clătină pe picioarele prea subţiri, gata să cadă în genunchi, schiţă brusc un galop de patru-cinci metri şi se opri locului.

— Conrad nu te-a sărutat niciodată?

Tânăra râse din nou, dar acum roşi uşurel.

— Da…

— Şi Cor?

De data asta, Beetje se formaliză ceva mai mult şi întoarse capul, arătându-i profilul.

— Şi el!… De ce mă întrebaţi?

Avea o privire ciudată. Poate se aştepta să o sărute şi Maigret?

Tatăl său o striga de afară. Ea deschise fereastra. El îi vorbi în olandeză. Apoi tânăra se întoarse spre comisar şi îi spuse:

— Îmi cer scuze… Trebuie să mă duc în oraş, să-l găsesc pe primar, pentru pedigriul viţelului. E ceva foarte important. Nu mergeţi la Delfzijl?

Maigret ieşi din casă împreună cu ea. Tânăra îşi luă bicicleta nichelată de ghidon şi păşi alături de el, legănându-şi puţin şoldurile, deja mari, ca ale unei femei în toată firea.

— Ce ţinut frumos, nu-i aşa? Bietul Conrad, care n-o să-l mai poată vedea!… Mâine se deschid băile! În fiecare an, venea zilnic şi stătea o oră în apă…

Maigret mergea şi se uita în pământ.

2. Şapca lui Baes

Contrar obiceiului său, Maigret reţinu câteva detalii materiale, îndeosebi topografice, ceea ce a fost o dovadă de fler, deoarece, mai târziu, soluţia avea să se contureze din aceste amănunte legate de minute şi de metri. Între ferma familiei Liewens şi casa soţilor Popinga erau cam o mie două sute de metri. Amândouă locuinţele se aflau pe malul canalului şi, ca să ajungi de la una la alta, mergeai pe drumul de halaj.

De altfel, canalul era aproape dezafectat de la construirea altuia, mult mai lat şi mai adânc, Ems-Canal, care lega Delfzijl de Groningen.

Acesta, Amsterdiep, înnămolit, întortocheat, umbrit de copaci frumoşi, nu prea mai servea decât pentru trecerea şirurilor de trunchiuri şi a câtorva ambarcaţiuni de mic tonaj.

Din loc în loc, se vedeau ferme şi, nu prea departe, un şantier de reparat ambarcaţiuni.

Ieşind de la soţii Popinga ca să mergi la fermă, întâlneai mai întâi, foarte aproape, la treizeci de metri, vila familiei Wienands. Apoi, o casă în construcţie. Urmau un spaţiu mare pustiu şi şantierul plin de stive de lemn.

Dincolo de acest şantier, alt spaţiu pustiu, după un cot al canalului şi al drumului. Din acel loc, puteai vedea perfect ferestrele soţilor Popinga şi, chiar în stânga, farul alb, situat de cealaltă parte a oraşului.

— E un far cu lumină rotitoare? întrebă Maigret.

— Da.

— Asta înseamnă că, noaptea, luminează porţiunea asta de drum…

— Da! spuse ea din nou, amuzată, ca şi cum şi-ar fi amintit de ceva vesel.

— Cam agasant pentru îndrăgostiţi! observă el.

Tânăra îl părăsi înainte de casa soţilor Popinga, pretextând că trebuia să o ia pe o scurtătură – dar, după toate probabilităţile, ca să nu fie văzută cu el.

Maigret nu se opri. Casa era modernă, din cărămidă, cu straturi de flori în faţă şi o grădină de legume în spate, o alee în dreapta şi un teren liber în stânga.

Preferă să intre în oraş, aflat la numai cinci sute de metri distanţă. Ajunse astfel la ecluza care despărţea canalul de port. Bazinul era plin de ambarcaţiuni între o sută şi trei sute de tone, legate la chei una lângă alta, cu catargele ridicate, formând o adevărată lume plutitoare.

În stânga se afla hotelul *Van Hasselt,* unde intră.

* * *

O sală întunecoasă, cu lambriuri lustruite, unde plutea un miros amestecat de bere, rachiu de ienupăr şi ceară de parchet. O masă mare de biliard şi alta cu bare din cupru pe care erau înşirate ziare.

Un bărbat se ridică dintr-un colţ de cum intră Maigret şi se apropie de el.

— Dumneavoastră mi-aţi fost trimis de poliţia franceză?

Era înalt, slab, osos, cu o faţă prelungă şi trăsături foarte accentuate; purta ochelari cu ramă de baga, iar părul des îi era tuns perie.

— Probabil că sunteţi profesorul Duclos? replică Maigret.

Nu şi-l imaginase atât de tânăr. Duclos putea să aibă treizeci şi cinci-treizeci şi opt de ani. Dar avea ceva care îl frapă pe Maigret.

— Sunteţi din Nancy?

— Sunt titularul unei catedre de sociologie la universitatea de acolo.

— Dar nu v-aţi născut în Franţa!

Dialogul începea ca o mică înfruntare.

— În Elveţia romandă. Sunt naturalizat francez. Mi-am făcut toate studiile la Paris şi Montpellier.

— Şi sunteţi protestant?

— După ce se vede?

După nimic! După tot! Duclos făcea parte dintr-o categorie de oameni pe care comisarul o cunoştea foarte bine. Oamenii de ştiinţă. Studiul de dragul studiului! Ideea de dragul ideii! O anumită

austeritate în înfăţişare şi în modul de viaţă, la care se adăuga o înclinaţie spre relaţiile internaţionale. Plus pasiunea pentru conferinţe, congrese, schimburi de scrisori cu corespondenţi străini.

Profesorul era destul de nervos, dacă acest termen se poate aplica unui om ale cărui trăsături probabil că nu se modificau niciodată. Pe masa lui se aflau o sticlă cu apă minerală, două cărţi groase şi câteva hârtii răsfirate.

— Nu-l văd pe poliţistul însărcinat să vă supravegheze…

— Mi-am dat cuvântul de onoare că nu voi ieşi de aici. Deşi sunt aşteptat de societăţi literare şi ştiinţifice din Emden, din Hamburg şi din Bremen. Fusese stabilit să-mi ţin conferinţa în aceste trei oraşe înainte să…

Apăru o femeie grasă şi blondă, patroana hotelului, şi Jean Duclos îi explică în olandeză cine era vizitatorul.

— Am cerut să-mi fie trimis un poliţist aşa, pentru orice eventualitate. Pentru că sper să elucidez singur acest mister.

— Îmi spuneţi ce ştiţi?

Maigret se lăsă greoi pe un scaun şi comandă:

— *Bols!* Într-un pahar mare…

— Iată mai întâi câteva planuri, făcute la scară exactă. Vă pot da o copie. Primul reprezintă parterul casei familiei Popinga: în stânga, coridorul; în dreapta, salonul, apoi sufrageria; în fund, bucătăria; în spatele ei, o remiză, unde Popinga avea obiceiul să-şi ţină barca şi bicicletele.

— Aţi stat toţi în salon?

— Da. De două ori, doamna Popinga, apoi Any s-au dus în bucătărie să pregătească ceaiul, pentru că servitoarea se culcase. Iată planul primului etaj: în spate, exact deasupra bucătăriei, o baie; spre faţadă, două camere: la stânga, camera soţilor Popinga, la dreapta, un birou de lucru, unde Any dormea pe un divan; în sfârşit, în spate, camera care îmi fusese dată mie.

— Din ce încăperi s-ar fi putut practic trage?

— Din camera mea, din baie şi din sufrageria de la parter.

— Povestiţi-mi ce s-a întâmplat în cursul serii.

— Conferinţa mea a fost un triumf. Am ţinut-o în sala aceea pe care o zăriţi de aici…

O sală lungă, împodobită cu ghirlande de hârtie, servind pentru balurile societăţilor, banchete şi reprezentaţii teatrale. O estradă cu un decor ce reprezenta parcul hotelului.

— Apoi ne-am îndreptat spre Amsterdiep…

— Mergând pe lângă chei? În ce ordine?

— Eram în faţă, cu doamna Popinga, care e o femeie foarte cultivată. Conrad Popinga flirta cu acea mică fermieră năroadă, care nu ştie decât să râdă cu gura până la urechi şi care n-a înţeles nimic din cozeria mea. Apoi veneau soţii Wienands, Any şi elevul lui Popinga, un tânăr oarecare.

— Aţi ajuns acasă…

— Probabil vi s-a spus că am vorbit despre responsabilitatea asasinilor. Sora doamnei Popinga, care a terminat Dreptul şi va profesa din această toamnă, mi-a cerut câteva detalii. Am ajuns să vorbim despre rolul avocatului într-o problemă criminală. Apoi a venit vorba despre poliţia ştiinţifică şi îmi amintesc că i-am recomandat să citească lucrările profesorului vienez Grosz. Am susţinut teza că o crimă nepedepsită este pur şi simplu imposibilă. Am vorbit despre amprente, analiza resturilor de tot felul, deducţii… Iar Conrad Popinga se încăpăţâna să mă pună să ascult Radio Paris!

Maigret abia dacă schiţă un zâmbet.

— Şi a reuşit! Se cânta jazz. Popinga s-a dus după o sticlă de coniac şi s-a mirat văzând un francez care nu bea aşa ceva. El însă a băut, la fel şi fermiera! Erau foarte veseli. Au dansat… *Ca la Paris!* a exclamat Popinga, jubilând.

— Nu vă era simpatic! remarcă Maigret.

— Un tip solid care nu prezenta niciun interes! Wienands însă, deşi interesat de matematică, ne asculta. Un copilaş a început să plângă… Soţii

Wienands au plecat. Fermiera era în mare vervă. Conrad i-a propus s-o însoţească şi au plecat amândoi cu bicicleta. Doamna Popinga m-a condus în camera mea. Mi-am pus în ordine hârtiile din valiză. Tocmai când voiam să-mi notez câte ceva pentru un volum aflat în pregătire, am auzit o împuşcătură, atât de aproape, încât aş fi putut să cred că s-a tras chiar în camera mea. M-am repezit afară… Uşa de la baie era întredeschisă. Am intrat. Fereastra era larg deschisă. Cineva horcăia în grădină, lângă hangarul cu biciclete.

— Era lumină în baie?

— Nu. M-am aplecat peste marginea pervazului. Mâna mea a întâlnit mânerul unui revolver, pe care l-am apucat în mod inconştient. Zăream un corp zăcând lângă hangar. Am vrut să cobor. M-am lovit de doamna Popinga, care ieşea din camera ei, cuprinsă de panică. Am alergat amândoi pe scară. N-am apucat să traversăm bucătăria că am fost prinşi din urmă de Any, atât de tulburată, încât coborâse în combinezon. Veţi înţelege mai bine după ce o veţi cunoaşte.

— Şi Popinga?

— Pe jumătate mort. Ne-a privit cu nişte ochi mari şi tulburi, apăsându-şi pieptul cu o mână. În momentul în care am încercat să-l ridic, s-a încordat. Murise, răpus de un glonţ în inimă…

— Asta e tot ce ştiţi?

— S-a telefonat la jandarmerie, la medic. A fost chemat Wienands, care a venit să ne ajute. Simţeam o anumită stânjeneală. Uitasem că fusesem văzut cu revolverul în mână. Jandarmii mi-au amintit asta şi mi-au cerut explicaţii. M-au rugat cu amabilitate să rămân la dispoziţia lor.

— Şi de atunci au trecut şase zile?

— Da. Lucrez la rezolvarea problemei, pentru că e o problemă! Uitaţi-vă la hârtiile astea.

Maigret îşi goli pipa, fără să arunce vreo privire spre hârtiile cu pricina.

— Nu ieşiţi din hotel?

— Aş putea, dar prefer să evit orice incident. Popinga era foarte iubit de elevii lui, pe care îi întâlneşti la tot pasul în oraş.

— Nu a fost descoperit niciun indiciu material?

— Pardon! Any, care face şi ea o anchetă şi care speră să reuşească, deşi nu are o abordare metodică, îmi aduce din când în când informaţii. Trebuie să vă spun mai întâi că, în baie, cada este acoperită cu un capac din lemn care o transformă în masă de călcat. A doua zi dimineaţă, acest capac a fost ridicat şi s-a găsit o şapcă veche de marinar, pe care nimeni nu a văzut-o vreodată în casă. La parter, investigaţiile au dus la descoperirea, sub covorul din sufragerie, a unui chiştoc de trabuc din tutun negru, de Manilla, parcă. Dar aşa ceva nu fumau nici Popinga, nici Wienands, nici tânărul elev. Iar eu nu fumez deloc. Or, sufrageria fusese măturată imediat după masa de seară.

— Şi ce concluzie trageţi?

— Niciuna! replică Jean Duclos. Voi trage concluzii la momentul potrivit. Îmi cer scuze că v-am făcut să veniţi de atât de departe. În plus, s-ar fi putut trimite un poliţist care să cunoască limba ţării… Nu-mi veţi fi util decât în cazul în care s-ar lua împotriva mea măsuri contra cărora ar trebui să protestaţi în mod oficial.

Maigret îşi mângâia nasul şi zâmbea amuzat.

— Sunteţi căsătorit, domnule Duclos?

— Nu!

— Şi nu-i cunoşteaţi înainte nici pe soţii Popinga, nici pe tânăra Any, pe nimeni dintre cei prezenţi?

— Pe niciunul! Ei însă mă cunoşteau după reputaţia mea…

— Bineînţeles! Bineînţeles!

Maigret luă de pe masă cele două planuri făcute cu trăgătorul, le puse în buzunar, duse două degete la pălărie şi plecă.

* * *

Biroul poliţiei era modern, confortabil şi luminos. Maigret era aşteptat. Şeful gării îi semnalase sosirea şi poliţiştii erau miraţi că încă nu-şi făcuse apariţia.

Comisarul intră ca la el acasă, îşi scoase pardesiul şi îşi aşeză pălăria pe o mobilă.

Inspectorul trimis de la Groningen vorbea o franceză lentă, uşor afectată. Era un bărbat înalt şi blond, slab, de o afabilitate remarcabilă, care îşi sublinia fiecare frază cu mici saluturi, părând că spune: „Înţelegeţi? Suntem de acord?”

Este adevărat însă că Maigret nu-l prea lăsă să vorbească.

— Ocupându-vă de acest caz de şase zile, probabil că aţi verificat timpul, spuse Maigret.

— Care timp?

— Ar fi interesant de ştiut, de exemplu, câte minute i-au trebuit victimei s-o conducă pe domnişoara Beetje acasă şi să se întoarcă. Staţi aşa! Şi aş vrea să mai ştiu la ce oră domnişoara Beetje a pus piciorul la fermă, unde o aştepta tatăl ei, care ar putea să vă răspundă la această întrebare. În sfârşit, la ce oră s-a întors tânărul Cor la nava-şcoală, unde probabil că există un planton.

Poliţistul, cu o expresie preocupată pe faţă, se ridică brusc, cuprins parcă de o inspiraţie, se îndreptă spre celălalt capăt al încăperii şi se întoarse cu o şapcă de marinar foarte uzată. Apoi rosti cu o lentoare exagerată:

— L-am găsit pe proprietarul acestui obiect descoperit în cadă… E… e un bărbat căruia îi spunem Baes… în franceză, înseamnă „patron”.

Oare Maigret măcar îl asculta?

— Nu l-am arestat, deoarece vrem să-l supraveghem şi e o figură populară în ţinut. Cunoaşteţi gura de vărsare a fluviului Ems? Când ieşi în Marea Nordului, la vreo zece mile de aici, întâlneşti nişte insule nisipoase, pe care marile maree de la echinocţiu le acoperă aproape complet. Una dintre aceste insule se numeşte Workum. Acolo s-a aşezat un bărbat cu familia lui şi câţiva argaţi şi şi-a pus în cap să crească vite. El e Baes. A obţinut o subvenţie de la stat, pentru că acolo e un far care trebuie întreţinut. Ba chiar a fost numit primar al insulei Workum, unde e singurul locuitor. Are o

ambarcaţiune cu motor şi face cu ea naveta între insulă şi Delfzijl.

Maigret era în continuare impasibil. Poliţistul îi făcu cu ochiul.

— Interesant personaj! Un tip de şaizeci de ani, tare ca piatra. Are trei băieţi, care sunt piraţi ca şi el. Pentru că… Să ştiţi că astea nu sunt lucruri de spus mai departe! Ştiţi că la Delfzijl vine mai ales lemn din Finlanda şi de la Riga. Vasele care îl aduc ţin o parte a încărcăturii pe punte. Această încărcătură e legată cu lanţuri. Or, în caz de pericol, căpitanii au ordin să desfacă lanţurile şi să lase încărcătura de pe punte să fie luată de mare, ca să se evite pierderea întregului vas. Încă n-aţi înţeles?

Hotărât lucru, Maigret nu părea deloc interesat de povestea aceea.

— Baes e un om şiret. Îi cunoaşte pe toţi căpitanii care vin aici. Ştie să se înţeleagă cu ei. Aşa că, în dreptul insulelor, există întotdeauna un motiv ca să fie desfăcut măcar un lanţ… Câteva tone de lemne ajung în mare şi marea le duce pe nisipul insulei Workum. Dreptul de proprietate asupra epavei!… Acum înţelegeţi? Baes împarte cu aceşti căpitani. Iar în baie a fost găsită şapca lui! Însă ceva nu se potriveşte: fumează doar pipă. Dar nu e obligatoriu să fi fost singur.

— Asta e tot?

— Pardon! Domnul Popinga, care are relaţii peste tot – sau, mai curând, avea – fusese numit în urmă cu cincisprezece zile viceconsul al Finlandei la Delfzijl.

Tânărul blond şi slab jubila, gâfâia de mulţumit ce era.

— Unde se afla barca lui în noaptea crimei?

Tânărul aproape că strigă:

— La Delfzijl! La chei! Lângă ecluză! Adică la cinci sute de metri de casă…

Maigret îşi umplu pipa, plimbându-se prin încăpere, privind plictisit rapoartele din care nu înţelegea niciun cuvinţel.

— Altceva n-aţi mai descoperit? întrebă el brusc, vârându-şi amândouă mâinile în buzunare.

Aproape că nu simţi nicio surprindere când îl văzu pe poliţist roşind.

— Ştiţi deja?

Apoi continuă, mai stăpân pe sine:

— E adevărat că v-aţi petrecut toată după-amiaza la Delfzijl. Metodă franţuzească!

Vorbea destul de jenat.

— Încă nu ştiu ce valoare are această declaraţie. În a patra zi… doamna Popinga a venit şi mi-a spus că l-a consultat pe pastor ca să afle dacă poate vorbi. Aţi văzut casa? Încă nu? Aş putea să vă ofer un plan.

— Mulţumesc! Am unul! răspunse comisarul, scoţându-l din buzunar.

Celălalt, năucit, continuă:

— Vedeţi camera soţilor Popinga? De la fereastră nu se poate zări decât o mică parte din drumul care duce la fermă. Exact bucata care e luminată de razele farului, din cincisprezece în cincisprezece secunde.

— Şi doamna Popinga, geloasă, îşi pândea soţul?

— Se uita… A văzut cele două biciclete îndreptându-se spre fermă. Apoi bicicleta soţului ei care se întorcea. Şi, imediat, la o sută de metri în spate, bicicleta tinerei Beetje Liewens.

— *Cu alte cuvinte, după ce Conrad Popinga a condus-o acasă, Beetje revenea singură spre casa soţilor Popinga. Şi ce zice despre asta?*

— Cine?

— Tânăra…

— Încă nimic. N-am vrut s-o chestionez imediat. E un lucru foarte grav. Şi poate că aţi spus corect… Gelozie! Înţelegeţi? Domnul Liewens e membru al consiliului…

— La ce oră s-a întors Cor la şcoală?

— Asta ştim. La cinci minute după miezul nopţii.

— Şi când a fost tras focul de armă?

— Cu cinci minute înainte de miezul nopţii. Numai că avem şapca şi ţigara de foi…

— Are o bicicletă?

— Da. Aici, toţi circulă cu bicicleta. E mai practic. Chiar şi eu… Dar, în seara aceea, nu o luase cu el.

— Revolverul a fost examinat?

— *Ya!* E revolverul lui Conrad Popinga. Revolver militar. Îl ţinea întotdeauna în noptieră, încărcat cu şase gloanţe.

— De la câţi metri s-a tras?

— Aproximativ şase… (pronunţa *sase!).* Exact distanţa de la fereastra băii. Dar şi distanţa de la fereastra camerei domnului Duclos. Şi poate că nu s-a tras de sus. Nu se poate şti, pentru că profesorul, care îşi ducea bicicleta în remiză, e posibil să fi fost aplecat. Numai că avem şapca… şi trabucul, nu uitaţi!

— La naiba cu trabucul! mormăi Maigret printre dinţi.

Apoi, cu glas tare:

— Domnişoara Any ştie despre declaraţia surorii sale?

— Da.

— Şi ce spune?

— Nu spune nimic! E o tânără foarte cultivată. Nu vorbeşte mult. Nu-i ca celelalte tinere.

— E urâtă?

Hotărât lucru, fiecare intervenţie a lui Maigret îl făcea pe olandez să tresară.

— Nu-i drăguţă!

— Aşadar, e urâtă! Şi ce spuneaţi?

— Vrea să-l descopere pe asasin. Se străduieşte. A cerut să citească rapoartele.

A fost o pură întâmplare. Chiar atunci intră o tânără, cu o servietă din piele sub braţ, îmbrăcată cu o austeritate care friza lipsa de gust.

Se duse direct la poliţistul din Groningen şi începu să vorbească cu volubilitate în limba ei, fără să-l zărească pe străin sau neluându-l în seamă.

Olandezul se înroşi la faţă, se legănă de pe un picior pe altul, mută câteva hârtii ca să facă ceva,

arătă cu privirea spre Maigret. Dar ea nu avea de gând să-i acorde atenţie.

În disperare de cauză, olandezul rosti în franceză, parcă cu regret:

— Spune că legea nu vă dă voie să luaţi interogatorii pe teritoriul nostru.

— E domnişoara Any?

O faţă cu trăsături neregulate. O gură prea mare, dinţi prost aşezaţi. Altfel, n-ar fi fost mai urâtă decât altele. Un piept plat. Picioare mari. Dar, mai ales, o siguranţă crispantă de sufragetă.

— Da. După textul legii, are dreptate. Dar îi răspund că uzanţele…

— Domnişoara Any înţelege franceza, nu-i aşa?

— Cred că da.

Tânără nici măcar nu tresări. Aşteptă, cu bărbia ridicată, sfârşitul acelei discuţii în doi care părea că nu o priveşte.

— Domnişoară, am onoarea să vă prezint omagiile mele, spuse Maigret cu o galanterie exagerată. Sunt comisarul Maigret de la Poliţia Judiciară. N-aş vrea să ştiu decât ce părere aveţi despre domnişoara Beetje şi despre relaţiile ei cu Cornelius.

Ea încercă să zâmbească. Un zâmbet forţat de om timid. Se uită la Maigret, apoi la compatriotul ei şi bâigui într-o franceză chinuită:

— Nu… nu înţeles bine…

Şi acest efort a fost de-ajuns ca s-o facă să roşească până în vârful urechilor, în timp ce privirea ei parcă striga după ajutor.

3. „Clubul şobolanilor de chei”

Erau vreo zece bărbaţi. Fiecare purta o scurtă groasă din lână albastră, şapcă de marinar şi saboţi lăcuiţi. Unii se sprijineau cu spatele de poarta oraşului, alţii de bolarzi, iar alţii stăteau proţăpiţi pe picioarele lor, pe care pantalonii largi le făceau monumentale.

Fumau, mestecau tutun şi, mai ales, scuipau, iar din când în când o frază îi făcea să râdă în hohote, lovindu-se cu palmele peste coapse.

La câţiva metri de ei se aflau ambarcaţiunile, în spate, orăşelul îngrădit de diguri. Puţin mai departe, o macara descărca un vas cu cărbuni.

La început, bărbaţii din grup nu l-au zărit pe Maigret, care hoinărea pe *warf.* Astfel încât comisarul a avut tot timpul să-i observe.

Ştia că, la Delfzijl, această reuniune era numită, în mod ironic, „Clubul Şobolanilor de Chei”. Chiar şi fără să fie informat, comisarul ar fi ghicit că majoritatea acelor marinari îşi petreceau cea mai mare parte a zilei în acelaşi loc, pe ploaie sau pe soare, flecărind leneş şi spuzind pământul cu jeturile lor de salivă.

Unul dintre ei deţinea trei clipere, nişte ambarcaţiuni frumoase de patru sute de tone cu pânze şi motor, dintre care una tocmai urca pe Ems şi avea să intre curând în port.

Dar erau acolo şi oameni mai modeşti: un călăfătuitor care probabil că nu călăfătuia mai nimic şi un paznic la o ecluză dezafectată, purtând şapca de la ţinuta oficială.

Însă bărbatul din mijloc îi eclipsa pe toţi ceilalţi, nu doar fiindcă era cel mai mare, mai gras şi mai roşu la faţă, ci pentru că simţeai că are o personalitate mai puternică.

Saboţi, scurtă şi, pe cap, o şapcă nouă, care încă nu avusese timp să ia forma acestuia, fiind astfel ridicolă.

Bărbatul era Oosting, mai adesea numit Baes, şi se îndeletnicea cu fumatul dintr-o pipă scurtă de lut, ascultând ce povesteau vecinii lui.

Pe buzele lui plutea un zâmbet vag. Din când în când, scotea pipa dintre buze şi lăsa fumul să-i iasă încetişor din gură.

Un mic pahiderm. O brută greoaie, care avea totuşi nişte ochi foarte blânzi, întreaga sa persoană dând o senzaţie de duritate şi de sensibilitate totodată.

Bărbatul privea ţintă la un vas de vreo cincisprezece metri, legat la chei. O ambarcaţiune rapidă, elegantă – un vechi iaht după toate aparenţele –, dar murdară şi în dezordine.

Era vasul lui şi, din acel loc, puteai vedea fluviul Ems lat de vreo douăzeci de kilometri, apoi o strălucire îndepărtată, cea a Mării Nordului, şi, undeva în zare, o fâşie de nisip roşcat: insula Workum, domeniul lui Oosting.

Se însera şi lumina roşie a apusului făcea şi mai roşu acel oraş cu casele lui din cărămidă, incendiind miniul unui cargobot în reparaţii, ale cărui reflexe se întindeau pe apa bazinului.

Privirea lui Baes, care hoinărea alene peste lucruri, îl întâlni pe Maigret în peisaj. Pupilele, de un albastru-verzui, erau foarte mici. Rămaseră un timp aţintite asupra comisarului, apoi bărbatul îşi goli pipa, lovind-o de sabot, scuipă, căută în buzunare băşica de porc care conţinea tutun şi se sprijini mai bine cu spatele de zid.

Din acel moment, Maigret se simţi permanent ţinta acelei priviri, care nu era nici ostentativă, nici provocatoare: o privire calmă şi totuşi preocupată, o privire care măsura, evalua, calcula.

Comisarul ieşise primul din biroul poliţiei, după ce-şi dăduse întâlnire cu inspectorul olandez Pijpekamp.

Any rămăsese acolo, dar trecuse curând pe lângă el, cu paşi grăbiţi, cu servieta sub braţ şi corpul puţin aplecat înainte, ca o femeie care nu era interesată de ceea ce se întâmpla pe stradă.

Dar nu la ea se uită Maigret, ci la Baes, care o urmări îndelung cu privirea şi, cu fruntea şi mai ridată, se întoarse apoi spre comisar.

Atunci, fără să ştie exact de ce, acesta se apropie de grup. Toţi amuţiră. Zece feţe se întoarseră spre el cu oarecare uimire.

I se adresă lui Oosting:

— Îmi cer scuze! Înţelegeţi franceza?

Baes nu avu nicio reacţie, părând că se gândeşte. Un matelot slab, de lângă el, îi explică:

— *Frenchman! French-politie!*

A urmat poate unul dintre minutele cele mai ciudate din cariera lui Maigret. Interlocutorul, întors o clipă cu faţa spre vasul lui, păru că ezită.

Era clar că ar fi dorit să-i spună comisarului să urce împreună la bord. Puteai zări o cabină mică, cu pereţi de stejar, lampa cu cardan, busola…

Ceilalţi aşteptau. Deschise gura.

Apoi, brusc, dădu din umeri, ca şi cum ar fi conchis: „E o prostie!”

Dar nu asta spuse. Rosti cu o voce răguşită, care venea din laringe:

— Nu înţeles… *Hollandsch… English…*

Silueta întunecată a tinerei Any, cu voalul ei de doliu, putea fi zărită acum trecând podul de peste canal, apoi deplasându-se mai departe pe lângă Amsterdiep.

Baes surprinse felul în care Maigret se uita la şapca lui cea nouă, dar nu tresări. Mai curând schiţă un zâmbet.

În acel moment, comisarul ar fi dat mult să poată sta de vorbă cu acel om, în limba lui, măcar cinci minute. Bunăvoinţa sa era atât de mare, încât Maigret bâigui câteva silabe în engleză, dar cu un asemenea accent încât nimeni nu-l înţelese.

— Nu înţeles! Nimeni înţeles! repetă cel care mai intervenise o dată.

Apoi îşi reluară discuţia, în timp ce Maigret se distanţa de ei cu sentimentul confuz că se apropiase foarte mult de rezolvarea enigmei, de care acum se depărta pentru că nu se putea înţelege cu celălalt.

Întoarse capul după câteva minute. „Şobolanii de chei” flecăreau mai departe în lumina apusului şi ultimele raze ale soarelui făceau şi mai purpurie faţa mare a lui Baes, îndreptată tot în direcţia comisarului.

* * *

Până în acel moment, Maigret se învârtise într-un fel în jurul dramei, lăsând la urmă vizita, întotdeauna penibilă, la casa îndoliată.

Sună. Era puţin trecut de ora şase. Nu se gândise că era vremea cinei la olandezi şi, când îi deschise o slujnicuţă, le zări, în sufragerie, pe cele două femei stând la masă.

Se ridicară amândouă odată cu o grabă puţin cam rigidă, de fete de pension binecrescute.

Amândouă purtau haine negre. Pe masă erau ceai, felii de pâine foarte subţiri şi mezeluri. Deşi se lăsase seara, becul nu era aprins, dar o sobă pe gaz, al cărei foc era vizibil printre plăcuţele de mică, lupta cu semiîntunericul.

Any se gândi imediat să aprindă lumina, în timp ce servitoarea trăgea perdelele.

— Vă rog să mă scuzaţi, spuse Maigret. Îmi pare cu atât mai rău cu cât v-am deranjat şi de la masă…

Doamna Popinga schiţă un gest stângaci spre un fotoliu şi privi în jur stânjenită, în timp ce sora ei se retrăgea cât mai departe posibil în încăpere.

Era aproape aceeaşi ambianţă ca la fermă. Mobile moderne, dar nu de un modernism agresiv. Tonuri calde, formând o armonie distinsă şi tristă.

— Aţi venit pentru…

Buza de jos a doamnei Popinga se ridică uşor şi femeia se văzu nevoită să ducă batista la gură ca să-şi înăbuşe un suspin. Any nu făcea nicio mişcare.

— Îmi cer scuze… Voi reveni altă dată.

Ea făcu semn că nu. Se străduia să-şi recapete stăpânirea de sine. Probabil că avea cu câţiva ani mai mult decât sora ei. Era înaltă şi mult mai feminină. Avea trăsături regulate, obrajii foarte uşor ciupiţi de vărsat şi două-trei fire de păr alb.

Şi o distincţie ştearsă în întreaga atitudine! Maigret îşi aminti că era fiica unui director de şcoală, că vorbea fluent câteva limbi şi că era foarte cultivată. Dar toate astea nu-i alungau timiditatea, o timiditate de burgheză de provincie pe care orice fleac o înspăimântă.

Îşi mai aminti că făcea parte din cea mai austeră sectă protestantă, că prezida operele de caritate din Delfzijl, cercurile intelectuale feminine…

Doamna Popinga reuşi să se controleze. Se uita la sora ei de parcă i-ar fi cerut ajutor.

— Îmi cer scuze! Dar e incredibil, nu-i aşa? Conrad! Un om iubit de toată lumea…

Privirea ei întâlni aparatul de radio aşezat într-un colţ şi abia se abţinu să nu izbucnească în lacrimi.

— Era singura lui distracţie… bâigui ea. Şi barca, în timpul verii, seara, pe Amsterdiep… Muncea mult… Cine a putut să facă una ca asta?

Şi, văzând că Maigret nu spunea nimic, adăugă, mai aprinsă la faţă, pe tonul pe care l-ar fi folosit dacă i s-ar fi imputat ceva:

— Nu acuz pe nimeni. Nu ştiu… Nu vreau să cred, înţelegeţi?… Poliţia s-a gândit la profesorul Duclos, pentru că a ieşit cu revolverul în mână. Eu nu ştiu ce să spun… E prea îngrozitor! Cineva l-a ucis pe Conrad! De ce? De ce el? Nici măcar ca să-l fure! Atunci, de ce?

— Aţi vorbit poliţiei despre ceea ce aţi văzut pe fereastră…

Ea roşi din nou. Stătea în picioare, sprijinindu-se cu o mână de masă.

— Nu ştiam dacă trebuie… Cred că Beetje nu a făcut niciun rău. Numai că am văzut, din întâmplare… Mi s-a spus că şi cele mai mici detalii ar putea fi de folos anchetei. Am cerut sfatul pastorului. Mi-a spus să vorbesc. Beetje e o fată de treabă. Zău, nu văd cine! Probabil cineva care ar trebui să fie într-un azil de nebuni…

Nu-şi căuta cuvintele. Vorbea o franceză curată, nuanţată de un uşor accent.

— Any mi-a spus că aţi venit de la Paris. Din cauza lui Conrad! Se poate crede aşa ceva?

Era mai calmă. Sora ei, în acelaşi colţ al încăperii, stătea nemişcată, iar Maigret nu putea s-o zărească decât în parte, într-o oglindă.

— Probabil că trebuie să vizitaţi casa, nu?

Era de acord. Totuşi, spuse, oftând:

— Vă rog să mergeţi cu… Any…

O rochie neagră trecu prin faţa comisarului. Maigret o urmă pe o scară acoperită cu un covor nou-nouţ. Casa, care nu avea zece ani, era construită ca un bibelou, cu materiale uşoare, cărămizi goale şi lemn de brad. Dar culorile în care erau vopsite lambriurile confereau prospeţime întregii locuinţe.

Întâi au deschis uşa de la baie. Capacul de lemn se afla pe cadă, transformată astfel în masă de călcat. Maigret se aplecă peste pervaz, văzu hangarul cu biciclete, grădina de zarzavaturi bine întreţinută şi, dincolo de câmpuri, oraşul Delfzijl, unde puţine case aveau un etaj şi niciuna două.

Any aştepta la uşă.

— Se pare că faceţi o anchetă separată! îi spuse Maigret.

Ea tresări, dar nu răspunse, grăbindu-se să deschidă camera profesorului Duclos.

Pat din cupru, şifonier din pin gălbui, linoleum pe jos.

— A cui era camera?

Ea trebui să facă un efort ca să articuleze:

— A mea… când veneam…

— Veneaţi des?

— Eu… eu…

Era timidă. Sunetele i se stingeau în gât. Privirea ei cerea ajutor.

— Aşadar, întrucât profesorul era aici, aţi dormit în cabinetul de lucru al cumnatului?

Ea dădu afirmativ din cap şi deschise uşa. O masă supraîncărcată cu tot felul de cărţi, printre altele, lucrări noi despre busolele giroscopice şi despre comanda navelor prin unde hertziene. Sextante. Pe perete, fotografii înfăţişându-l pe Conrad Popinga în

Asia, în Africa, în ţinută de locotenent sau de căpitan.

O panoplie de arme malaysiene. Emailuri japoneze. Pe suporturi, câteva instrumente de precizie şi o busolă demontată pe care Popinga voia probabil s-o repare.

Un divan acoperit cu rips albastru.

— Şi camera doamnei Popinga?

— Alături…

Cabinetul de lucru comunica atât cu camera profesorului, cât şi cu cea a soţilor Popinga, amenajată cu mai mult rafinament. La căpătâiul patului, o lampă din alabastru; pe jos, un covor persan destul de frumos; mobile din lemn de esenţă rară.

— Vă aflaţi în cabinetul de lucru… spuse visător Maigret.

Semn afirmativ.

— Aşadar, nu puteaţi ieşi fără să treceţi prin camera profesorului sau prin cea a doamnei Popinga?

Acelaşi semn.

— Numai că profesorul era în camera lui, la fel şi doamna Popinga…

Ea făcu ochii mari şi deschise gura, copleşită de stupoare.

— Credeţi?…

Maigret bombăni, plimbându-se prin cele trei încăperi:

— Nu cred nimic! Caut! Elimin! Şi, până în acest moment, sunteţi singura care poate fi eliminată în mod logic, exceptând cazul unei complicităţi cu Duclos sau cu doamna Popinga.

— Vreţi… vreţi…

Dar Maigret continua, mai mult pentru el:

— Duclos ar fi putut să tragă fie din camera lui, fie din baie, este evident! Doamna Popinga ar fi putut intra în baie… Dar profesorul, care a intrat acolo imediat după ce a răsunat împuşcătura, n-a văzut-o. Dimpotrivă! A zărit-o ieşind din camera ei câteva secunde mai târziu.

Any părea că îşi pierduse puţin din timiditate. Studenta se impunea în faţa tinerei, parcă datorită acelei expuneri tehnice:

— Se putea trage şi de jos, zise ea, cu privirea mai pătrunzătoare şi cu corpul ei slab încordat tot. Doctorul spune că…

— Totuşi, revolverul care l-a ucis pe Conrad Popinga este cel pe care îl avea în mână Duclos. Doar dacă nu cumva asasinul l-a aruncat pe fereastră, la etaj.

— De ce nu?

— Evident! De ce nu?

Şi coborî, fără să o mai aştepte, acea scară care părea prea îngustă pentru el, făcând treptele să trosnească sub greutatea lui.

O regăsi pe doamna Popinga în picioare în salon, ai fi zis că în acelaşi loc ca atunci când o părăsise. Any coborâse în urma lui.

— Cornelius venea deseori aici?

— Aproape în fiecare zi. Avea lecţii doar de trei ori pe săptămână, marţea, joia şi sâmbăta, dar venea şi în celelalte zile. Părinţii lui locuiesc în Indii. Acum o lună a aflat că mama lui murise şi fusese deja înmormântată când a primit scrisoarea. Aşa că…

— Şi Beetje Liewens?

Se simţi o anumită stânjeneală. Doamna Popinga se uită la Any. Tânăra lăsă ochii în jos.

— Venea…

— Des?

— Da…

— O invitaţi?

Situaţia se preciza din ce în ce mai mult. Maigret simţea că avansa, dacă nu spre descoperirea adevărului, cel puţin în cunoaşterea vieţii din acea casă.

— Nu… da…

— Cred că nu are acelaşi caracter ca al dumneavoastră şi ca al domnişoarei Any.

— E foarte tânără, nu-i aşa? Tatăl ei era prieten cu Conrad. Ea ne aducea mere, sau zmeură, sau

smântână.

— Nu era îndrăgostită de Cor?

— Nu!

Tonul fusese categoric.

— N-o simpatizaţi prea mult?

— De ce nu? Venea… Râdea… Vorbea tot timpul. Ca o pasăre… Înţelegeţi?

— Îl cunoaşteţi pe Oosting?

— Da.

— Era în relaţii cu soţul dumneavoastră?

— Anul trecut, şi-a instalat un motor nou pe vas şi i-a cerut sfatul lui Conrad. Conrad i-a făcut planurile. A fost să vâneze *zeehond*... Cum spuneţi în franceză? Câine… da, câine-de-mare, pe bancurile de nisip.

Apoi, brusc:

— Credeţi că…? Şapca, poate? E imposibil. Oosting!

Şi gemu, din nou foarte tulburată, bâiguind:

— Nu, nici Oosting! Nu! Nimeni! Nimeni nu putea să-l ucidă pe Conrad. Nu l-aţi cunoscut. Era… Era…

Întoarse capul în altă parte, pentru că plângea. Maigret preferă să se retragă. Ea nu-i întinse mâna, iar el se mulţumi să se încline, scuzându-se din nou.

Afară, îl surprinse răcoarea umedă pe care o degaja canalul. Şi, pe celălalt mal, nu departe de şantierul de reparat ambarcaţiuni, îl zări pe Baes stând de vorbă cu un elev în uniforma Şcolii Navale.

Stăteau amândoi în picioare în lumina înserării. Oosting părea că vorbeşte pe un ton energic.

Tânărul, cu capul aplecat, lăsa să i se vadă doar ovalul palid al feţei.

Maigret presupuse că era Cornelius, apoi se convinse, după ce văzu o brasardă neagră pe mâneca de postav albastru.

4. Lemnele transportate pe Amsterdiep

Nu a fost o filare în sensul strict al cuvântului. În orice caz, Maigret nu a avut niciun moment impresia că spiona pe cineva.

Ieşi din casa familiei Popinga. După câţiva paşi, zări doi bărbaţi de cealaltă parte a canalului şi se opri ca să-i observe. Nu se ascundea. Stătea în picioare, la marginea apei, cu pipa între dinţi şi mâinile în buzunare.

Dar poate tocmai pentru că nu se ascundea, pentru că totuşi ceilalţi nu-l văzuseră şi îşi continuau discuţia pasionată, Maigret simţi în acel moment ceva emoţionant.

Malul canalului pe care se aflau cei doi bărbaţi era pustiu. Un hangar se ridica în mijlocul unui şantier unde două ambarcaţiuni erau trase pe uscat, sprijinite pe bârne. Câteva bărci putrezeau afară din apă.

În sfârşit, pe canal, trunchiurile de copaci, care nu lăsau să se vadă decât un metru sau doi din suprafaţa lichidă, confereau peisajului un fel de parfum exotic.

Era seară. Domnea semiobscuritatea, şi totuşi aerul era limpede, nealterând puritatea culorilor.

Calmul era atât de desăvârşit, încât te surprindea, iar orăcăielile unei broaşte, într-o baltă din depărtare, te făceau să tresari.

Baes vorbea. Nu ridica glasul. Dar se simţea că apăsa pe silabe, că voia să fie înţeles sau ascultat. Tânărul în costum de aspirant îl asculta cu capul aplecat. Purta mănuşi albe care formau două pete distincte, singurele în întreg peisajul.

Deodată, răsună un apel sfâşietor. Era răgetul unui măgar, aflat în spatele lui Maigret, pe o pajişte. Şi vraja se rupse. Oosting se uită în direcţia animalului supărat pe cer, îl zări pe Maigret şi se uită la el, fără nicio reacţie.

Îi mai spuse câteva cuvinte celuilalt, îşi vârî pipa lui de lut cu coadă scurtă în gură şi se îndreptă spre

oraş.

Asta nu însemna nimic, nu dovedea nimic. Maigret mergea şi el, amândoi urmau acelaşi drum, fiecare pe alt mal al canalului.

Dar drumul lui Oosting se depărtă curând de mal. Baes dispăru repede în spatele unor noi hangare. Bocănitul greu al saboţilor săi se mai auzi încă un minut.

Aproape că se făcuse noapte. Becurile se aprinseseră în oraş şi de-a lungul canalului, unde iluminatul se oprea dincolo de casa familiei Wienands. Celălalt mal, nelocuit, rămânea în întuneric.

Maigret întoarse capul, fără să ştie de ce. Bombăni, pentru că măgarul răgea din nou cu disperare.

Şi văzu în depărtare, mai departe decât casele, două mici pete albe care dansau deasupra canalului. Erau mănuşile lui Cornelius.

Dacă nu erai atent şi, mai ales, dacă uitai că suprafaţa apei era înţesată de trunchiuri de copaci, spectacolul era fantomatic. Două mâini care se agitau în gol; corpul care se confunda cu întunericul; iar pe apă, reflexia ultimului bec electric.

Paşii lui Oosting nu se mai auzeau. Maigret se îndreptă spre ultimele case, trecu din nou pe lângă cea a familiei Popinga, apoi pe lângă cea a familiei Wienands.

Nu se ascundea, dar ştia că acum se confunda şi el cu întunericul. Urmărea cu privirea mănuşile. Înţelegea. Cornelius, ca să nu treacă prin Delfzijl, unde exista un pod peste canal, traversa apa folosindu-se de trunchiurile de copaci care formau un fel de plută. La mijloc, trebuia să facă o săritură de doi metri. Mâinile albe se agitară mai mult, descriseră o curbă rapidă şi apa clipoci.

Câteva secunde mai târziu, mergea pe mal, urmat, la nicio sută de metri distanţă, de Maigret.

Niciunul nu se gândise la asta şi, de altfel, Cornelius probabil că nici nu avea habar de prezenţa

lui Maigret. Dar s-au sincronizat atât de bine de la primii paşi, încât scrâşnetele zgurii se confundau.

Maigret îşi dădu seama, pentru că, la un moment dat, se poticni şi, timp de o zecime de secundă, simultaneitatea nu a mai fost perfectă.

Nu ştia încotro mergea. Totuşi, pasul lui devenea mai rapid pe măsură ce tânărul mergea şi el mai repede. Mai mult, se simţea cuprins treptat de un fel de ameţeală. La început, paşii erau lungi, regulaţi. Apoi deveniră mai scurţi şi mai repezi. Exact în momentul în care Cornelius trecea prin faţa gaterului, izbucni un adevărat concert de orăcăieli şi tânărul se opri brusc.

Îi era frică? Cornelius îşi reluă mersul, dar şi mai neregulat, uneori cu ezitări, alteori cu doi-trei paşi atât de iuţi, încât ai fi putut crede că avea să o ia la fugă.

Liniştea pieri din acel moment, deoarece corul broaştelor nu mai încetă, făcând să răsune noaptea.

Şi pasul devenea tot mai rapid. Fenomenul continua: Maigret, mergând în cadenţa tânărului, îi simţea literalmente starea sufletească.

Lui Cornelius îi era teamă! Mergea repede pentru că îi era teamă! Se grăbea să ajungă la destinaţie. Dar când trecea pe lângă o umbră cu contururi ciudate, stivă de lemne, copac uscat sau tufiş, rămânea cu piciorul în aer cu o zecime de secundă mai mult.

Canalul coti. O sută de metri mai departe, în direcţia fermei, se afla acel mic spaţiu luminat de razele farului.

Şi tânărul păru să se teamă de acea porţiune luminată. Întoarse capul. O traversă în fugă şi întoarse din nou capul.

Trecuse de ea şi încă se mai uita în spate, în timp ce Maigret pătrundea liniştit în zona luminoasă, cu corpul lui solid, masiv.

Celălalt îl văzuse cu siguranţă. Se opri cât să-şi tragă sufletul, apoi porni din nou.

Spaţiul luminat era acum în spatele lor. În faţă se vedea o fereastră luminată: cea a fermei. Orăcăitul

broaştelor parcă se ţinea după ei. Degeaba se îndepărtaseră, pentru că se auzea la fel de aproape, îi învăluia, ca şi cum ar fi fost escortaţi de sute de batracieni.

Oprire bruscă, definitivă, la o sută de metri de casă. O siluetă se desprinse de trunchiul unui copac. O voce şuşoti.

Maigret nu voia să se întoarcă. Ar fi fost ridicol. Nu voia să se ascundă. Şi era prea târziu, pentru că trecuse prin razele farului.

Ştiau că era acolo. Aşa că merse mai departe, fără grabă, derutat că nu mai trebuia să-şi coordoneze pasul cu cel al tânărului.

Era foarte întuneric, deoarece de ambele părţi ale drumului creşteau copaci cu frunziş des. Se vedea însă o mănuşă albă pe ceva…

O îmbrăţişare… Mâna lui Cornelius pe după talia unei tinere, Beetje…

Încă cincizeci de metri cel mult… Maigret se opri, scoase chibriturile din buzunar şi îşi aprinse pipa, marcându-şi astfel poziţia exactă.

Apoi se apropie. Îndrăgostiţii se agitau. Când ajunse la zece metri, silueta tinerei Beetje ieşi din întuneric şi se opri în mijlocul drumului, cu faţa spre el, ca şi cum l-ar fi aşteptat. Cornelius rămăsese sprijinit cu spatele de trunchiul unui copac.

Opt metri…

Fereastra fermei era şi acum luminată în spatele lor. Un simplu dreptunghi roşiatic.

Deodată, se auzi un mic strigăt răguşit, indescriptibil, un strigăt de teamă, de enervare, unul dintre acele strigăte dinaintea unui hohot de plâns, ca un declic.

Cornelius plângea, cu capul sprijinit în mâini, lipit de copac ca şi cum ar fi vrut să se protejeze.

Beetje era în faţa lui Maigret. Purta un pardesiu, dar comisarul observă că pe dedesubt avea doar cămaşa de noapte şi că picioarele îi erau goale în papuci.

— Nu trebuie să-l luaţi în seamă.

Ea era calmă! Ba chiar îi aruncă lui Cornelius o privire de reproş, de agasare.

Tânărul stătea cu spatele la ei. Încerca să se calmeze. Dar nu reuşea şi îi era ruşine de emoţia lui.

— Nu-l mai ţin nervii. Crede…

— Ce crede?

— Că va fi pus sub acuzare.

Tânărul nu se apropia de ei. Se şterse la ochi. Oare nu avea s-o ia la sănătoasa?

— Încă n-am acuzat pe nimeni! răspunse Maigret, ca să spună ceva.

— Nu-i aşa?

Şi, întorcându-se spre Cornelius, îi vorbi în olandeză. Comisarului i se păru că înţelege sau, mai curând, ghici că îi spunea: „Vezi! Comisarul nu te acuză! Trebuie să te linişteşti. Nu fi copil!”

Dar tânăra tăcu brusc. Rămase nemişcată, trăgând cu urechea. Maigret nu auzise nimic. După câteva secunde, i se păru că percepe o trosnitură dinspre fermă.

A fost de ajuns ca să-l facă pe Cornelius, tras la faţă, să se uite în jur, cu simţurile la pândă.

Nimeni nu vorbea.

— Aţi auzit? şopti Beetje.

Tânărul vru să înainteze spre locul de unde venea zgomotul, cu îndrăzneala unui cocoş tânăr. Respira zgomotos.

Dar era prea târziu. Inamicul era mult mai aproape decât presupuseseră.

La vreo zece metri, îşi făcu apariţia o siluetă uşor de recunoscut: cea a fermierului Liewens, ieşit din casă în papuci.

— Beetje! strigă el.

Ea nu îndrăzni să răspundă imediat. Dar, după ce tatăl ei o mai strigă o dată, oftă şi răspunse cu teamă:

— *Ya!*

Liewens se apropia în continuare. Trecu prin faţa lui Cornelius, prefăcându-se că nu-l vede. Poate că încă nu-l zărise pe Maigret?

Totuşi, în faţa lui se opri, cu privirea dură, cu nările fremătând de furie. Se stăpânea cu greu şi stătea perfect nemişcat. Când vorbi, întoarse capul spre fiica lui, rostind cuvintele cu o voce incisivă, înăbuşită.

Două-trei fraze. Ea stătea cu capul aplecat. Atunci, fermierul repetă de câteva ori acelaşi cuvânt pe un ton poruncitor, iar Beetje bâigui în franceză:

— Vrea să vă spun…

Tatăl ei se uita la ea atent, vrând parcă să ghicească dacă îi traducea exact cuvintele.

— … că, în Olanda, poliţia nu dă întâlnire tinerelor noaptea pe câmp…

Maigret roşi, aşa cum i se întâmplase doar rareori. Un val de sânge cald îi provocă un huruit în urechi.

Acuzaţia era mai mult decât stupidă şi dovedea atâta rea-credinţă!

Pentru că, la urma urmelor, Cornelius se afla acolo, ascuns în umbră, cu capul între umeri, privind scena cu îngrijorare!

Iar tatăl nu avea cum să nu ştie că pentru el ieşise Beetje din casă! Atunci? Ce să răspundă? Mai ales prin intermediul unei traducătoare!

De altfel, fermierul nici nu-i aşteptă răspunsul. Pocni din degete, ca şi cum ar fi chemat un câine, arătându-i drumul fiicei sale, care ezită, întoarse capul spre Maigret, fără să îndrăznească să-şi privească iubitul, apoi porni spre fermă în faţa tatălui ei.

Cornelius nu se mişcase din loc. Ridică totuşi mâna, poate ca să-l oprească pe fermier, dar o lăsă să-i cadă. Tatăl şi fiica se îndepărtară. Puţin mai târziu, auziră uşa închizându-se cu zgomot.

Oare broaştele amuţiseră în timpul acestei scene? Greu de spus, dar concertul lor deveni un vacarm asurzitor.

— Vorbeşti franceza?

Cornelius nu răspunse.

— Vorbeşti franceza?

— Puţin…

Se uita cu ură la Maigret, descleştându-şi dinţii cu regret, şi stătea întors într-o parte, ca pentru a se eschiva unui atac.

— De ce eşti aşa de înspăimântat?

În ochii lui Cornelius se iviră lacrimi, dar nu se auzi niciun suspin. Îşi şterse îndelung nasul. Mâinile îi tremurau. Făcea o nouă criză?

— Chiar te temi că vei fi acuzat că ţi-ai ucis profesorul?

După care Maigret adăugă cu o voce ursuză:

— Să mergem!

Îl împinse pe tânăr în direcţia oraşului. Vorbi îndelung, deoarece simţea că interlocutorul său înţelegea doar jumătate din cuvintele lui.

— Pentru tine ţi-e teamă?

Un puştan! O faţă slabă, trăsături încă neclare, un ten palid. Umeri înguşti sub uniforma strânsă pe corp. Şapca de aspirant de marină parcă l-ar fi strivit, făcând din el un copil îmbrăcat în marinar.

Teama care i se putea citi pe chip îi marca întreaga atitudine. Dacă Maigret ar fi vorbit tare, probabil că ar fi ridicat braţele ca să se apere de lovituri!

Totuşi, brasarda neagră îi conferea o notă severă, vrednică de milă. Oare nu aflase puştiul, cu o lună mai înainte, că mama lui murise în Indii, poate chiar într-o seară când, la Delfzijl, era foarte vesel, poate chiar în seara balului anual al şcolii?

Peste doi ani avea să se întoarcă acasă, cu gradul de ofiţer clasa a III-a, şi tatăl său avea să-i arate un mormânt deja vechi şi poate o altă femeie instalată în casă.

Şi avea să înceapă viaţa la bordul unui mare vapor: ore de cart, escale, Java-Rotterdam, Rotterdam-Java, două zile ici, cinci-şase ore dincolo…

— Unde te aflai în momentul în care a fost ucis profesorul?

Hohotul de plâns izbucni, impresionant, sfâşietor. Puştiul îl prinse pe Maigret de reverele hainei cu mâinile lui înmănuşate care tremurau convulsiv.

— Nu adevărat! Nu adevărat! repetă el cel puţin de zece ori. *Nein!*... Nu înţelegi! Nu! Nu! Nu adevărat!

Întâlniră din nou fasciculul luminos al farului. Lumina albicioasă îi orbea, îi sculpta, scoţând în relief toate detaliile.

— Unde te aflai?

— Pe aici…

Pe aici însemna casa familiei Popinga, canalul pe care obişnuia probabil să-l traverseze sărind de pe un trunchi de copac pe altul.

Acest detaliu era grav. Popinga murise la 11:55. Cornelius se întorsese la bordul vasului-şcoală la 12:05.

Dacă era să mergi pe drumul normal, adică prin oraş, ai fi avut nevoie de aproape treizeci de minute. În schimb, traversând astfel canalul şi evitând ocolul, nu-ţi trebuiau mai mult de şase-şapte minute!

Maigret păşea încet, greoi, alături de tânărul care tremura ca frunza şi, în momentul în care răsună din nou răgetul măgarului, Cornelius tresări şi se înfioră tot, încât ai fi zis că era gata s-o ia la fugă.

— O iubeşti pe Beetje?

Tăcere încăpăţânată.

— Ai văzut-o întorcându-se, după ce profesorul tău a condus-o la fermă?

— Nu adevărat! Nu adevărat! Nu adevărat!

Maigret abia se abţinu să nu-l calmeze cu o scatoalcă.

Totuşi, îl privi cu indulgenţă, poate chiar afectuos.

— Te întâlneşti cu Beetje în fiecare zi?

Iar tăcere.

— La ce oră trebuie să te întorci pe vasul-şcoală?

— La zece. Dacă n-ai permisiune… când mergeam la profesor, eu puteam…

— Să te întorci mai târziu! Deci nu şi în seara asta?

Se aflau la marginea canalului, în locul pe unde îl traversase Cornelius. Maigret, cât se poate de

natural, se îndreptă spre trunchiuri, puse piciorul pe unul dintre ele şi puţin lipsi să nu cadă în apă, pentru că nu mai făcuse aşa ceva şi lemnul se rotea sub talpa lui.

Cornelius ezita.

— Haide! Mai e puţin până la zece.

Tânărul era uimit. Se aştepta probabil să nu mai vadă niciodată vasul-şcoală, să fie arestat, aruncat în închisoare…

Dar iată că teribilul comisar îl conducea şi îşi lua elan ca să sară ca el peste cei doi metri de apă din mijlocul canalului. Reuşiră să se stropească unul pe altul. Ajunşi pe celălalt mal, Maigret se opri să-şi scuture pantalonii.

— Unde ne aflăm?

Nu mai fusese pe acolo. Era un teren viran mare, situat între Amsterdiep şi noul canal, lat şi adânc, accesibil vaselor maritime.

Întorcând capul, comisarul zări o fereastră luminată la primul etaj al casei familiei Popinga. În spatele perdelelor se mişca silueta lui Any. Era fereastra cabinetului de lucru al lui Popinga.

Dar nu se putea şti la ce lucra cu obstinaţie tânăra avocată.

Cornelius se mai calmase.

— Jur… începu el.

— Nu!

Tânărul rămase descumpănit. Se uită la Maigret atât de năucit, încât acesta îl bătu uşurel cu palma pe umăr şi îi spuse:

— Să nu juri niciodată! Mai ales în situaţia ta. Te-ai fi căsătorit cu Beetje?

— *Ya! Ya!*

— Tatăl ei ar fi acceptat?

Tăcere. Cornelius mergea cu capul în jos printre bărcile vechi trase pe uscat.

Se zări Ems-Canal, cu suprafaţa lui întinsă. La un cot se înălţa un vas mare, vopsit în alb şi negru, cu toate hublourile luminate. O proră înaltă, un catarg şi vergile lui…

Era un fost vas al marinei de război olandeze, un vas vechi de o sută de ani, care fusese ancorat acolo, neputând să mai navigheze, adăpostindu-i acum pe elevii Şcolii Navale.

În jur, siluete întunecate, luminiţe de ţigări. Din sala de recreere se auzeau acorduri de pian.

Deodată, răsună cu putere un clopot, în timp ce toate siluetele răspândite pe chei se înghesuiau în faţa pasarelei şi, în depărtare, pe drumul ce ducea spre oraş, patru întârziaţi veneau în fuga mare.

O adevărată reîncepere a şcolii, chiar dacă toţi acei tineri între şaisprezece şi douăzeci şi doi de ani purtau uniforma de ofiţer de marină, mănuşi albe şi şapcă tare cu galoane aurii.

Un bătrân caporal de marină, cu coatele sprijinite de bastingaj, îşi fuma pipa şi se uita la elevii care treceau unul după altul.

Era o atmosferă vibrantă, plină de vioiciune şi tinereţe. Băieţii făceau glume pe care Maigret nu le putea înţelege. Ţigările erau aruncate în momentul în care urcau pe pasarelă. Şi, după ce ajungeau la bord, hârjonelile şi fentele de luptă continuau.

Întârziaţii, gâfâind, ajunseră şi ei la pasarelă. Cornelius, tras la faţă, cu ochii roşii şi privirea febrilă, se întoarse spre Maigret.

— Hai, du-te! mormăi comisarul.

Celălalt înţelese mai bine gestul decât vorbele, duse mâna la şapcă, schiţă cu stângăcie un salut militar şi deschise gura ca să vorbească.

— Gata! Fugi…

Caporalul era pe punctul de a intra şi el, în timp ce un elev îşi lua în primire postul de planton.

Prin hublouri, tinerii puteau fi zăriţi desfăcând hamacurile, aruncându-şi hainele la întâmplare.

Maigret rămase în acelaşi loc până când îl văzu pe Cornelius intrând în încăpere, timid, jenat, cu corpul răsucit într-o parte, primind o pernă drept în faţă şi îndreptându-se spre unul dintre hamacurile din fund.

Acum urma să înceapă o altă scenă, mult mai pitorească. După nici zece paşi în direcţia oraşului,

comisarul îl zări pe Oosting care, ca şi el, venise să asiste la întoarcerea elevilor pe vas.

Amândoi aveau deja o vârstă, erau masivi, greoi şi calmi.

Oare nu erau ridicoli amândoi, venind să se uite la nişte puştani care se căţărau în hamacuri şi se băteau cu pernele?

Nu păreau nişte părinţi exagerat de grijulii care îşi supravegheau progeniturile imprudente?

S-au privit. Baes, calm, şi-a dus două degete la şapcă.

Ştiau dinainte că orice conversaţie era imposibilă între ei doi, pentru că nu vorbeau aceeaşi limbă.

— *Goed avond…* mormăi totuşi omul de pe insula Workum.

— Noapte bună! răspunse Maigret.

Mergeau pe acelaşi drum care, după aproximativ două sute de metri, devenea stradă şi pătrundea în oraş.

Mergeau aproape unul în dreptul celuilalt. Pentru a se despărţi, ar fi trebuit ca unul dintre ei să încetinească înadins pasul, dar nu voiau să facă asta nici unul, nici altul.

Oosting în saboţi, Maigret în ţinută de oraş. Amândoi fumau pipă, doar că a comisarului era din lemn de arbust sălbatic, iar a lui Baes din lut alb.

A treia clădire pe care o zăriră era o cafenea şi Oosting intră, după ce-şi scuturară saboţii, pe care îi lăsă de altfel pe ştergător, după obiceiul olandez.

Maigret se gândi doar o secundă, apoi intră şi el.

Înăuntru erau vreo zece marinari şi piloţi de vas, la aceeaşi masă, care fumau pipă şi ţigări de foi, beau bere şi rachiu de ienupăr.

Oosting dădu mâna cu câţiva, se aşeză greoi pe un scaun şi ascultă discuţia celorlalţi.

Maigret se instală mai deoparte, simţind că, în realitate, atenţia era îndreptată asupra persoanei lui. Patronul, care făcea parte din grup, aşteptă câteva clipe, apoi veni să-l întrebe ce voia să bea.

Rachiul de ienupăr se revărsă dintr-un recipient de porţelan şi cupru. Mirosul lui plutea în aer, ca în

toate cafenelele olandeze, făcând ca atmosfera să fie foarte diferită de cea a unei cafenele din Franţa.

Ochii mici ai lui Oosting râdeau de fiecare dată când se opreau asupra comisarului.

Acesta îşi întinse picioarele, le aduse sub scaun, le întinse din nou, îşi umplu pipa ca să nu stea degeaba, iar patronul se ridică special ca să-i ofere foc.

— *Moie veer!*

Maigret nu înţelese, se încruntă, iar omul repetă:

— *Moie veer, ya! Oost vind…*

Toţi ceilalţi ascultau şi îşi dădeau coate. Cineva arătă fereastra, cerul înstelat.

— *Moie veer!…* Timp frumos!

Şi încercă să explice că vântul bătea dinspre est, ceea ce era perfect.

Oosting alegea dintre ţigările de foi dintr-o cutie. Mută dintr-un loc într-altul cinci sau şase. Şi, ostentativ, apucă un trabuc de Manilla, negru precum cărbunele, căruia îi scuipă capătul pe jos înainte de a-l aprinde.

Apoi le arătă celorlalţi şapca lui nouă.

— *Vier gulden…*

Patru florini! Patruzeci de franci! Şi ochii lui râdeau întruna.

Dar intră cineva, care deschise un ziar şi vorbi despre ultimul curs al navlului la Bursa din Amsterdam.

Şi, în discuţia animată care urmă, asemenea unei certe, din cauza vocilor sonore şi a durităţii silabelor, uitară de Maigret, care puse câţiva bănuţi pe masă şi plecă să se culce la hotelul *Van Hasselt.*

5. Ipotezele lui Jean Duclos

De la cafeneaua *Van Hasselt,* unde lua a doua zi dimineaţă micul dejun, Maigret asistă la percheziţia care nu-i fusese anunţată. Este adevărat că şi el se limitase la o scurtă întrevedere cu poliţia olandeză.

Să fi fost opt dimineaţa. Ceaţa nu se risipise de tot, dar intuiai că ascundea soarele unei zile frumoase. Un cargobot finlandez ieşea din port, tras de un remorcher.

În faţa unei mici cafenele, la cotul cheiului, se adunase o mulţime de oameni, toţi cu saboţi şi şepci de marinar, care discutau în grupuri mici.

Era Bursa aşa-numiţilor *schippers,* adică a piloţilor, ale căror ambarcaţiuni de toate modelele umpleau un bazin al portului, pline de femei şi copii.

Mai departe, un alt grup, o mână de bărbaţi: „Clubul Şobolanilor de Chei".

Tocmai sosiseră doi jandarmi în uniformă. Urcaseră pe puntea vasului lui Oosting, iar acesta se ivise din tambuchi, pentru că, atunci când era la Delfzijl, dormea întotdeauna la bord.

Sosi şi un civil: domnul Pijpekamp, inspectorul care conducea ancheta. Îşi scoase pălăria şi vorbi cu amabilitate. Cei doi jandarmi dispărură în interior.

Începea percheziţia. Toţi piloţii băgaseră de seamă. Totuşi, oamenii nu se adunară în faţa vasului lui Oosting, nu schiţară nici măcar o mişcare de curiozitate vizibilă.

Nici „Clubul Şobolanilor de Chei" nu reacţionă. Doar câteva priviri.

Totul a durat o jumătate de oră. Ieşind, jandarmii au salutat milităreşte. Domnul Pijpekamp a părut că se scuză.

Numai că, în dimineaţa aceea, Baes nu lăsă impresia că ar vrea să coboare pe uscat. În loc să se alăture grupului prietenilor săi, aflat puţin mai departe, se aşează pe banca de cart, picior peste

picior, privind spre larg, unde cargobotul finlandez se mişca greoi, şi îşi fumă pipa nemişcat.

* * *

Când Maigret se întoarse la hotel, Jean Duclos cobora din camera lui, ducând în braţe o servietă, cărţi şi dosare pe care le puse pe masa rezervată de el.

— Ei bine? întrebă el, fără să-l salute pe Maigret.

— Ei bine, cred că am onoarea să vă salut!

Celălalt îl privi cu oarecare uimire şi dădu din umeri, ca şi cum ar fi vrut să spună că nu era cazul să se simtă ofensat.

— Aţi descoperit ceva?

— Dar dumneavoastră?

— Ştiţi foarte bine că, în principiu, n-am dreptul să ies de aici. Din fericire, colegul dumneavoastră olandez a înţeles că bagajul meu de cunoştinţe ar putea să-i fie util, astfel că sunt ţinut la curent cu rezultatele anchetei. Uzanţe din care poliţia franceză ar putea şi ea să se inspire…

— Chiar aşa!

Profesorul se repezi spre doamna Van Hasselt care intra, cu părul pe moaţe, o salută aşa cum ar fi făcut asta într-un salon şi, după toate aparenţele, o întrebă de sănătate.

Maigret se uita la hârtiile întinse pe masă şi recunoscu planuri şi scheme noi, nu numai ale casei familiei Popinga, ci aproape ale întregului oraş, cu linii punctate care figurau probabil drumurile urmate de anumite persoane.

Soarele, care trecea prin geamurile multicolore ale ferestrelor, umplea sala cu pereţi lucioşi de o lumină verde, roşie şi albastră. Camionul unui berar se oprise în faţa uşii şi, pe întreaga durată a conversaţiei care urmă, doi bărbaţi foarte solizi rostogoliră butoaie pe podea, supravegheaţi de doamna Van Hasselt, în toaleta ei de dimineaţă. Niciodată mirosul de rachiu de ienupăr şi de bere nu fusese atât de puternic. Niciodată nu mai simţise Maigret atât de intens mirosul Olandei.

— Aţi descoperit vinovatul? întrebă el, pe un ton ambiguu, arătând spre dosare.

Duclos îl străfulgera cu privirea şi replică:

— Încep să cred că străinii au dreptate! Francezul e înainte de orice un om care nu poate să renunţe la ironie. În cazul de faţă, n-aţi nimerit-o, domnule!

Maigret îl privea zâmbind, deloc tulburat. Iar celălalt continuă:

— Nu, n-am descoperit asasinul! Dar poate că am făcut ceva mai mult. Am analizat drama. Am disecat-o. I-am izolat toate elementele şi acum…

— Acum?

— Probabil că un om ca dumneavoastră, profitând de deducţiile mele, va rezolva cazul.

Se aşezase pe scaun. Era foarte hotărât să vorbească, chiar şi în acea ambianţă pe care el însuşi o făcuse ostilă. Maigret se aşează în faţa lui şi comandă un pahar de *Bols*.

— Vă ascult!

— Vă rog să remarcaţi mai întâi că nici măcar nu vă întreb ce-aţi făcut sau ce părere aveţi. Ajung la primul asasin posibil, adică la mine. Aveam, dacă pot să spun astfel, poziţia strategică cea mai bună ca să-l ucid pe Popinga şi, în plus, am fost văzut cu arma crimei în mână la câteva clipe după atentat. Nu sunt bogat şi, dacă sunt cunoscut aproape în întreaga lume, acest lucru se datorează unui mic număr de intelectuali. Duc o existenţă dificilă, mediocră… Numai că nu s-a semnalat vreun furt şi în niciun caz nu puteam să sper că voi câştiga ceva de pe urma morţii profesorului… Staţi puţin! Asta nu înseamnă că nu pot fi bănuit. Şi cu siguranţă se va aminti că, în cursul serii, pe când discutam despre poliţia ştiinţifică, am susţinut teza unui om inteligent care comite cu sânge rece o crimă şi care, făcând apel la toate calităţile sale, poate ţine piept unei poliţii prost instruite. De unde unii vor deduce că am vrut să-mi ilustrez teoria printr-un exemplu. Între noi fie vorba, dacă aşa ar fi stat lucrurile, pot să vă spun că posibilitatea de a fi bănuit nici măcar n-ar fi existat.

— Sănătate! spuse Maigret, care urmărea mişcările berarilor cu gât de taur.

— Merg mai departe. Şi pretind că, dacă nu am comis această crimă – care totuşi a fost comisă, cum totul lasă să se presupună, de cineva aflat în casă –, atunci întreaga familie e vinovată. Nu tresăriţi! Priviţi acest plan! Şi, mai ales, încercaţi să înţelegeţi consideraţiile mele psihologice.

De data aceasta, Maigret nu se putu abţine să zâmbească în faţa condescendenţei dispreţuitoare a profesorului.

— Probabil aţi auzit că doamna Popinga, născută Van Elst, aparţine celei mai rigoriste ramuri a Bisericii protestante. Tatăl ei, la Amsterdam, trece drept un conservator înverşunat. Iar sora, Any, la douăzeci şi cinci de ani, se amestecă deja în politică, cu aceleaşi idei. Vă aflaţi aici doar de ieri şi sunt multe aspecte legate de moravuri pe care nu le cunoaşteţi. De exemplu, ştiţi că un profesor de la Şcoala Navală ar fi aspru dojenit de superiorii lui dacă ar fi văzut măcar intrând într-o cafenea ca asta? Unul dintre ei a fost destituit doar pentru că se încăpăţâna să primească un ziar considerat „avansat”… L-am văzut pe Popinga doar o seară. Dar mi-a fost de ajuns, mai ales după ce am auzit vorbindu-se despre el. Ai fi spus că era un bărbat de toată isprava! Ba chiar un om blajin! O faţă de păpuşă! Ochi albaştri, veseli! Numai că a călătorit, ca marinar. Şi, la întoarcere, a îmbrăcat, ca pe o uniformă, austeritatea. Dar uniforma plesnea la toate cusăturile… Înţelegeţi? Veţi zâmbi! Un zâmbet de francez. În urmă cu cincisprezece zile, a avut loc reuniunea clubului din care făcea parte. Olandezii care nu merg la cafenea se adună sub pretextul unui club într-o sală care le este rezervată, joacă biliard, popice… Ei bine, acum cincisprezece zile, Popinga, la ora unsprezece seara, era beat! În aceeaşi săptămână, organizaţia de caritate prezidată de soţia lui făcea o colectă pentru a cumpăra haine indigenilor din insulele Oceaniei. Şi Popinga a fost auzit spunând, cu obrajii roşii şi ochii strălucind:

„Ce prostie! Când se simt atât de bine goi! În loc să le cumpărăm haine, ar fi mai bine să-i imităm”. Normal, zâmbiţi. Nu pare mare lucru. Totuşi, scandalul încă nu s-a stins, iar dacă funeraliile lui Popinga vor avea loc la Delfzijl, unii vor evita să participe! Am scos în evidenţă doar un detaliu dintr-o sută, dintr-o mie! După cum vă spuneam, carapacea de respectabilitate a lui Popinga plesnea din toate încheieturile! Încercaţi măcar să evaluaţi importanţa faptului că s-a îmbătat, aici! Câţiva elevi l-au întâlnit în starea aceea! Poate că de aceea îl adoră! Acum, reconstituiţi atmosfera casei de pe malul canalului Amsterdiep. Amintiţi-vă de doamna Popinga, de Any… Priviţi pe fereastră. În ambele părţi, vedeţi capătul oraşului. E o aşezare mică. Toţi se cunosc între ei. Un scandal e cunoscut de toată lumea în nicio oră. De exemplu, relaţiile lui Popinga cu cel căruia i se zice Baes şi care, trebuie s-o spunem, e un fel de tâlhar! S-au dus să vâneze câini-de-mare împreună. Profesorul bea rachiu de ienupăr la bordul vasului lui Oosting… Nu vă cer să trageţi imediat o concluzie. Aş vrea doar să reţineţi ce am spus mai înainte, şi anume că, *dacă această crimă a fost comisă de cineva din casă, toţi din casă sunt vinovaţi…* A mai rămas nebunatica de Beetje, pe care Popinga nu scăpa niciodată ocazia s-o conducă acasă. Să vă mai dau o trăsătură de caracter? Această Beetje e singura care se scaldă în fiecare zi, nu într-un costum de baie cu fustiţă, ca toate doamnele de aici, ci într-un costum care se mulează pe corp. Şi mai e şi roşu!… Vă las să vă continuaţi ancheta. Am vrut să vă dau câteva elemente pe care poliţia are obiceiul să le neglijeze. În ceea ce-l priveşte pe Cornelius Barens, acesta, pentru mine, face parte din familie, din grupul femeilor… De o parte, dacă vreţi, doamna Popinga, sora ei Any şi Cornelius. De cealaltă, Beetje, Oosting şi Popinga. Dacă aţi înţeles ce v-am spus, poate că veţi ajunge la un rezultat.

— O întrebare! spuse Maigret, pe un ton grav.

— Vă ascult.

— Şi dumneavoastră sunteţi protestant?

— Aparţin Bisericii reformate, dar nu aceleiaşi Biserici.

— De ce parte a baricadei vă plasaţi?

— Nu-l simpatizam pe Popinga!

— Astfel încât…

— Dezaprob crima, indiferent despre cine e vorba!

— Nu a pus jazz şi a dansat, în timp ce vorbeaţi cu doamnele?

— Încă o trăsătură de caracter pe care nu mă gândisem să v-o comunic.

Maigret era teribil de serios, chiar solemn, în timp ce se ridică, spunând:

— În concluzie, pe cine mă sfătuiţi să cer să fie arestat?

Profesorul Duclos tresări.

— N-am pomenit de vreo arestare. V-am dat câteva indicaţii generale, în domeniul pur teoretic, dacă mă pot exprima astfel…

— Evident! Dar dacă aţi fi în locul meu?

— Nu sunt poliţist! Caut adevărul de dragul adevărului şi faptul că sunt eu însumi bănuit nu-mi influenţează cu nimic judecata.

— Astfel încât nu trebuie arestat nimeni?

— N-am spus asta. Am…

— Vă mulţumesc! închise Maigret, întinzându-i mâna.

Şi bătu uşor cu o monedă în pahar ca s-o cheme pe patroană. Duclos îl privi chiondorâş.

— Un gest pe care aici ar trebui să-l evitaţi! murmură el. Cel puţin dacă vreţi să fiţi considerat un gentleman…

Berarii închideau trapa prin care fuseseră coborâte butoaiele în beci. Comisarul plăti şi aruncă o ultimă privire spre planurile de pe masă.

— Aşadar, ori pe dumneavoastră, ori întreaga familie.

— N-am spus asta. Să ştiţi că…

Dar comisarul ajunsese deja la uşă. După ce întoarse spatele, îşi lăsă trăsăturile să se destindă şi,

chiar dacă nu râdea în hohote, cel puţin zâmbea încântat.

Afară îl aştepta o baie de soare, de căldură plăcută, liniştitoare. Negustorul de articole de fierărie stătea în prag. Micul evreu care vindea echipament pentru ambarcaţiuni îşi număra ancorele şi le însemna cu o linie de vopsea roşie.

Macaraua descărca în continuare cărbuni. Câţiva *schippers* îşi înălţau pânzele, nu ca să ridice ancora, ci ca să se usuce. Şi, în acel hăţiş de catarge, aveai impresia că nişte draperii mari se legănau molatic, albe sau maronii.

Oosting îşi fuma pipa, în partea din spate a cuterului său. Câţiva „şobolani de chei" discutau apatic.

Dar, dacă îţi întorceai faţa spre oraş, vedeai casele burgheze, frumos vopsite, cu geamuri curate, perdele imaculate şi plante la toate ferestrele. Dincolo de aceste ferestre stăruia o umbră greu de pătruns.

Oare nu căpăta totul un nou sens, după conversaţia cu Jean Duclos?

De o parte, portul, oamenii în saboţi, ambarcaţiunile, pânzele, mirosul de gudron şi de apă sărată…

De cealaltă parte, casele ferecate, cu mobile lustruite, cu tapiserii închise la culoare, unde se va discuta timp de cincisprezece zile despre un profesor de la Şcoala Navală care se cherchelise.

Acelaşi cer, de o limpezime de vis. Dar o frontieră clară se ridica între aceste două lumi.

Maigret şi-l imagină atunci pe Popinga, pe care nu-l văzuse niciodată, nici măcar mort, dar care avea o faţă rozalie ce trăda omul căruia îi place să se înfrupte din toate.

Şi-l imagina la acea frontieră, privind ambarcaţiunea lui Oosting, vasul al cărui echipaj vânturase toate porturile din America de Sud, pacheboturile olandeze cărora, în China, le ieşeau în întâmpinare jonci pline cu femei mărunţele şi drăguţe ca nişte bibelouri de etajeră…

Nu i se permitea decât o barcă englezească bine întreţinută, cu decoraţiuni din cupru bine lustruite, pe apa liniştită a canalului Amsterdiep, unde trebuia să te strecori printre trunchiurile de copaci venite din nord şi din pădurile ecuatoriale.

Maigret avu impresia că Baes îl privea într-un fel anume, ca şi cum ar fi vrut să se apropie de el şi să-i vorbească. Dar nu era cu putinţă! Nu puteau să schimbe nici două vorbe.

Oosting ştia asta şi stătea mai departe nemişcat, mulţumindu-se să tragă din pipă puţin mai des, în timp ce pleoapele i se închideau pe jumătate din cauza soarelui.

La ora aceea, Cornelius Berens stătea într-o bancă la şcoală şi asculta vreo lecţie de trigonometrie sau de astronomie. Probabil că încă mai era foarte palid la faţă.

Comisarul dădea să se aşeze pe un bolard din bronz când îl zări pe inspectorul Pijpekamp, care se apropia de el, cu mâna întinsă.

— Aţi descoperit ceva în dimineaţa asta, la bordul vasului?

— Încă nu. A fost o formalitate.

— Îl bănuiţi pe Oosting?

— Avem şapca…

— Şi trabucul!

— Nu! Baes fumează doar braziliene, iar cel găsit de noi era de Manilla.

— Astfel încât…?

Pijpekamp îl duse puţin mai departe, ca să nu stea sub privirea proprietarului insulei Workum.

— Busola de la bord a aparţinut unui vas din Helsingfors. Colacii de salvare provin de pe un carbonier englez. Şi tot aşa…

— Furate?

— Nu! Aşa se întâmplă mereu. Când un cargobot soseşte într-un port, se găseşte întotdeauna cineva, mecanic, ofiţer de gradul III, matelot, uneori chiar căpitanul, care să vândă ceva. Înţelegeţi? Şi companiei i se spune că busola nu mai funcţiona, colacii de salvare au fost măturaţi de un val

puternic, farurile de poziţie… Uneori vând chiar şi câte o barcă!

— Astfel încât asta nu dovedeşte nimic!

— Nimic! Evreul care ţine prăvălia de colo trăieşte doar din acest trafic.

— Şi ancheta dumneavoastră?

Inspectorul îşi feri privirea, indispus.

— V-am spus că Beetje Liewens nu a rămas acasă în seara aceea. A făcut cale-ntoarsă… Am spus corect în franţuzeşte?

— Foarte corect! Mai departe!

— Poate că n-a tras ea…

— Ah!

Inspectorul nu se simţea deloc în largul lui. Simţi nevoia să vorbească mai încet, să-l ducă pe Maigret spre o parte pustie a cheiului ca să continue:

— E stiva aceea de lemne… O ştiţi? *Timmerman*… În franceză, îi ziceţi „dulgher”. Da! Dulgherul pretinde că i-a văzut, seara, pe Beetje şi pe domnul Popinga. Da! Pe amândoi…

— Stând la umbra unei stive de lemne!

— Da. Şi cred…

— Ce credeţi?

— În jur ar fi putut să mai fie două persoane… Asta-i! Tânărul de la şcoală, Cornelius Berens! Voia să se căsătorească cu Beetje. Fotografia fetei a fost găsită în geamantanul lui.

— Serios?

— Apoi domnul Liewens, tatăl lui Beetje… E o persoană foarte importantă. Se ocupă de creşterea vitelor pentru export. Trimite chiar şi în Australia. E văduv, nu mai are alţi copii.

— Ar fi putut să-l ucidă pe Popinga?

Inspectorul era atât de stânjenit, încât lui Maigret i se făcu aproape milă. Se simţea că nu-i era deloc uşor să acuze un om important, care creştea vaci pe care le expedia până în Australia.

— Dacă a văzut, nu-i aşa?…

Maigret nu-l slăbi.

— Ce să vadă?

— Lângă stiva de lemne… Pe Beetje şi pe profesor…

— A, da!

— E o informaţie absolut confidenţială.

— Bineînţeles! Dar Berens?

— Poate că şi el a văzut. Poate a fost gelos. Totuşi, se afla la şcoală la cinci minute după săvârşirea crimei. Asta nu mai înţeleg…

— În rezumat, spuse comisarul cu aceeaşi gravitate cu care îi vorbise lui Jean Duclos, îi bănuiţi pe tatăl tinerei Beetje şi pe iubitul ei, Cornelius.

Tăcere jenată.

— Apoi, îl bănuiţi pe Oosting, a cărui şapcă a fost găsită în cadă.

Pijpekamp răspunse cu un gest de descurajare.

— Apoi, bineînţeles, pe bărbatul care a lăsat în sufragerie trabucul din tutun de Manilla. Câţi negustori de ţigări de foi sunt la Delfzijl?

— Cincisprezece…

— Descurajant! În sfârşit, îl bănuiţi pe profesorul Duclos.

— Pentru că avea revolverul în mână. Nu-l pot lăsa să plece. Înţelegeţi?

— Fireşte că înţeleg!

Merseră vreo cincizeci de metri în tăcere.

— Ce credeţi? întrebă în cele din urmă, cu glas scăzut, poliţistul din Groningen.

— Asta e întrebarea! Şi asta e şi diferenţa între noi doi! Dumneavoastră credeţi ceva, ba chiar o mulţime de lucruri. În timp ce eu cred că încă nu cred nimic!

Apoi, întrebă brusc:

— Beetje Liewens îl cunoştea pe Baes?

— Nu ştiu. Nu cred…

— Cornelius îl cunoştea?

Pijpekamp îşi trecu mâna peste frunte.

— Poate că da, poate că nu. Mai curând nu! Pot să aflu…

— Exact! Încercaţi să aflaţi dacă aveau vreo relaţie înainte de dramă.

— Credeţi?

— Nu cred absolut nimic! Încă o întrebare. Pe insula Workum există un aparat radio?

— Nu ştiu!

— Trebuie aflat.

Nu s-ar fi putut spune cum se întâmplase, dar acum exista un fel de ierarhie între Maigret şi însoţitorul lui, care se uita la el aproape cum s-ar fi uitat la un superior.

— Studiaţi aceste două chestiuni. Eu trebuie să fac o vizită…

Pijpekamp era prea politicos ca să întrebe ceva despre această vizită, dar privirea lui era elocventă.

— La domnişoara Beetje! îl lămuri Maigret. Care e drumul cel mai scurt?

— Pe lângă Amsterdiep.

Se vedea vasul-pilot de la Delfzijl, un vapor frumos de cinci sute de tone, descriind o curbă pe Ems înainte de a intra în port. Şi Baes, care se plimba cu paşi lenţi, dar greoi, plini parcă de o înfrigurare reţinută, pe puntea vasului său, la o sută de metri de „şobolanii de chei” moleşiţi de soare.

6. Scrisorile

Numai întâmplarea a făcut ca Maigret să nu meargă de-a lungul canalului şi s-o apuce pe drumul care traversa câmpul.

Ferma, scăldată de soarele de la ora unsprezece dimineaţa, îi amintea de primele lui demersuri pe solul olandez, tânăra în cizme de cauciuc în grajdul modern, salonul burghez şi ceainicul în husa lui matlasată.

Domnea acelaşi calm. Foarte departe, aproape în străfundul orizontului infinit, o pânză mare şi roşcată plutea deasupra păşunilor, făcându-te să te gândeşti la o corabie fantomă ce naviga pe un ocean de iarbă.

Câinele lătră ca şi prima dată. Uşa se întredeschise abia după cinci minute, doar câţiva centimetri, numai atât cât să se poată ghici faţa ciupită de vărsat şi şorţul cadrilat al servitoarei.

În plus, puţin a lipsit să nu închidă uşa mai înainte chiar ca Maigret să fi vorbit.

— Domnişoara Liewens este? spuse el.

Erau despărţiţi de grădină. Bătrâna stătea în prag, iar comisarul se afla dincolo de barieră. Între ei, câinele se uita la intrus arătându-şi colţii.

Servitoarea scutură din cap în semn că nu.

— Nu-i aici? *Niet hier?*

Maigret prinsese trei-patru cuvinte în olandeză.

Acelaşi semn negativ.

— Dar domnul? *Mijnheer?*

Încă un semn şi uşa se închise. Dar, pentru că Maigret nu plecă imediat, uşa se mişcă, de astă dată doar câţiva milimetri, şi comisarul intui că bătrâna trăgea cu ochiul.

Nu pleca, pentru că văzuse o perdea tremurând uşor la fereastra tinerei Beetje. În spatele acelei perdele apărea o figură estompată. Nu se vedea bine, dar Maigret înţelese perfect că îi făcea un semn cu mâna, un semn care era poate un simplu

salut, dar care mai probabil voia să spună: „Sunt aici. Nu insistaţi. Atenţie!”

Bătrâna îl pândea de după uşă, o mână albicioasă îi făcea semn, câinele sărea pe poarta de fier lătrând! În jur, vacile, pe păşuni, păreau artificiale din cauza imobilităţii.

Maigret riscă o mică experienţă. Înaintă doi paşi, ca şi cum ar fi vrut totuşi să intre pe poartă. Şi nu se putu abţine să zâmbească, căci uşa se închise în grabă şi câinele, până atunci atât de feroce, se trase înapoi, cu coada între picioare.

Apoi, comisarul plecă, luând-o pe lângă canal. Concluzia acestei întâmpinări era că Beetje fusese închisă în casă şi că fermierul dăduse dispoziţii ca francezul să nu mai fie primit.

Maigret trăgea scurt din pipă, reflectând. Privi un moment stivele de lemne unde tânăra şi Popinga se opriseră, unde probabil că se opreau deseori, ţinându-şi bicicleta cu o mână şi strângându-se cu celălalt braţ…

Atmosfera era dominată în continuare de un calm senin, aproape prea desăvârşit. Un calm în stare să-l facă pe un francez să creadă că viaţa de acolo era la fel de artificială ca o carte poştală.

De exemplu, întoarse brusc capul şi văzu, la câţiva metri de el, un vas cu etravă înaltă pe care nu-l auzise apropiindu-se. Recunoscu pânza, mai lată decât canalul. Era cea pe care o zărise puţin mai devreme departe la orizont, iar acum era deja acolo, deşi nu părea cu putinţă să fi străbătut atâta drum.

O femeie, care dădea să sugă unui prunc, se sprijinea cu spatele de cârmă, împingând-o astfel într-o parte sau într-alta. Iar un bărbat, călare pe bompres, cu picioarele atârnând deasupra apei, repara subarba.

Ambarcaţiunea trecu prin faţa casei familiei Wienands, apoi prin faţa celei a familiei Popinga, iar pânza era mai înaltă decât casele. Ea mască un moment faţada cu o mare umbră mişcătoare.

Maigret se oprise din nou. Ezită. Servitoarea familiei Popinga spăla pragul, aplecată, iar uşa era

deschisă.

Femeia tresări simţindu-l dintr-odată în spatele ei. Mâna în care ţinea cârpa tremură.

— Doamna Popinga este acasă? i se adresă el arătând spre interiorul casei.

Ea încercă să treacă înaintea lui. Dar era stângace, stânjenită de cârpa din care se prelingea apă murdară. Maigret intră primul pe coridor. Auzi o voce de bărbat în salon şi bătu la uşă.

Urmă o linişte bruscă. O linişte completă, absolută. Şi ceva mai mult decât linişte: o aşteptare, ca o suspendare momentană a vieţii.

În sfârşit, se auziră doi paşi. O mână apăsă pe clanţă în interior. Uşa se deschise. Maigret o văzu mai întâi pe Any, care îi deschisese şi îl privea cu duritate. Apoi zări o siluetă de bărbat, în picioare, lângă masă, nişte ghetre roşcate, un costum din postav gros.

Fermierul Liewens!

În sfârşit, sprijinită cu coatele de cămin, ascunzându-şi faţa cu mâinile, doamna Popinga.

Era clar că sosirea intrusului întrerupea o discuţie importantă, o scenă dramatică, probabil o ceartă.

Pe masa acoperită cu o broderie se aflau răspândite scrisori în dezordine, ca şi cum ar fi fost aruncate cu violenţă.

Figura fermierului era cea mai animată, dar şi cea care se întunecă prima.

— Poate vă deranjez… începu Maigret.

Nimeni nu răspunse. Nimeni nu deschise gura.

Doamna Popinga, după o privire înlăcrimată în jur, părăsi încăperea şi se îndreptă aproape în fugă spre bucătărie.

— Vă rog să mă credeţi că regret că v-am întrerupt discuţia.

În sfârşit, Liewens vorbi, în olandeză. Îi adresă tinerei Any câteva fraze incisive şi comisarul nu se putu abţine să întrebe:

— Ce-a spus?

— Că va reveni! Că poliţia franceză…

Căuta stingherită cuvintele.

— Este de o lipsă de jenă exagerată, nu-i aşa? continuă în locul ei comisarul. Eu şi domnul am mai avut deja ocazia să ne întâlnim…

Olandezul încerca să înţeleagă, urmărind cu atenţie intonaţia şi expresia de pe faţa lui Maigret.

Comisarul se uită la scrisori, la semnătura de pe una dintre ele: *Conrad.*

Stânjeneala atinse punctul culminant. Fermierul îşi luă şapca de pe un scaun, dar nu se hotărî să plece.

— V-a adus scrisorile pe care domnul Popinga le scria fiicei sale?

— De unde ştiţi?

Păi cum?! Scena era atât de uşor de reconstituit, într-o astfel de atmosferă mai mult decât încordată! Liewens sosea, ţinându-şi respiraţia ca să-şi stăpânească furia. Era introdus în salon, unde îl primeau două femei speriate, iar bărbatul începea brusc să vorbească şi arunca scrisorile pe masă!…

Doamna Popinga, cuprinsă de panică, cu faţa ascunsă în mâini, refuza poate să accepte evidenţa sau era atât de copleşită, încât nu mai putea să spună nimic…

Iar Any încerca să-i ţină piept bărbatului, discutând cu el…

Atunci bătuse cineva la uşă, toţi încremeniseră şi Any se dusese să deschidă.

* * *

În orice caz, în această reconstituire, Maigret se înşela cel puţin în privinţa caracterului unuia dintre personaje. Pentru că doamna Popinga, pe care şi-o închipuia în bucătărie, doborâtă din cauza acestei dezvăluiri, lipsită de orice reacţie, reveni după câteva clipe, calmă aşa cum eşti doar în punctul culminant al emoţiei.

Şi, lent, puse şi ea câteva scrisori pe masă. Nu le aruncă, le aşeză frumos. Se uită la fermier, apoi la comisar. Deschise gura de câteva ori înainte de a reuşi să vorbească, apoi spuse:

— Trebuie judecat. Cineva trebuie să citească.

Faţa lui Liewens se împurpură brusc. Era prea olandez ca să se repeadă la scrisori, dar îl atrăgeau ca un magnet.

Un scris de femeie, hârtie albăstruie: evident, scrisori ale tinerei Beetje…

Frapa însă disproporţia dintre cele două teancuri. Popinga trimisese poate vreo zece misive, fiecare pe o singură foaie, pe care erau scrise de cele mai multe ori patru-cinci rânduri.

Beetje îi trimisese treizeci de scrisori, lungi, compacte!

Conrad era mort. Rămăseseră acele două teancuri inegale şi stiva de lemne, complicea întâlnirilor de pe malul canalului.

— E mai bine să vă calmaţi! spuse Maigret. Şi poate că ar fi preferabil să citim aceste scrisori, fără enervare…

Fermierul îl fixa cu o privire sfredelitoare şi probabil că înţelese, deoarece, fără voia lui, păşi spre masă.

Maigret se sprijinea de masă cu amândouă mâinile. Luă, la întâmplare, un bilet scris de Popinga.

— Vreţi să aveţi amabilitatea să-l traduceţi, domnişoară Any?

Dar tânăra părea că nu înţelege. Se uita la scris fără să spună nimic. Sora ei îi luă biletul din mâini, gravă şi demnă.

— Acesta a fost scris la şcoală, spuse ea. Nu are dată. Deasupra scrie doar *ora şase.*

Apoi:

Mica mea Beetje,

E mai bine să nu vii diseară, pentru că directorul vine să ia ceaiul la mine acasă.

Pe mâine. Te sărut.

Doamna Popinga se uită în jur cu un fel de sfidare calmă. Luă alt bilet şi citi lent:

Beetje mică şi frumoasă,

Trebuie să te linişteşti. Şi trebuie să te gândeşti că avem încă mult de trăit. Am mult de lucru din cauza examenelor elevilor din anul trei. Nu voi putea veni diseară.

De ce spui mereu că nu te iubesc? Nu pot părăsi şcoala. Ce-am face?

Fii liniştită. Avem destul timp. Te sărut cu drag.

Şi, pentru că Maigret lăsa impresia că ar fi fost de ajuns, doamna Popinga luă o altă scrisoare.

— Mai e şi asta, poate ultima:

Dragă Beetje,

E imposibil! Te implor să fii cuminte. Ştii că nu am bani şi că ar fi nevoie de mult timp ca să-mi găsesc o situaţie în străinătate.

Trebuie să fii mai prudentă şi să nu te enervezi. Şi, mai ales, trebuie să ai încredere!

Nu te teme de nimic! Dacă s-ar întâmpla lucrul de care te temi, mi-aş face datoria.

Sunt nervos pentru că am mult de muncă în acest moment şi când mă gândesc la tine nu-mi mai pot face bine treaba. Directorul mi-a atras atenţia ieri. Am fost foarte trist.

Voi încerca să ies mâine seară, spunând că mă duc să văd un vas norvegian în port.

Te îmbrăţişez, micuţă Beetje.

* * *

Doamna Popinga se uită pe rând la toţi, ostenită, cu privirea tulbure. Întinse mâna spre celălalt teanc, cel adus de ea, şi fermierul tresări. Luă o scrisoare, la întâmplare.

Dragă Conrad iubit,

O veste bună: cu ocazia zilei mele de naştere, tata a mai pus o mie de florini în contul meu din bancă. E destul ca să mergem în America, pentru că m-am uitat în ziar la tarifele vaselor. Şi am putea călători la clasa a III-a!

Dar de ce nu eşti mai grăbit! Eu nu mai trăiesc. Olanda mă sufocă. Mi se pare că oamenii din

Delfzijl mă privesc cu dezaprobare…

Şi totuşi, sunt atât de fericită şi de mândră că sunt a unui bărbat ca tine!

Trebuie să plecăm neapărat înainte de vacanţă, pentru că tata vrea să petrec o lună în Elveţia şi eu nu vreau. Altfel, marele nostru plan va fi amânat pentru la iarnă.

Am cumpărat cărţi de engleză. Cunosc deja multe fraze.

Repede! Repede! Şi ne aşteaptă o viaţă frumoasă! Nu-i aşa? Nu trebuie să mai rămânem aici. Mai ales acum! Cred că doamna Popinga mă tratează cu răceală. Şi mi-e în continuare teamă de Cornelius, care îmi face curte şi pe care nu reuşesc să-l descurajez. E un băiat bun, bine crescut, dar tare prostuţ!

Fără a mai pune la socoteală că nu e bărbat, Conrad, un bărbat ca tine, care a călătorit peste tot, care ştie totul…

Îţi aminteşti, acum un an, când ieşeam în calea ta şi când nici măcar nu te uitai la mine!

Iar acum, poate că voi avea un copil cu tine! În orice caz, aş putea!

Dar de ce eşti atât de rece? Nu mă mai iubeşti la fel de mult?

* * *

Scrisoarea nu se terminase, dar vocea doamnei Popinga slăbise atât de mult, încât aceasta tăcuse. Degetele ei scotociră un moment în teancul de scrisori. Căuta ceva.

Citi încă o frază din mijlocul unui bilet:

…şi ajung să cred că o iubeşti mai mult pe soţia ta decât pe mine, ajung să fiu geloasă pe ea, s-o urăsc. Altfel, de ce ai refuza acum să pleci?

Fermierul nu putea să înţeleagă cuvintele, dar era atât de atent, încât ai fi jurat că ghicea.

Doamna Popinga înghiţi în sec, luă o ultimă scrisoare şi citi cu o voce şi mai reţinută:

Am auzit în ţinut că tânărul Cornelius ar fi mai îndrăgostit de doamna Popinga decât de mine şi că s-ar înţelege foarte bine amândoi. Măcar dacă ar fi adevărat! Atunci am fi liniştiţi şi n-ar mai trebui să ai remuşcări…

Hârtia îi alunecă din mână şi ateriză lent pe covor, la picioarele surorii sale, care o privi fix.

Urmă o nouă tăcere. Doamna Popinga nu plângea. Dar totul în fiinţa ei era tragic prin durerea reţinută, prin demnitatea obţinută cu preţul unui efort absurd, ca şi prin sentimentul admirabil care o însufleţea.

Venise să-l apere pe Conrad! Aştepta un atac. Avea să lupte în continuare dacă era nevoie.

— Când aţi descoperit aceste scrisori? întrebă Maigret, jenat.

— A doua zi după ce…

Se sufoca. Deschise gura să tragă aer. Pleoapele i se umflară.

— … după ce Conrad…

— Da!

Înţelesese. O privi cu compasiune. Nu era drăguţă, dar avea trăsături regulate. Nici urmă de acele deformări care făceau dezagreabilă faţa surorii sale.

Era înaltă, solidă, fără să fie grasă. Faţa ei rozalie de olandeză era încadrată de un păr frumos.

Dar oare Maigret n-ar fi preferat să fie urâtă? Acele trăsături regulate, acea expresie cumpătată, echilibrată ai fi zis că degajau o imensă tristeţe. Probabil că şi zâmbetul ei era cuminte, ponderat, iar bucuria, una moderată, atenuată. Şi probabil că la şase ani era un copil serios! Iar la şaisprezece probabil că era la fel ca astăzi!

Făcea parte dintre acele femei care par a fi născute să fie surori, mătuşi, infirmiere sau văduve care patronează opere de caritate.

Conrad nu era acolo, dar Maigret nu-l simţise niciodată atât de viu ca în acel moment, cu faţa lui jovială, cu lăcomia sau, mai curând, pofta lui de

viaţă, cu timiditatea lui, teama de a ofensa pe cineva dinadins şi acel radio la care se căznea ore întregi să prindă o melodie de jazz de la Paris, muzica lăutarilor ţigani de la Budapesta, operetă de la Viena, ba chiar şi apeluri îndepărtate de la vas la vas…

Any se apropie de sora ei, aşa cum te apropii de cineva care suferă şi pe care îl vor lăsa puterile. Dar doamna Popinga păşi spre Maigret.

— Niciodată nu mi-a trecut prin minte… şopti ea. Niciodată! Trăiam… Şi după ce a murit…

Maigret ghici, după felul în care respira, că avea o boală de inimă şi, în clipa următoare, ea îi confirmă această ipoteză, rămânând un lung moment nemişcată, cu o mână la piept.

Cineva se mişca în încăpere: fermierul, cu privirea dură, febrilă, care se apropiase de masă şi strângea scrisorile fiicei sale cu o nervozitate de hoţ care se teme să nu fie surprins.

Ea îl lăsă; la fel şi Maigret.

Dar olandezul nu îndrăznea să plece. Vorbi, fără să se adreseze cuiva anume. Maigret auzi cuvântul *franzose* şi i se păru că înţelege olandeza, aşa cum probabil că şi Liewens înţelesese în ziua aceea franceza.

Şi îi reconstitui cu aproximaţie cuvintele:

— Credeţi că era necesar să-i spuneţi toate astea francezului?

Scăpă şapca din mâini, o luă de jos, se înclină în faţa domnişoarei Any care se afla în drumul lui, dar numai în faţa ei, mai mormăi câteva silabe de neînţeles şi ieşi. Servitoarea terminase probabil de spălat pragul, deoarece auziră uşa de la intrare deschizându-se şi închizându-se, apoi paşii bărbatului care se depărtau.

În pofida prezenţei tinerei Any, Maigret mai întrebă, cu o blândeţe de care nu l-ai fi crezut în stare:

— I-aţi arătat aceste scrisori surorii dumneavoastră?

— Nu! Dar când acest om…

— Unde erau?

— În sertarul noptierei. Nu-l deschideam niciodată. Tot acolo era şi revolverul…

Any spuse ceva în olandeză şi doamna Popinga traduse maşinal:

— Sora mea mi-a spus că ar trebui să mă culc. Pentru că nu dorm de trei nopţi. Conrad n-ar fi plecat. Probabil că a fost imprudent o dată, nu-i aşa? Era un om tare vesel… Mi-am amintit nişte detalii. Beetje venea mereu să aducă fructe şi prăjituri făcute de ea. Credeam că le aducea pentru mine… Apoi venea să ne roage să jucăm tenis, întotdeauna la ora la care ştia că eu nu aveam timp! Dar nu voiam să văd nimic rău în asta. Îmi părea bine că soţul meu se odihnea puţin. Pentru că lucra mult şi Delfzijl era trist pentru el… Anul trecut, Beetje a fost cât pe ce să vină la Paris cu noi. Şi eu eram cea care insista!…

Vorbea simplu, cu o oboseală în care abia dacă se simţea ranchiuna.

— Nu voia să plece cu ea. Aţi auzit… Îi era teamă să-i facă pe alţii să sufere. Ăsta era caracterul lui. A primit mustrări pentru că dădea note prea bune la examene. Din cauza asta, tata nu-l simpatiza.

Aranjă un bibelou la locul lui şi acest gest precis de menajeră era în discordanţă cu starea de spirit din jur.

— Aş vrea doar să se sfârşească totul. Nu-mi dau voie nici măcar să-l înmormântez. Înţelegeţi? Nu mai ştiu! Să mi-l dea înapoi! Dumnezeu îl va pedepsi pe vinovat.

Brusc înviorată, doamna Popinga continuă cu o voce mai fermă:

— Da… Asta cred! În privinţa asta, nu-i aşa, totul se va rezolva între Dumnezeu şi asasin. Putem noi să ştim?

Se înfioră, ca şi cum i-ar fi venit o idee. Arătă spre uşă şi spuse foarte repede:

— Poate că are s-o ucidă! E în stare! Ar fi îngrozitor…

Any o privea cu oarecare agasare, considerând probabil că toate aceste cuvinte erau inutile, şi întrebă cu o voce foarte calmă:

— Acum ce credeţi, domnule comisar?

— Nimic!

Tânăra nu insistă, dar faţa ei exprima nemulţumirea.

— Nu cred nimic, pentru că există înainte de orice şapca lui Oosting! spuse el. Aţi auzit teoriile lui Jean Duclos. Aţi citit lucrările lui Grosz despre care v-a vorbit. Un principiu: să nu te laşi abătut de la calea adevărului de consideraţii psihologice. Urmează până la capăt raţionamentul care decurge din indiciile materiale.

Nu se putea şti dacă persifla sau vorbea serios.

— O, avem o şapcă şi un chiştoc de trabuc! Cineva le-a adus sau le-a aruncat în casă.

Doamna Popinga oftă şi spuse, mai mult pentru sine:

— Nu pot să cred că Oosting…

Apoi, brusc, ridicând capul:

— Asta îmi aminteşte un lucru de care uitasem…

Dar se opri, ca şi cum s-ar fi temut că spusese prea mult, înspăimântată parcă de consecinţele cuvintelor ei.

— Spuneţi!

— Nu! Nu înseamnă nimic!

— Vă rog…

— Când Conrad se ducea să vâneze câini-de-mare pe bancurile de nisip ale insulei Workum…

— Da?

— Beetje mergea cu ei. Pentru că şi ea vânează. Aici, în Olanda, tinerele se bucură de multă libertate.

— Poposeau undeva?

— Uneori o noapte, alteori două…

Îşi prinse capul cu amândouă mâinile şi făcu o mişcare de iritare extremă, gemând:

— Nu! Nu vreau să mă mai gândesc! E prea îngrozitor! Prea îngrozitor!

De data aceasta, nu-şi mai putea reţine hohotele. Şi, înainte ca acestea să izbucnească, Any îşi aşeză mâinile pe umerii surorii sale şi o împinse încetişor în încăperea vecină.

7. Un dejun la Van Hasselt

Când ajunse la hotel, Maigret înţelese că se petrecea ceva anormal. Cu o zi înainte, luase cina la o masă vecină cu cea a lui Jean Duclos.

Acum, trei tacâmuri fuseseră aşezate pe masa rotundă din centrul sălii. Faţa de masă era impecabilă, de un alb strălucitor. În fine, fiecare mesean avea pregătite trei pahare, ceea ce, în Olanda, este semnul unei adevărate ceremonii.

De la intrare, comisarul a fost primit de inspectorul Pijpekamp, care veni spre el cu mâna întinsă, zâmbind ca un om care a pregătit o surpriză plăcută.

Era în ţinută de gală. Purta un guler fals înalt de opt centimetri şi redingotă! Era proaspăt bărbierit şi probabil că fusese şi la frizer, pentru că încă se mai simţea mirosul unei loţiuni de violete.

Mai tern, Jean Duclos stătea în spatele lui, cu un aer plictisit.

— Îmi cer scuze, dragă colega. Ar fi trebuit să vă anunţ de dimineaţă. Mi-ar fi plăcut să vă primesc la mine acasă, dar locuiesc la Groningen şi sunt celibatar. Aşa că mi-am permis să vă invit la dejun chiar aici! O, doar o mică masă fără ceremonie!

Şi, pe când rostea aceste ultime cuvinte, se uita la tacâmuri, la paharele de cristal, aşteptând, evident, să fie contrazis de Maigret.

Dar comisarul nu spuse nimic.

— M-am gândit că, de vreme ce domnul profesor este tot francez, v-ar face plăcere să…

— Foarte bine! Foarte bine! răspunse comisarul. Îmi daţi voie să mă spăl pe mâini?

Se spălă lent, cu un aer morocănos, la micul lavabou alăturat. Bucătăria era aproape şi Maigret putea să audă forfota, clinchetele de farfurii şi cratiţe.

Când reveni în sală, Pijpekamp turna cu mâna lui vin de Porto în pahare şi murmura cu un zâmbet încântat, cu modestie:

— Ca în Franţa, nu-i aşa? *Prosit!* Sănătate, dragă colega…

Bunăvoinţa lui era emoţionantă. Se străduia să găsească formule rafinate, să se arate om de lume până în vârful unghiilor.

— Ar fi trebuit să vă invit de ieri. Dar am fost atât de… Cum spuneţi? Zdruncinat de acest caz… Aţi descoperit ceva?

— Nimic!

În pupilele olandezului se văzu o străfulgerare şi Maigret îşi spuse: „Tu, drăguţule, vrei să-mi anunţi o victorie şi o să mi-o serveşti la desert. Asta dacă vei avea răbdare să aştepţi până atunci!”

Nu se înşela. Li se aduse mai întâi supă de roşii, cu un vin Saint-Emilion dulce de-ţi făcea greaţă, evident aranjat pentru export.

— Noroc!

Dragul de Pijpekamp! Făcea tot ce-i stătea în putinţă şi chiar mai mult! Iar Maigret nu părea să bage de seamă! Nu aprecia deloc eforturile lui!

— În Olanda, nu se bea niciodată când mănânci. Doar după… Seara, la marile reuniuni, un păhărel cu vin la o ţigară de foi… Şi la masă nu se pune pâine.

Şi trăgea cu ochiul spre coşul cu pâine comandat special. Iar vinul de Porto ales de el înlocuia tradiţionalul rachiu de ienupăr!

Se putea mai mult de atât? Era îmbujorat tot! Se uita cu înduioşare la sticla cu vin auriu. Jean Duclos mânca şi se gândea la altceva.

Pijpekamp ar fi vrut însă atât de mult să creeze la acel dejun antren, veselie, o atmosferă trăsnet, de adevărat chef în stil franţuzesc!

Apoi li se aduse *huchpot,* mâncarea naţională. Carnea plutea în litri de sos şi Pijpekamp spuse cu un aer misterios:

— Ia să vedeţi ce bună e!

Partea proastă era că Maigret nu prea era în dispoziţie. Intuia în jurul lui un mic mister pe care nu şi-l explica încă foarte bine.

I se părea că între Jean Duclos şi poliţist era un fel de înţelegere secretă. Şi, de exemplu, de fiecare dată când acesta din urmă umplea paharul lui Maigret, arunca o privire scurtă spre profesor.

Vinul de Bourgogne era ţinut la temperatura camerei lângă sobă.

— Credeam că beţi mult mai mult vin.

— Depinde…

Era clar că Duclos nu era deloc în apele lui. Evita să se amestece în discuţie. Bea apă minerală, sub pretextul că ţinea regim.

Pijpekamp nu putu să mai aştepte. Vorbise despre frumuseţea portului, despre importanţa traficului pe Ems, despre Universitatea din Groningen, unde cei mai mari savanţi din lume veneau să ţină conferinţe.

— Ştiţi că a apărut ceva nou?

— Serios?

— Noroc! În sănătatea poliţiei franceze! Da, misterul e acum aproape elucidat…

Maigret îi aruncă o privire tulbure, fără nicio urmă de emoţie sau măcar de curiozitate.

— În dimineaţa asta, pe la zece, am fost anunţat că cineva mă aştepta la birou. Ghiciţi cine?

— Barens! Şi?

Pijpekamp fu şi mai mâhnit decât de lipsa de efect asupra oaspetelui său a unei mese atât de frumos servite.

— De unde ştiţi? Vi s-a spus, nu-i aşa?

— Nici vorbă! Ce voia?

— Îl cunoaşteţi… E foarte timid… foarte… cum se zice în franceză… da, închis. Nu îndrăznea să se uite la mine. Ai fi crezut că va izbucni în plâns. A mărturisit că, în noaptea crimei, când a ieşit din casa soţilor Popinga, nu s-a întors imediat la bord…

Inspectorul schiţă o întreagă serie de ocheade.

— Înţelegeţi? O iubeşte pe Beetje! Era gelos, pentru că Beetje dansase cu Popinga. Şi era supărat pentru că ea băuse coniac. I-a văzut pe amândoi ieşind din casă. I-a urmărit de departe şi s-a întors pe acelaşi drum, în spatele profesorului său.

Maigret era fără milă. Vedea totuşi că celălalt ar fi dat orice pentru un semn de uimire, de admiraţie, de teamă.

— Noroc, domnule comisar! Barens nu a mărturisit imediat pentru că îi era teamă. Dar iată adevărul! A văzut un bărbat, imediat după împuşcătură, care alerga spre stiva de lemne unde probabil că s-a ascuns.

— Vi l-a descris cu lux de amănunte, nu-i aşa?

— Da…

Olandezul şovăia. Nu mai avea nicio speranţă să-şi impresioneze colegul. Dăduse chix cu povestea lui.

— Un marinar… Cu siguranţă un marinar străin. Foarte înalt, foarte slab şi cu capul ras.

— Şi există, bineînţeles, şi un vas care a plecat a doua zi…

— Au plecat trei de atunci. Cazul e clar! Nu la Delfzijl trebuie căutat asasinul. Cel care a tras e străin. Probabil un matelot care l-a cunoscut cândva pe Popinga, pe când acesta naviga. Un matelot pedepsit de Popinga când acesta era ofiţer sau căpitan.

Jean Duclos îşi ferea privirea de a lui Maigret. Doamna Van Hasselt stătea la casă în mare ţinută.

Pijpekamp îi făcu semn să mai aducă o sticlă.

Mai rămăsese de mâncat o capodoperă culinară, o prăjitură garnisită cu trei feluri de cremă, pe care era scris şi numele oraşului Delfzijl în ciocolată.

Inspectorul lăsă modest ochii în jos şi spuse:

— Vă rog să tăiaţi…

— L-aţi lăsat pe Cornelius în libertate?

Olandezul tresări şi se uită la Maigret ca şi cum s-ar fi întrebat dacă nu cumva acesta îşi pierduse minţile.

— Păi…

— Dacă nu aveţi nimic împotrivă, aş vrea să-l interogăm împreună mai îndată.

— E foarte uşor! Voi telefona la scoală.

— Atunci telefonaţi să fie adus şi Oosting, pe care îl vom interoga după aceea.

— Din cauza şepcii? Acum, asta are o explicaţie, nu-i aşa? Un marinar, aflat în trecere, a văzut şapca pe punte, a luat-o şi…

— Natural!

Lui Pijpekamp îi venea să plângă. Acea ironie grea, dar abia perceptibilă a lui Maigret îl deruta atât de rău, încât se lovi de tocul uşii când intră în cabina telefonică.

Comisarul rămase un moment singur cu Jean Duclos, care stătea cu nasul în farfurie.

— Nu i-aţi spus să-mi strecoare discret şi câţiva florini?

Aceste cuvinte au fost rostite domol, fără acreală. Iar Duclos ridică uşor capul şi deschise gura să protesteze.

— Sst! Nu avem timp de discuţii. L-aţi sfătuit să-mi ofere o masă bună, cu vin din belşug. I-aţi spus că aşa se procedează cu funcţionarii în Franţa. Nicio vorbă! Şi că după aceea voi fi ca pâinea caldă!

— Jur că…

Maigret îşi aprinse pipa şi întoarse capul spre Pijpekamp, care venea de la telefon. Inspectorul se uită la masă şi bâigui:

— Beţi un păhărel de coniac? Unul vechi…

— Daţi-mi voie să fac eu cinste! Doar rugaţi-o pe doamna să ne aducă o sticlă de coniac şi pahare.

Doamna Van Hasselt aduse însă păhărele. Comisarul se ridică şi luă chiar el alte pahare de pe etajeră, apoi le umplu.

— În sănătatea poliţiei olandeze! spuse el.

Pijpekamp nu îndrăznea să protesteze. Tăria alcoolului îl făcu să lăcrimeze. Dar comisarul, zâmbind feroce, ridica mereu paharul şi repeta:

— În sănătatea poliţiei olandeze! La ce oră vine Barens?

— Peste o jumătate de oră va fi în biroul meu. O ţigară de foi?

— Mulţumesc. Prefer pipa.

Şi Maigret umplu din nou paharele cu atâta autoritate, încât nici Pijpekamp, nici Duclos nu îndrăzniră să refuze.

— E o zi frumoasă! spuse el de două-trei ori. Poate că mă înşel! Dar am impresia că în seara asta va fi arestat asasinul bietului Popinga.

— Dacă nu cumva navighează pe Marea Baltică! replică Pijpekamp.

— Aş! Credeţi că se află atât de departe?

Duclos ridică uşor capul. Era palid la faţă.

— Este o insinuare, domnule comisar? întrebă el cu o voce tăioasă.

— Ce insinuare?

— Păreţi să pretindeţi că, dacă nu e departe, e probabil foarte aproape.

— Ce imaginaţie aveţi, domnule profesor!

Fuseseră la un pas de incident. Probabil că vina o purtau, în parte, paharele mari de coniac. Pijpekamp era roşu la faţă şi ochii îi luceau.

În schimb, la Duclos beţia se manifesta printr-o paloare morbidă.

— Un ultim pahar, domnilor, apoi să-l interogăm pe bietul băiat!

Sticla se afla pe masă. De fiecare dată când Maigret turna în pahare, doamna Van Hasselt umezea cu buzele vârful creionului şi trecea consumul în catastif.

Ieşind pe uşă, fură învăluiţi de o atmosferă însorită, de un calm apăsător. Vasul lui Oosting se afla la locul lui. Pijpekamp simţi nevoia să se arate mult mai ţeapăn ca de obicei.

Aveau de străbătut doar trei sute de metri. Pe străzi, nici ţipenie de om. Prăvăliile se aliniau, pustii, dar curate şi cu marfa frumos expusă, ca pentru o expoziţie universală ale cărei porţi ar fi fost pe punctul de a se deschide.

— Va fi aproape imposibil să-l descoperim pe matelot, spuse Pijpekamp. Dar e bine că ştim cine e vinovatul, pentru că în felul ăsta nu mai bănuim pe nimeni. Voi face un raport pentru ca domnul Duclos, compatriotul dumneavoastră, să fie pe deplin liber.

Intră cu un mers cam nesigur în biroul poliţiei locale şi se lovi în trecere de o mobilă, apoi se aşeză puţin prea brutal.

Nu era propriu-zis beat. Dar alcoolul îi răpea o parte din acea blândeţe, din acea politeţe care îi caracterizează pe majoritatea olandezilor.

Apăsă cu un gest degajat butonul unei sonerii, lăsându-se pe spate în scaun. Se adresă în olandeză unui agent în uniformă, iar acesta ieşi şi reveni aproape imediat împreună cu Cornelius.

Deşi poliţistul îl primi cu o amabilitate exagerată, tânărul păru că-şi pierde siguranţa, intrând în birou, în clipa în care îl zări pe Maigret.

— Domnul comisar vrea să-ţi pună câteva mici întrebări! spuse Pijpekamp în franceză.

Maigret nu se grăbea. Se plimba încolo şi-ncoace prin birou şi trăgea scurt din pipă.

— Aş vrea să-mi spui, drăguţule, ce-ţi tot povestea Baes ieri-seară?

Barens îşi întoarse capul slab în toate direcţiile, ca o pasăre cuprinsă de panică.

— Cre… cred că…

— Bun! Să te ajut eu. Încă mai ai un tată, acolo, în Indii, nu-i aşa? Ar fi tare trist dacă ţi s-ar întâmpla ceva… Necazuri… Ce ştiu eu! Ei bine, o mărturie falsă, într-un caz ca ăsta, îţi aduce câteva luni de închisoare…

Cornelius se sufoca, nu îndrăznea să facă nicio mişcare, nu îndrăznea să se mai uite la nimeni.

— Recunoaşte că Oosting, care te aştepta ieri-seară pe malul canalului, ţi-a cerut să spui poliţiei ce-ai spus. Recunoaşte că n-ai văzut niciodată un bărbat înalt şi slab în preajma casei soţilor Popinga.

— Eu…

Nu! Nu mai avea forţa să reziste. Cedă, izbucnind în hohote.

Iar Maigret se uită mai întâi la Jean Duclos, apoi la Pijpekamp, cu acea privire gravă, dar impenetrabilă, care îi făcea pe unii să-l considere un idiot. Pentru că era o privire atât de fixă, încât părea goală.

— Credeţi…? începu inspectorul.

— Vedeţi şi dumneavoastră!

Tânărul, pe care ţinuta de ofiţer îl făcea şi mai slab, îşi ştergea nasul şi strângea din dinţi ca să-şi înăbuşe suspinele. Apoi bâigui:

— N-am făcut nimic…

Toţi se uitară la el câteva clipe, în timp ce încerca să se liniştească.

— Asta e tot! spuse în cele din urmă Maigret. N-am spus că ai făcut ceva. Oosting ţi-a cerut să pretinzi că ai văzut un străin în apropierea casei. Te-a convins probabil că ăsta e singurul mijloc de a salva anumite persoane. Pe cine?

— Jur pe capul mamei mele că n-a precizat. Nu ştiu. Aş vrea să mor…

— Chiar aşa! La optsprezece ani ne dorim întotdeauna moartea! Mai vreţi să-l întrebaţi ceva, domnule Pijpekamp?

Inspectorul dădu din umeri, vrând parcă să spună că nu mai înţelegea nimic.

— Atunci, băiete, poţi s-o ştergi.

— Ştiţi că Beetje n-are nicio vină…

— E foarte posibil! E timpul să te întorci la colegii tăi, la şcoală.

Şi îl împinse afară, bombănind:

— Celălalt! Oosting a venit? Din păcate, ăsta nu înţelege franceza.

Răsună din nou soneria. Agentul îl introduse în birou pe Baes, care ţinea în mână şapca lui cea nouă şi pipa pe care o lăsase să se stingă.

Oosting se uită doar la Maigret şi, lucru ciudat, în privirea lui se citea un reproş. Rămase în picioare în faţa biroului inspectorului, pe care îl salută.

— Vreţi să-l întrebaţi unde se afla la ora la care a fost ucis Popinga?

Poliţistul traduse. Oosting începu un lung discurs pe care Maigret nu-l înţelese, aşa că interveni, agasat:

— Nu! Opriţi-l! Un răspuns în trei cuvinte!

Pijpekamp traduse din nou. Altă privire de reproş. Urmă o replică, tradusă imediat.

— Se afla la bordul vasului său.

— Spuneţi-i că nu-i adevărat!

Şi Maigret se plimba prin birou, cu mâinile la spate.

— Ce răspunde?

— Jură că da!

— Bun! În cazul ăsta, să vă spună cine i-a furat şapca.

Pijpekamp era de o docilitate absolută. Este adevărat că şi Maigret dădea o impresie de forţă!

— Ce spune?

— Se afla în cabina lui. Făcea socoteli. Şi a văzut, prin hublouri, nişte picioare pe punte. A recunoscut pantalonii de marinar…

— Şi l-a urmărit pe individ?

Oosting ezită, închise pleoapele pe jumătate, pocni din degete şi vorbi cu volubilitate.

— Ce zice?

Că preferă să spună adevărul! Ştie că va trebui să i se recunoască nevinovăţia… Când a urcat pe punte, marinarul se îndepărta. L-a urmărit de la depărtare. Şi a mers astfel de-a lungul canalului, până în apropierea casei familiei Popinga. Acolo, marinarul s-a ascuns. Intrigat, Oosting a aşteptat, ascuns şi el.

— A auzit împuşcătura, două ore mai târziu?

— Da… Dar nu l-a putut ajunge pe individul care fugea.

— L-a văzut pe omul acela intrând în casă?

— Cel puţin în grădină. Presupune că a urcat la etaj folosind burlanul de scurgere a apei…

Maigret zâmbea. Un zâmbet vag, fericit, de om care a mâncat şi are o excelentă digestie.

— L-ar recunoaşte pe omul acela?

Traducere. Baes dădu din umeri.

— Nu ştie…

— L-a văzut pe Barens urmărindu-i pe Beetje şi pe profesor?

— Da.

— Şi, întrucât s-a temut să nu fie acuzat, iar pe de altă parte a vrut să ofere o pistă bună poliţiei, l-a însărcinat pe Cornelius să vorbească în locul lui.

— Aşa spune… Nu trebuie să-l cred, nu-i aşa? Este evident că e vinovat.

Jean Duclos dădea semne de nerăbdare. Oosting era calm. Ca un om care de acum înainte se aşteaptă la orice. Rosti o frază, tradusă apoi de poliţist.

— Spune acum că putem să facem cu el ce vrem, dar că Popinga era prietenul şi binefăcătorul lui.

— Şi ce veţi face?

— Îl ţin la dispoziţia justiţiei. A mărturisit că se afla acolo…

Tot din cauza coniacului, vocea lui Pijpekamp era mai puternică decât de obicei, gesturile mai violente, iar deciziile îi erau şi ele influenţate. Voia să pară categoric. Se afla în faţa unui coleg străin şi voia neapărat să-şi salveze reputaţia, ca şi pe cea a Olandei.

Îşi luă o expresie gravă şi apăsă din nou butonul soneriei.

Când îşi făcu apariţia agentul, inspectorul îi comandă, lovind uşor în birou cu un *coupe-papier*:

— Arestează-l pe acest om. Să fie luat de aici! Îl voi interoga mai târziu!

Totul fusese rostit în olandeză, dar se putea înţelege după ton.

Apoi, se ridică şi explică:

— Voi duce rezolvarea cazului la bun sfârşit. Voi avea grijă să evidenţiez contribuţia pe care aţi adus-o. Bineînţeles, compatriotul dumneavoastră e liber.

Nu bănuia că Maigret, văzându-l cum gesticulează, cu ochii strălucitori, îşi spunea: „Vei regreta amarnic, bătrâne, ce-ai făcut acum, după câteva ore, când te vei calma!”

Pijpekamp deschise uşa. Comisarul nu se hotăra să plece.

— Aş vrea să vă cer o ultimă favoare! spuse el cu o politeţe neobişnuită.

— Vă ascult, dragă colega.

— Încă nu e ora patru. Diseară am putea reconstitui drama, împreună cu toţi cei care au fost amestecaţi în vreun fel. Vreţi să vă notaţi numele? Doamna Popinga, Any, domnul Duclos, Barens,

soţii Wienands, Beetje, Oosting şi, în sfârşit, domnul Liewens, tatăl lui Beetje.

— Vreţi…

— Să reluăm evenimentele din momentul în care s-a terminat conferinţa din sala *Van Hasselt.*

Urmă o tăcere. Pijpekamp se gândea.

— Voi telefona la Groningen, răspunse el în cele din urmă, să-mi întreb şefii.

Apoi adăugă, fără să fie prea sigur de gluma lui şi urmărind expresia interlocutorilor:

— Dar o să lipsească unul… Conrad Popinga, care nu va putea…

— Voi juca eu rolul lui, îl asigură Maigret.

Şi plecă, urmat de Jean Duclos, după ce spuse:

— Şi mulţumesc pentru dejunul excelent!

8. Maigret şi tinerele

Comisarul, în loc s-o ia prin oraş ca să meargă de la biroul de poliţie la hotelul *Van Hasselt,* făcu un ocol pe chei, urmat de Jean Duclos; mersul acestuia, felul cum îşi ţinea capul şi expresia feţei indicau proasta dispoziţie.

— Ştiţi că vă faceţi odios? mormăi el, în timp ce privea macaraua în mişcare al cărei cârlig trecu foarte aproape de capetele lor.

— De ce?

Duclos dădu din umeri şi făcu câţiva paşi fără să răspundă.

— Chiar nu înţelegeţi! Sau nu vreţi să înţelegeţi! Sunteţi ca toţi francezii…

— Credeam că suntem de aceeaşi naţionalitate…

— Da, numai că eu am călătorit mult, am o cultură universală. Ştiu să mă adaptez ţării în care trăiesc. Dumneavoastră, de când aţi venit, o ţineţi tot înainte, fără să vă pese de eventualităţi.

— Fără să-mi pese, de exemplu, de eventualitatea că nu s-ar dori descoperirea vinovatului!

Duclos se însufleţi.

— Şi de ce nu? Victima nu a fost jefuită. Prin urmare, autorul nu-i un profesionist al asasinatului şi al furtului. Nu-i un individ care trebuie neapărat băgat la răcoare pentru a proteja societatea.

— Şi în acest caz?…

Maigret trăgea din pipă cu un fel de bună dispoziţie, ţinând mâinile la spate.

— Priviţi, murmură Duclos, arătând peisajul din jurul lor, oraşul foarte curat, unde totul era ordonat ca în bufetul unei bune gospodine, portul prea mic pentru ca atmosfera lui să fie aspră, oamenii senini, cu saboţii lor galbeni.

Apoi continuă:

— Fiecare îşi câştigă existenţa, fiecare e aproape fericit. Şi, mai ales, fiecare îşi ţine în frâu instinctele, pentru că asta e regula, e o necesitate dacă vrei să trăieşti în societate… Pijpekamp are să

vă confirme că furturile sunt ceva rarisim. E adevărat însă şi că cel care fură o pâine de două livre se alege cu câteva săptămâni de închisoare… Vedeţi undeva dezordine? Niciun individ suspect! Niciun cerşetor! O curăţenie organizată…

— Şi eu am răsturnat bibelourile de porţelan!

— Numai puţin! Casele din stânga, de lângă Amsterdiep, sunt casele notabililor, ale bogaţilor, ale celor care deţin o putere oarecare. Toată lumea le cunoaşte. Acolo stau primarul, pastorii, profesorii, funcţionarii, toţi cei care veghează ca acest oraş să nu fie tulburat, ca fiecare să stea la locul lui fără să-l deranjeze pe vecin. Oamenii ăştia, cred că v-am mai spus, nu-şi recunosc nici măcar dreptul de a merge la cafenea, pentru că ar însemna să dea un exemplu rău. Or, s-a comis o crimă. Intuiţi o dramă de familie…

Maigret asculta, privind vasele care aveau punţile mult mai sus decât cheiul, înălţându-se ca nişte ziduri pestriţe, pentru că era perioada fluxului.

— Nu cunosc părerea lui Pijpekamp, care e un inspector foarte stimat. Dar ştiu că era preferabil pentru toată lumea ca în această seară să se anunţe că asasinul profesorului este un matelot străin şi că cercetările vor continua… Pentru toată lumea! Pentru doamna Popinga! Pentru familia ei! Pentru tatăl ei, printre alţii, care e un intelectual de o mare notorietate! Pentru Beetje şi pentru domnul Liewens… Dar mai ales pentru forţa exemplului! Pentru oamenii din toate casele mici din oraş, care se uită ce se întâmplă în casele mari de pe malul canalului şi sunt gata să facă la fel. Dumneavoastră vreţi adevărul de dragul adevărului, pentru orgoliul de a fi rezolvat un caz dificil…

— Asta v-a spus Pijpekamp azi-dimineaţă? Şi, cu aceeaşi ocazie, v-a întrebat cum ar putea fi potolită ardoarea mea de încurcă-lume. Şi i-aţi spus că, în Franţa, cei ca mine sunt domoliţi cu o masă bună, ba chiar şi cu un bacşiş…

— N-am rostit fraze atât de precise.

— Ştiţi la ce mă gândesc, domnule Jean Duclos?

Maigret se oprise ca să savureze mai bine panorama portului. O ambarcaţiune mică, transformată în prăvălie, cu un motor pe benzină care scotea fum şi pocnituri, se deplasa de la un vas la altul, acosta şlepuri şi veliere, vânzând pâine, mirodenii, tutun, pipe şi rachiu de ienupăr.

— Vă ascult.

— Cred că aveţi noroc că aţi ieşit din baie cu revolverul în mână.

— Adică?

— Nimic! Mai spuneţi-mi o dată că n-aţi văzut pe nimeni în baie!

— N-am văzut pe nimeni.

— Şi n-aţi auzit nimic?

Profesorul îşi feri privirea.

— N-am auzit nimic precis. Poate că am avut impresia că ceva se mişca sub capacul căzii.

— Îmi cer scuze… Zăresc pe cineva care mă aşteaptă.

Şi se îndreptă cu paşi mari spre uşa hotelului *Van Hasselt,* unde putea fi văzută Beetje Liewens, care se plimba pe trotuar, aşteptându-l.

* * *

Ea încercă să-i surâdă, ca de fiecare dată, dar surâsul era lipsit de antren. Se vedea că era nervoasă. Continua să privească strada ca şi cum s-ar fi temut de apariţia neaşteptată a cuiva.

— Vă aştept de aproape o jumătate de oră.

— Vrei să intri?

— Nu în cafenea, nu-i aşa?

Pe coridor, Maigret ezită o secundă. Nu o putea primi nici în camera lui. Aşa că deschise uşa sălii de bal, mare şi pustie, unde vocile răsunau ca într-un templu.

La lumina zilei, decorul scenei arăta tern, colbuit. Pianul era deschis. Într-un colţ se aflau o ladă mare şi scaune îngrămădite până în tavan.

În spate, ghirlande din hârtie care serviseră probabil pentru un bal de societate.

Beetje avea acelaşi aer sănătos. Purta un taior albastru şi sânii ei erau mai atrăgători ca niciodată

sub bluza de mătase albă.

— Ai putut ieşi din casă?

Ea nu răspunse imediat. Era evident că avea multe de spus, dar nu ştia cum să înceapă.

— Am fugit! spuse ea în cele din urmă. Nu puteam să mai stau. Îmi era teamă! Servitoarea mi-a spus că tata era furios, că ar fi fost în stare să mă omoare… Mă închisese deja în camera mea, fără să-mi spună o vorbă. Nu scoate o vorbă când e furios! Noaptea trecută, ne-am întors acasă pe tăcute. A încuiat uşa. În după-amiaza asta, servitoarea mi-a vorbit prin gaura cheii. Se pare că la prânz s-a întors acasă foarte palid. A stat la masă, apoi s-a plimbat cu paşi mari în jurul fermei. În sfârşit, a plecat la mormântul mamei mele. Acolo se duce mereu când are de luat o hotărâre importantă… Am spart un ochi de geam. Servitoarea mi-a dat o şurubelniţă şi am desfăcut broasca de la uşă. Nu vreau să mă mai întorc acolo. Nu-l cunoaşteţi pe tatăl meu…

— O întrebare! o întrerupse Maigret.

Şi se uită la mica poşetă din piele lăcuită pe care ea o ţinea în mână.

— Câţi bani ai luat?

— Nu ştiu. Poate cinci sute de florini.

— Care se aflau în camera ta?

Ea roşi şi bâigui:

— Care se aflau în birou. Mai întâi am vrut să mă duc la gară. Dar în faţa gării este un poliţist. M-am gândit apoi la dumneavoastră…

Se aflau acolo ca într-o sală de aşteptare, unde e imposibil să creezi o atmosferă intimă, şi nici măcar nu se gândeau să ia două scaune din grămadă ca să stea jos.

Beetje era nervoasă, dar nu cuprinsă de panică. Poate că de aceea Maigret o privea cu o oarecare ostilitate, care se simţi în vocea lui mai ales când întrebă:

— Câtor bărbaţi le-ai propus deja să te răpească? Ea se tulbură. Întoarse capul într-o parte şi bâigui:

— Ce spuneţi?

— Mai întâi lui Popinga… A fost primul?

— Nu înţeleg.

— Te întreb dacă a fost primul tău amant.

O tăcere destul de lungă. Apoi:

— Nu credeam că veţi fi atât de rău cu mine. Venisem…

— A fost primul? În fond, totul durează de mai bine de un an. Dar înainte?

— Am… am flirtat cu profesorul de gimnastică de la liceu, la Groningen.

— Flirtat?

— El a fost cel care… care…

— Bine! Prin urmare, ai mai avut un amant înainte de Popinga. Nu şi alţii?

— Niciodată! izbucni ea, indignată.

— Şi ai fost amanta lui Barens?

— Nu-i adevărat! Jur!

— Te întâlneai cu el…

— … Pentru că era îndrăgostit. Abia dacă îndrăznea să mă sărute.

— Şi, la ultima voastră întâlnire, cea care a fost întreruptă de sosirea mea şi a tatălui tău, i-ai propus să plecaţi amândoi…

— De unde ştiţi?

Maigret abia se abţinu să nu izbucnească în râs. Era de o naivitate derutantă! Tânăra îşi recăpătase în parte stăpânirea de sine. Vorbea despre aceste lucruri cu o candoare remarcabilă.

— N-a vrut?

— Îi era teamă. Mi-a spus că n-are bani.

— Şi i-ai propus să ia de la tine. Pe scurt, erai obsedată de mult timp de evadare. Marele tău obiectiv în viaţă este să părăseşti oraşul împreună cu un bărbat oarecare.

— Nu oarecare! îl corectă ea, ofensată. Sunteţi răutăcios! Nu vreţi să înţelegeţi!

— Ba da! Ba da! E chiar simplu ca bună ziua! Iubeşti viaţa, iubeşti bărbaţii, iubeşti toate bucuriile pe care ţi le poţi oferi…

Ea lăsă ochii în jos, frământându-şi poşeta în mâini.

— Te plictiseşti în ferma model a tatălui tău. Vrei altceva. Ai început la liceu, la şaptesprezece ani, cu profesorul de gimnastică. N-ai putut să-l faci să plece… La Delfzijl, ai trecut bărbaţii în revistă şi ai descoperit unul care părea mai curajos decât ceilalţi. Popinga călătorise, iubea viaţa… Prejudecăţile îl stânjeneau. Te-ai aruncat de gâtul lui.

— De ce spuneţi…

— Poate că exagerez! Să spunem că, fiind o fată drăguţă, atrăgătoare în draci, ţi-a făcut puţin curte! Dar o curte timidă, pentru că îi era teamă de complicaţii, îi era teamă de soţia lui, de Any, de director, de elevi…

— Mai ales de Any!

— Vorbim noi şi despre ea… Te săruta pe la colţuri. Aş pune prinsoare că nici măcar nu avea curajul să dorească mai mult. Numai că tu ai crezut că ţi-ai găsit bărbatul. Îi ieşeai tot timpul în cale. I-ai adus fructe acasă, ai intrat în viaţa lui. Te lăsai condusă cu bicicleta şi vă opreaţi în spatele stivei de lemne. Îi trimiteai scrisori în care îţi exprimai dorinţa de evadare…

— Aţi citit?

— Da!

— Şi credeţi că nu el a început?

Beetje se înfierbânta.

— La început, îmi spunea că era foarte nefericit, că doamna Popinga nu-l înţelegea, că ea se gândea doar la gura lumii, că era o viaţă stupidă şi aşa mai departe…

— Chiar aşa!

— Vedeţi bine că…

— Şaizeci de bărbaţi căsătoriţi dintr-o sută spun asta primei tinere seducătoare care le iese în cale. În cazul nostru, nefericitul a dat peste o fată care l-a luat în serios.

— Sunteţi răutăcios, foarte răutăcios…

Era gata să plângă. Se abţinea, bătând din picior ca să accentueze cuvântul „răutăcios”.

— Pe scurt, a amânat mereu această faimoasă plecare şi ai înţeles că nu o va concretiza niciodată.

— Nu-i adevărat!

— Ba da! Dovadă faptul că ţi-ai luat un fel de măsură de prevedere contra acestei eventualităţi, acceptând ca Barens să-ţi facă şi el curte. Cu prudenţă! Pentru că el e un tânăr timid, bine crescut, respectuos, care nu trebuie speriat.

— E oribil!

— E o poveste trăită!

— Mă urâţi, nu-i aşa?

— Eu? Nici vorbă.

— Mă urâţi! Şi totuşi, sunt nefericită. Îl iubeam pe Conrad…

— Şi pe Cornelius? Şi pe profesorul de sport?

De data aceasta, tânăra începu să plângă.

— Vă interzic…

— Să spun că nu-i iubeai! De ce nu? Îi iubeai în măsura în care reprezentau pentru tine o altă viaţă, marea plecare care te-a obsedat dintotdeauna.

Beetje nu mai asculta.

— N-ar fi trebuit să vin, spuse ea printre lacrimi. Credeam…

— Că te voi lua sub protecţia mea? Dar o fac! Numai că nu te consider o victimă, nicio eroină. Eşti o fetişcană lacomă, prostuţă, puţin egoistă, asta eşti! O fetişcană cum sunt multe.

În ochii ei umezi licărea deja speranţa.

— Toată lumea mă urăşte! bombăni ea.

— Care toată lumea?

— Doamna Popinga, în primul rând, pentru că nu sunt ca ea! Ar vrea să fac toată ziua haine pentru indigenii din Oceania sau să împletesc pentru săraci. Ştiu că le-a spus unor fete de la atelierul de lucru să nu facă şi ele ca mine. Ba chiar a zis că voi ajunge rău dacă nu-mi voi găsi repede un soţ. Mi-au spus fetele…

Parcă l-ar fi lovit din nou izul de stătut al orăşelului: atelierul de lucru, pălăvrăgeala, tinerele de familie bună adunate în jurul unei doamne ce patrona opere de binefacere, sfaturile şi confidenţele perfide…

— Dar mai ales Any.

— Te urăşte?

— Da! De cele mai multe ori, când mă duceam acolo, chiar părăsea salonul şi urca în camera ei. Aş jura că a ghicit de mult adevărul. Doamna Popinga este totuşi o femeie cumsecade. Încerca doar să-mi schimbe înfăţişarea, să-mi modifice croiala rochiilor. Şi, mai ales, să mă facă să citesc altceva decât romane! Dar nu bănuia nimic. Ea îi spunea lui Conrad să mă conducă acasă…

Maigret o asculta cu un zâmbet ciudat.

— Any e cu totul altfel! Aţi văzut-o! E urâtă! Are dinţii strâmbi! Niciun bărbat nu i-a făcut vreodată curte. Şi ştie foarte bine… Ştie că va rămâne fată bătrână. De aceea a studiat şi a vrut să aibă o meserie. Se preface că urăşte bărbaţii şi s-a înscris în ligi feministe…

Beetje se înfierbânta din nou. Intuiai că era vorba de o veche ranchiună care răbufnea în sfârşit.

— Aşa că se învârtea întruna prin casă şi îl supraveghea pe Conrad. Pentru că ea e condamnată să rămână virtuoasă, ar vrea ca toată lumea să fie la fel. Înţelegeţi? Sunt sigură că a ghicit. Probabil că a încercat să-l îndepărteze pe cumnatul ei de mine. Şi chiar pe Cornelius! Vedea bine cum se uitau toţi bărbaţii la mine, inclusiv Wienands, care n-a îndrăznit totuşi să-mi spună nimic niciodată, dar care se înroşeşte tot la faţă când dansez cu el. Şi soţia lui mă urăşte, din acelaşi motiv. Poate că Any nu i-a spus nimic surorii ei. Sau poate că i-a spus. Poate chiar ea mi-a găsit scrisorile…

— Şi cine a ucis? întrebă brusc Maigret.

— Jur că nu ştiu, bâigui ea. Nu vreau să spun nimic! Dar Any e o scorpie! E vina mea că e urâtă?

— Eşti sigură că n-a avut niciun iubit?

Beetje zâmbi sau, mai curând, râse încetişor, un râs instinctiv, triumfător, de femeie atrăgătoare care zdrobeşte o pocitanie!

Ai fi zis că era vorba de nişte fetiţe de la pension, care se luptau pentru un fleac oarecare.

— În orice caz, nu la Delfzijl.

— Îl ura şi pe cumnatul ei?

— Nu ştiu. Nu-i acelaşi lucru. El făcea parte din familie. Aşa că era cât de cât şi al ei! Prin urmare, trebuia să-l supravegheze, să-l păzească…

— Dar nu să-l omoare?

— Ce credeţi? Întruna spuneţi asta!

— Nu cred nimic! Răspunde-mi! Oosting cunoştea relaţiile tale cu Popinga?

— Şi asta vi s-a spus?

— Vă duceaţi împreună, la bordul vasului său, până la bancurile insulei Workum. Vă lăsa singuri?

— Da! El stătea pe punte şi conducea.

— Şi vă lăsa vouă cabina…

— Era firesc, afară era răcoare.

— Ai mai dat ochii cu el după… după moartea lui Conrad?

— Nu, jur!

— Nu ţi-a făcut niciodată curte?

Ea ricană.

— El?

Totuşi, îi venea din nou să plângă, de nervi. Doamna Van Hasselt, care auzise în cele din urmă zgomot, băgă capul pe uşă, bâigui nişte scuze şi se întoarse la casă. Urmă un moment de tăcere.

— Chiar crezi că tatăl tău ar fi în stare să te omoare?

— Da! Ar face-o…

— Asta înseamnă că ar fi fost în stare să-ţi omoare şi amantul.

Ea făcu ochii mari, înspăimântată, şi protestă brusc:

— Nu! Nu-i adevărat! Nu tata a…

— Totuşi, când ai ajuns acasă, în seara crimei, nu l-ai găsit acolo.

— De unde ştiţi?

— S-a întors la puţin timp după tine, nu?

— Imediat după. Dar…

— În ultimele tale scrisori, îţi manifestai nerăbdarea. Simţeai că iubitul tău Conrad se eschiva, că aventura începea să-l sperie, că, în orice caz, nu-şi va părăsi niciodată căminul ca să plece cu tine în străinătate.

— Ce vreţi să spuneţi?

— Nimic! Fac o mică recapitulare. Cu siguranţă, tatăl tău nu va întârzia să apară.

Ea se uită în jur cu spaimă, de parcă ar fi căutat o ieşire.

— Nu-ţi fie teamă. Am nevoie de tine diseară.

— Diseară?

— Da! Vom reconstitui mişcările fiecăruia din noaptea crimei.

— Mă va ucide!

— Cine?

— Tata!

— Voi fi aici. Nu-ţi fie teamă.

— Dar…

Uşa se deschise. Jean Duclos intră, închise uşa repede şi o încuie, apoi se apropie, agitat.

— Atenţie! A venit fermierul…

— Duceţi-o în camera dumneavoastră.

— În camera mea?

— Sau a mea, dacă nu vreţi altfel!

Pe culoar se auzeau paşi. Lângă scenă se afla o uşă care dădea spre scara de serviciu. Cei doi dispărură pe acolo. Maigret descuie uşa şi se pomeni nas în nas cu fermierul Liewens, care se uită peste umărul comisarului.

— Beetje?

Iar intra în joc problema limbilor. Nu se puteau înţelege. Maigret se limită să-i bareze calea cu trupul lui mare, să câştige puţin timp, evitând totuşi să-şi înfurie interlocutorul.

Jean Duclos coborî curând, prefăcându-se foarte degajat.

— Spuneţi-i că fiica îi va fi înapoiată diseară, că vom avea nevoie şi de el pentru reconstituirea crimei.

— Trebuie?

— Traduceţi-i odată, dacă vă spun!

Duclos traduse, cu o voce mieroasă. Fermierul se uită la amândoi.

— Mai spuneţi-i că diseară asasinul va fi după gratii.

Duclos traduse. Iar Maigret abia avu timp să se repeadă la Liewens şi să-l răstoarne. Fermierul scosese un revolver şi încerca să îndrepte ţeava spre tâmplă.

Lupta a fost scurtă. Maigret era atât de greu, încât adversarul său fu curând imobilizat, dezarmat, în timp ce o stivă de scaune, lovită de cele două corpuri, se prăbuşea cu zgomot, rănindu-l uşor pe comisar la frunte.

— Încuiaţi uşa! îi strigă Maigret lui Duclos. N-am nevoie de spectatori.

Şi se ridică, gâfâind.

9. Reconstituirea

Soţii Wienands au sosit primii, chiar la şapte şi jumătate. În acel moment, în sala de festivităţi a hotelului *Van Hasselt* se aflau doar trei bărbaţi care aşteptau, fără să formeze un grup, fără să vorbească unul cu altul: Jean Duclos, puţin nervos, plimbându-se de la un capăt la altul al încăperii; fermierul Liewens, încruntat, nemişcat pe un scaun, şi Maigret, sprijinit cu spatele de pian şi cu pipa între dinţi.

Nimeni nu se gândise să aprindă toate luminile. Doar un bec mare, fixat foarte sus, răspândea o lumină ternă. Scaunele rămăseseră îngrămădite ca mai înainte, cu excepţia primului rând, reconstituit la cererea lui Maigret.

Pe mica scenă pustie se aflau o masă acoperită cu o pânză verde şi un scaun.

Soţii Wienands îşi luaseră hainele de sărbătoare. Respectaseră întocmai instrucţiunile primite, deoarece îşi aduseseră şi cei doi copii. Se simţea că cinaseră în grabă, că lăsaseră sufrageria în dezordine ca să nu întârzie.

Wienands îşi scoase pălăria la intrare, căutând pe cineva pe care să-l salute, dar, după ce dădu să se îndrepte spre profesor, îşi duse familia într-un colţ, aşteptând în tăcere. Gulerul lui fals era prea înalt, iar cravata, prost înnodată.

Cornelius Barens sosi aproape imediat după el, atât de palid şi de nervos, încât părea gata s-o ia la sănătoasa la cea mai mică ameninţare. Căută şi el să se alăture cuiva, să formeze un grup, dar nu îndrăzni să se apropie de nimeni şi se sprijini cu spatele de stiva de scaune.

Inspectorul Pijpekamp îl aduse pe Oosting, care îl ţintui cu privirea pe Maigret. Apoi sosiră şi ultimele persoane, doamna Popinga şi Any, care intrară mergând repede, se opriră o secundă, apoi se îndreptară spre primul rând de scaune.

— Să fie adusă şi Beetje! i se adresă Maigret inspectorului. Un agent să-i supravegheze pe Liewens şi pe Oosting. Nu se aflau aici în seara dramei. Vom avea nevoie de ei puţin mai târziu, aşa că pot să stea în fundul sălii.

Când îşi făcu apariţia Beetje, mai întâi derutată, apoi devenind foarte rece într-o tresărire de orgoliu la vederea lui Any şi a doamnei Popinga, parcă toate respiraţiile se opriră o clipă.

Şi nu pentru că atmosfera ar fi fost dramatică, ci pentru că era sordidă!

Păreau câteva fiinţe umane pierdute în acea sală mare şi pustie, cu tavanul luminat de un singur bec.

Trebuia să faci un efort ca să-ţi închipui că, în urmă cu câteva zile, notabilii din Delfzijl plătiseră dreptul de a se aşeza pe unul dintre scaunele stivuite, intraseră ţanţoş ca să-i vadă ceilalţi, îşi zâmbiseră, dăduseră mâna unii cu alţii, se aşezaseră cu faţa spre scenă, în haine de sărbătoare, şi aplaudaseră apariţia lui Jean Duclos.

Era exact ca şi cum, brusc, ai fi văzut acelaşi spectacol prin capătul îngust al lunetei!

Din pricina aşteptării, a incertitudinii în privinţa a ceea ce urma să se întâmple, feţele nu exprimau nici măcar îngrijorare sau durere. Ci altceva. Priviri mohorâte, goale. Figuri emaciate, răvăşite.

Iar lumina făcea ca tenul fiecăruia să arate cenuşiu. Nici Beetje nu mai avea nimic atrăgător.

Nici urmă de prestigiu, de grandoare. Era jalnic sau rizibil.

Afară, oamenii se adunaseră în grupuri, tăcuţi, deoarece, spre seară, se răspândise zvonul că se va întâmpla ceva. Dar, cu siguranţă, nimeni nu-şi imagina că spectacolul era atât de puţin pasionant.

Maigret se apropie mai întâi de doamna Popinga.

— Vă rog să vă aşezaţi în acelaşi loc ca în seara aceea, îi ceru el.

Cu câteva ore mai înainte, la ea acasă, doamna Popinga fusese patetică. Acum era sfârşită. Părea mai bătrână. Puteai remarca faptul că taiorul, prost

croit, îi făcea un umăr mai înalt decât celălalt şi că avea picioare mari. Şi o cicatrice pe gât, sub ureche.

Any arăta şi mai rău; faţa ei parcă nu fusese niciodată atât de asimetrică. Purta nişte haine ridicole, strâmte şi o pălărie de prost-gust.

Doamna Popinga se aşeză în mijlocul primului rând, pe locul de onoare. În ziua cu pricina, scăldată de lumină, cu tot oraşul în spatele ei, probabil că roşise puţin de mândrie şi plăcere.

— Cine a stat lângă dumneavoastră?

— Directorul Şcolii Navale.

— Şi în cealaltă parte?

— Domnul Wienands.

Maigret îl rugă să se aşeze lângă doamna Popinga. Bărbatul nu-şi scosese pardesiul. Se aşeză cu stângăcie, privind în altă parte.

— Doamna Wienands?

— Chiar la capătul rândului, din pricina copiilor.

— Beetje?

Aceasta se aşeză singură, lăsând un scaun gol între ea şi Any: scaunul lui Conrad Popinga.

Pijpekamp stătea în picioare la o oarecare distanţă, derutat, năucit, stânjenit şi îngrijorat. Jean Duclos îşi aştepta rândul.

— Urcaţi pe scenă! i se adresă Maigret.

Dintre toţi, poate că el a fost acela care a pierdut cel mai mult din prestigiu. Era slab, prost îmbrăcat. Îţi venea greu să crezi că, într-o anumită seară, o sută de persoane se deranjaseră să vină să-l asculte.

Tăcerea era la fel de neliniştitoare ca lumina aceea prea precisă şi totodată insuficientă care se revărsa din tavanul înalt. În fundul sălii, Baes tuşi de patru-cinci ori, exprimând stânjeneala generală.

Maigret trăda şi el o oarecare nelinişte. Îşi supraveghea punerea în scenă. Privirea lui grea se deplasa de la un personaj la altul, oprindu-se asupra unor mici detalii, asupra atitudinii lui Beetje, asupra fustei prea lungi a lui Any, asupra unghiilor neîngrijite ale lui Duclos care, singur în faţa mesei sale de conferenţiar, încerca să-şi ţină firea.

— Cât timp aţi vorbit?

— Trei sferturi de oră.

— Vă citeaţi conferinţa?

— Pardon! O ţineam pentru a douăzecea oară. Nici note nu mai folosesc.

— Aşadar, priveaţi sala…

Şi se aşeză un moment între Beetje şi Any. Scaunele erau destul de apropiate. Genunchiul lui îl atinse pe cel al lui Beetje.

— La ce oră s-a terminat?

— Cu puţin înainte de nouă. Pentru că, înainte, o tânără a cântat la pian.

Pianul era încă deschis, cu partitura unei *Poloneze* de Chopin pe pupitru. Doamna Popinga începuse să-şi muşte uşor batista. Oosting se foia în fundul sălii. Picioarele i se mişcau întruna pe podeaua acoperită cu rumeguş.

Era ora opt şi câteva minute. Maigret se ridică şi începu să se plimbe.

— Vă rog, domnule Duclos, să-mi rezumaţi tema conferinţei.

Dar Duclos nu era încă în stare să vorbească. Sau, mai curând, vru să înceapă cu aceeaşi cozerie. Tuşi uşor de câteva ori şi murmură:

— Nu voi aduce inteligentei populaţii din Delfzijl ofensa de a…

— Pardon! Vorbeaţi despre criminalitate. În ce sens?

— Despre responsabilitatea criminalilor.

— Şi ce susţineaţi?

— Că societatea noastră e răspunzătoare pentru greşelile care se comit în sânul ei şi pe care le numim crime. Ne-am organizat viaţa astfel încât toţi să se bucure de cât mai multe avantaje… Am creat clase sociale şi e necesar ca fiecare individ să intre în una dintre ele.

În timp ce vorbea, se uita fix la faţa de masă verde. Vocea lui era lipsită de claritate.

— De ajuns! bombăni Maigret. Cunosc: „Există indivizi de excepţie, bolnavi sau inadaptaţi. Se lovesc de pereţi de netrecut. Sunt aruncaţi dintr-o parte în alta şi ajung la crimă”. Presupun că asta e,

da? Nu-i ceva nou. Concluzia: „Nu închisori, ci centre de reeducare, spitale, case de odihnă, clinici…”

Duclos, încruntat, nu răspunse.

— Pe scurt, aţi spus asta în trei sferturi de oră, cu câteva exemple frapante. I-aţi citat pe Lombroso, Freud şi ceilalţi.

Se uită la ceas, adresându-se apoi mai ales celor din primul rând de scaune:

— Vă cer să mai aşteptaţi câteva minute.

Exact în acel moment, unul dintre copiii soţilor Wienands începu să plângă. Iar mama lui, prea nervoasă, îl scutură ca să-l domolească. Wienands, văzând că soţia lui nu ajungea la niciun rezultat, luă copilul pe genunchi, îl mângâie cu blândeţe, apoi îl ciupi de braţ ca să-l facă să tacă.

Trebuia să te uiţi la scaunul gol dintre Any şi Beetje ca să-ţi aminteşti că era vorba de o dramă. Şi nici aşa! Oare Beetje, cu figura ei sănătoasă, dar banală, merita să tulbure o căsnicie?

Un singur lucru atrăgea la ea, iar magia acelei puneri în scenă era tocmai că sublinia astfel purul adevăr, că readucea evenimentele la realitatea lor primară: doi sâni frumoşi, pe care mătasea îi făcea şi mai atrăgători, nişte sâni de nouăsprezece ani care abia dacă tremurau sub bluză, exact cât să-i facă mai înnebunitori.

Puţin mai departe, doamna Popinga, care nu avusese astfel de sâni nici la nouăsprezece ani, doamna Popinga prea îmbrăcată, în haine sobre, elegante, care îi răpeau orice atracţie trupească.

Apoi Any, ascuţită, urâtă, plată, dar enigmatică.

Popinga o întâlnise pe Beetje. Popinga era un om de viaţă, dornic să savureze lucrurile plăcute! Şi nu văzuse faţa lui Beetje, ochii ei ca de faianţă, dar mai ales nu ghicise voinţa de evadare care se ascundea în spatele acelei feţe de păpuşă.

Văzuse doar sânii zglobii, corpul sănătos şi atrăgător!

Doamna Wienands nici măcar nu mai era femeie. Ea era mama, gospodina. Ştergea nasul copilului ei,

care nu mai avea putere să plângă.

— Trebuie să rămân aici? întrebă Jean Duclos de pe estradă.

— Vă rog…

Şi Maigret se apropie de Pijpekamp, căruia îi spuse câteva cuvinte cu glas scăzut. Poliţistul din Groningen ieşi apoi din sală cu Oosting.

Câteva persoane jucau biliard în cafenea. Se auzeau ciocniturile bilelor.

Iar în sală, toţi simţeau un fel de apăsare. Păreau o adunare spiritistă, în aşteptarea unui lucru înspăimântător. Numai Any avu curajul să se ridice brusc şi să spună, după o ezitare:

— Nu văd unde vreţi să ajungeţi. E… e…

— A sosit momentul. Scuze! Unde e Barens?

Nu se mai gândise la el. Îl descoperi destul de departe în sală, sprijinit de perete.

— De ce nu te-ai aşezat pe scaun la locul tău?

— Aţi spus să stăm ca în seara aceea…

Avea o privire mobilă şi vocea gâfâitoare.

— În seara aceea, stăteam pe unul dintre locurile de cincizeci de cenţi, alături de ceilalţi elevi.

Maigret nu se mai ocupă de el. Deschise uşa care dădea spre un hol, de unde ajungeai direct în stradă, fără să mai treci prin cafenea. Văzu doar trei-patru siluete în întuneric.

— Presupun că, după terminarea conferinţei, câteva persoane s-au adunat lângă estradă. Directorul şcolii, pastorul, câţiva notabili felicitându-l pe orator…

Nimeni nu răspunse, dar aceste cuvinte erau de ajuns ca să evoce scena: spectatorii care se îndreptau spre ieşire, zgomotul scaunelor, discuţii ici şi colo, iar lângă scenă, un grup, strângeri de mână, elogii…

Sala se golea… Ultimul grup se îndrepta în fine spre uşă… Barens se apropia de soţii Popinga…

— Acum puteţi veni, domnule Duclos.

Toată lumea se ridică. Dar toţi păreau că ezită în privinţa rolului pe care îl aveau de jucat. Se uitau la Maigret. Any şi Beetje se prefăceau că nu se văd.

Wienands, stângaci, nefiresc, îşi ducea în braţe copilaşul mai mic.

— Urmaţi-mă.

Şi, cu puţin înainte de a ajunge la uşă:

— Ne vom îndrepta spre casă în aceeaşi ordine ca în ziua conferinţei. Doamnă Popinga şi domnule Duclos…

Cei doi s-au privit ezitând, apoi au făcut câţiva paşi pe strada întunecoasă.

— Domnişoară Beetje! Dumneata mergeai cu Popinga. Haide… Vin şi eu imediat.

Abia dacă îndrăznea să se îndrepte singură spre oraş; înainte de toate, se temea de tatăl ei, păzit de un poliţist într-un colţ al sălii.

— Domnule şi doamnă Wienands…

Ei se comportară cel mai natural, pentru că erau nevoiţi să se ocupe de copii.

— Domnişoară Any şi Barens…

Cornelius abia se abţinu să nu izbucnească în plâns, trebui să-şi muşte buzele, dar trecu totuşi prin faţa lui Maigret.

Comisarul se întoarse apoi spre poliţistul care îl păzea pe Liewens.

— În seara dramei, la această oră, se afla acasă. Vă rog să-l conduceţi acolo şi să-l puneţi să facă exact ce a făcut atunci.

Ai fi zis că era un cortegiu prost organizat. Primii plecaţi se opriră, întrebându-se dacă trebuiau să-şi continue drumul. Ezitau şi se tot opreau.

Doamna Van Hasselt asista din prag la scenă, răspunzând jucătorilor de biliard care îi vorbeau.

Oraşul era pe trei sferturi adormit, prăvăliile se închiseseră. Doamna Popinga şi Duclos porniră direct pe drumul de pe chei şi se ghicea că profesorul încerca să-şi liniştească însoţitoarea.

Spaţiul mare dintre stâlpii de iluminat crea o succesiune de zone de lumină şi de umbră.

Se văzu apa neagră, cu ambarcaţiunile care se legănau, fiecare cu un felinar în arboradă. Beetje, simţind-o pe Any în spatele ei, încerca să meargă cu

un pas degajat, dar faptul că era singură făcea dificilă această atitudine.

De la un grup la altul era un interval de câţiva paşi. O sută de metri mai departe, vasul lui Oosting le apăru foarte clar tuturor, deoarece era singurul vopsit în alb. Hublourile nu erau luminate. Cheiul era pustiu.

— Vă rog să vă opriţi cu toţii acolo unde vă aflaţi acum, spuse Maigret astfel încât să fie auzit de toate grupurile.

Încremeniră. Noaptea era întunecoasă. Fasciculul de lumină al farului trecea foarte sus deasupra capetelor şi nu lumina pe nimeni.

Maigret i se adresă lui Any:

— Vă aflaţi în acest loc în cortegiu atunci?

— Da.

— Şi tu, Barens?

— Da. Aşa cred…

— Eşti sigur? Mergeai împreună cu Any?

— Da. Staţi puţin… Nu aici, ci zece metri mai departe, Any mi-a atras atenţia că haina unuia dintre copii atârna pe jos.

— Şi ai făcut câţiva paşi înainte să-l anunţi pe Wienands?

— Pe doamna Wienands…

— Totul a durat doar câteva secunde?

— Da. Soţii Wienands au mers mai departe. Eu am aşteptat-o pe Any.

— N-ai remarcat nimic anormal?

— Nimic!

— Înaintaţi amândoi zece metri! le ceru Maigret. Şi atunci, sora doamnei Popinga ajunse exact în dreptul vasului lui Oosting.

— Mergi spre soţii Wienands, Barens.

Apoi, către Any:

— Luaţi şapca aceea de pe punte!

Trebuia să facă doar trei-patru paşi şi să se aplece. Şapca se afla acolo, negru pe alb, foarte vizibilă, cu ecusonul care avea un reflex metalic.

— De ce vreţi să…?

— Luaţi-o!

Ceilalţi, mai departe, încercau să-şi dea seama ce anume se întâmpla.

— Dar n-am…

— N-are importanţă! Nu suntem toţi. Fiecare trebuie să joace mai multe roluri. E doar o experienţă.

Tânăra luă şapca.

— Ascundeţi-o sub pardesiu. Acum prindeţi-l din urmă pe Barens.

Maigret urcă el însuşi pe puntea vasului şi strigă:

— Pijpekamp!

— *Ya!*

Poliţistul îşi făcu apariţia, la tambuchiul din faţă. Era tambuchiul postului de comandă unde se culca Oosting. În post nu era destul spaţiu pentru ca un om să poată sta în picioare, astfel încât, pentru a fuma o ultimă pipă, de exemplu, era logic să stea cu capul afară şi să se sprijine cu coatele pe punte.

Oosting stătea chiar în acel loc şi în acea poziţie. De pe chei, din locul unde se găsea şapca, nu putea fi văzut, dar el îl vedea perfect pe hoţul şepcii.

— Bun! Pune-l să facă exact ce a făcut în noaptea aceea.

Şi Maigret organiză din nou grupurile.

— Mergeţi mai departe! Voi lua locul lui Popinga.

Ajunse lângă Beetje, avându-i în faţă pe doamna Popinga şi pe Duclos, iar în spate, pe soţii Wienands, apoi pe Any şi Barens. Şi mai departe, se auzea un zgomot: Oosting se punea în mişcare, supravegheat de inspector.

De acum nu mai mergeau pe străzi luminate. După port, se trecea pe lângă ecluza pustie care despărţea marea de canal. Urma drumul de halaj, cu copaci în dreapta, şi, la o jumătate de kilometru, casa soţilor Popinga.

Beetje bâigui:

— Nu înţeleg…

— Sst! Noaptea e calmă. Putem fi auziţi, aşa cum şi noi percepem vocile celor dinaintea sau din urma

noastră. Aşadar, Popinga şi-a vorbit cu glas tare de una şi de alta, probabil de conferinţă…

— Da.

— Numai că tu, cu glas scăzut, i-ai făcut reproşuri.

— De unde ştiţi?

— N-are importanţă. Stai puţin! În timpul conferinţei, te aflai lângă el. Ai încercat să-i atingi mâna. Nu te-a respins?

— Da! bâigui ea, impresionată, privindu-l cu ochii mari.

— Şi ai reînceput…

— Da… Altădată, nu era atât de prudent. Mă săruta chiar şi la el acasă, în spatele uşii. Mai mult! Odată şi în sufragerie, în timp ce doamna Popinga se afla în salon şi ne vorbea… În ultimul timp devenise sperios.

— Prin urmare, i-ai făcut reproşuri. I-ai repetat că voiai să pleci cu el, continuând conversaţia cu glas tare…

În faţă, în spate, se auzeau paşi şi murmure. Duclos spunea:

— … vă asigur că asta nu corespunde cu nicio metodă de investigaţie poliţistă…

Iar în spate, doamna Wienands îşi dojenea copilul în olandeză.

Casa se zări în întuneric. Nu se vedea nicio lumină. Doamna Popinga se opri în prag.

— Tot aşa v-aţi oprit şi atunci, nu-i aşa? Deoarece cheia era la soţul dumneavoastră…

— Da…

Grupurile se reuniră.

— Deschideţi! spuse Maigret. Servitoarea se culcase?

— Da… ca astăzi.

Deschise uşa şi aprinse lumina. Văzură coridorul şi, în stânga, cuierul de bambus.

— Popinga era foarte vesel încă din acest moment?

— Foarte vesel! Dar nu natural. Vorbea prea tare.

Îşi dădeau jos pardesiele şi pălăriile.

— Scuze! Toată lumea s-a dezbrăcat aici?

— În afară de mine şi de Any, răspunse doamna Popinga. Am urcat în camerele noastre, ca să ne aranjăm puţin.

— Fără a intra mai întâi în altă încăpere? Cine a aprins lumina în salon?

— Conrad.

— Atunci, vă rog, urcaţi.

Şi urcă împreună cu ele.

— Any nu s-a oprit în camera dumneavoastră, prin care trebuia să treacă pentru a ajunge la a ei?

— Nu. Cred că nu…

— Repetaţi, vă rog, aceleaşi gesturi. Domnişoară Any, vă rog să duceţi în cameră şapca, pardesiul şi pălăria. Ce-aţi făcut amândouă în seara aceea?

Buza de jos a doamnei Popinga se ridică uşor.

— Puţină pudră, spuse ea cu o voce de copil. M-am pieptănat puţin… Dar nu pot… E îngrozitor! Mi se pare… Auzeam vocea lui Conrad jos. Vorbea despre radio, voia să prindă Radio Paris.

Doamna Popinga îşi aruncă pardesiul pe pat. Plângea fără lacrimi, de nervi. Any, în picioare în mijlocul cabinetului de lucru care îi servea drept cameră, aştepta.

— Aţi coborât împreună?

— Da! Nu! Nu mai ştiu… Cred că Any a coborât puţin după mine. Mă gândeam că trebuia să pregătesc ceaiul.

— În acest caz, vă rog să coborâţi.

Comisarul rămase singur cu Any, nu spuse nimic, îi luă şapca din mâini, se uită în jur şi o ascunse sub divan.

— Să mergem…

— Credeţi?…

— Nu! Să mergem. Nu v-aţi dat cu pudră…

— Niciodată!

Avea cearcăne la ochi. Maigret o pofti să treacă înaintea lui. Treptele scării trosniră. Jos domnea o tăcere desăvârşită. Astfel încât, atunci când intrară în salon, ambianţa era ireală. Semăna cu sala unui muzeu al figurilor de ceară. Nimeni nu îndrăznise să

se aşeze. Doar doamna Wienands aranja părul răvăşit al fiului cel mare.

— Aşezaţi-vă ca atunci. Unde este aparatul de radio?

Îl găsi el însuşi, răsuci butoanele, făcând să se audă şuierături, zvonuri de voci, frânturi de muzică, şi, în sfârşit, prinse un post unde doi comici interpretau un scheci franţuzesc.

Colonelul îi zicea căpitanului…

Vocea se auzi tot mai tare pe măsură ce postul era prins mai bine. Încă două-trei şuierături.

…şi căpitanul e băiat bun… Dar colonelul, bătrâne…

Şi vocea cu accent de periferie, zeflemitoare, răsuna în salonul frumos aranjat, unde toţi stăteau nemişcaţi.

— Staţi jos! strigă Maigret. Cineva să facă ceai. Staţi de vorbă…

Vru să se uite pe fereastră, dar obloanele erau închise. Deschise uşa şi strigă:

— Pijpekamp!

— Da, răspunse o voce din umbră.

— E aici?

— Da, în spatele celui de-al doilea copac.

Maigret reveni în casă, trântind uşa. Scheciul se terminase, iar vocea crainicului anunţa:

…disc Odéon numărul douăzeci şi opt de mii şase sute şaptezeci şi cinci…

Se auzi un hârâit, apoi o melodie de jazz. Doamna Popinga se lipi de perete. Pe fundalul muzicii, răzbătea altă voce care vorbea pe nas într-o limbă străină şi, din când în când, se auzea un pârâit, după care revenea muzica…

Maigret o căută pe Beetje cu privirea. Tânăra se prăvălise într-un fotoliu şi plângea în hohote. Bâiguia printre suspine:

— Bietul Conrad! Conrad!…

Iar Barens, foarte palid la faţă, îşi muşca buzele.

— Ceaiul! îi comandă Maigret lui Any.

— Încă nu fusese servit. Strânsesem covorul. Conrad dansa…

Beetje hohoti şi mai tare. Maigret se uită la covor, la masa de stejar şi la faţa de masă brodată, la fereastră, apoi la doamna Wienands care nu ştia ce să facă cu copiii ei.

10. Cineva care aşteaptă momentul

Maigret îi domina cu statura lui sau, mai curând, cu masa lui corporală. Salonul era mic. Sprijinit cu spatele de uşă, comisarul părea prea înalt pentru el. Era grav. Poate că nu fusese niciodată mai uman ca atunci când rosti, lent, cu o voce puţin înăbuşită:

— Cântă în continuare muzica… Barens îl ajută pe Popinga să strângă covorul… Într-un colţ, Jean Duclos vorbeşte şi se ascultă vorbind, în faţa doamnei Popinga şi a lui Any… Wienands şi soţia lui se gândesc să plece, din cauza copiilor, şi îşi spun asta cu glas scăzut… Popinga a băut un pahar de coniac. E de ajuns ca să-l stârnească… Râde, fredonează… Se apropie de Beetje şi o invită la dans…

Doamna Popinga se uita în podea, Any îl privea cu ochi febrili pe comisar, care continuă:

— Asasinul ştie deja că va ucide… E cineva care se uită la Conrad cum dansează şi care ştie că peste două ore acest bărbat care râde cam prea tare, care ar vrea să se distreze orice s-ar întâmpla, care e însetat de viaţă şi de emoţii, nu va mai fi decât un cadavru…

Şoc pentru toţi! Doamna Popinga deschise gura să ţipe, fără să reuşească. Beetje plângea mai departe.

Atmosfera se schimbase brusc. Cei din încăpere aproape că îl căutau pe Conrad cu privirea. Conrad care dansa! Conrad pe care ochii ucigaşului îl pândeau!

Doar Jean Duclos spuse:

— Foarte tare!

Dar, cum nimeni nu-l asculta, continuă pentru el însuşi, cu speranţa că va fi auzit de Maigret:

— Acum v-am înţeles metoda, care nu e nouă! Terorizarea vinovatului, sugestionarea lui, reintroducerea lui în atmosfera crimei pentru a-l forţa să mărturisească. Au fost unii care, trataţi în acest fel, au repetat fără să vrea aceleaşi gesturi.

Dar era doar un murmur confuz. Acele cuvinte nu puteau fi auzite într-un astfel de moment.

Din difuzor se auzea în continuare sunetul muzicii, formând un fond sonor destul de puternic.

Wienands, căruia soţia îi şoptise ceva la ureche, se ridică cu timiditate:

— Da! Da! Puteţi pleca! îi spuse Maigret, mai înainte ca olandezul să fi apucat să vorbească.

Biata doamnă Wienands, o mic-burgheză bine crescută, care ar fi vrut să-şi ia la revedere de la toţi, să-şi pună copiii să salute, nu ştia cum să procedeze. Strânse mâna doamnei Popinga fără să găsească nimic de spus!

Pe cămin se afla un ceas care arăta ora 10:05.

— Încă nu-i momentul ceaiului? întrebă Maigret.

— Da! răspunse Any, ridicându-se şi îndreptându-se spre bucătărie.

— Mă scuzaţi, doamnă! Nu v-aţi dus să faceţi ceaiul împreună cu sora dumneavoastră?

— Puţin mai târziu.

— Aţi găsit-o în bucătărie?

Doamna Popinga îşi trecu mâna peste frunte. Făcea eforturi ca să nu alunece într-o stare de năuceală. Fixă cu disperare difuzorul.

— Nu mai ştiu. O clipă! Cred că Any ieşea din sufragerie, pentru că zahărul e în bufet.

— Lumina era aprinsă?

— Nu. Poate… Nu! Mi se pare că nu.

— Nu v-aţi spus nimic?

— Ba da! Am spus: „Conrad nu trebuie să mai bea, altfel nu va mai fi decent”.

Maigret se îndreptă spre coridor, exact în momentul în care soţii Wienands închideau uşa de la intrare. Bucătăria era foarte luminoasă şi de o curăţenie exemplară. Apa se încălzea pe un reşou cu gaz. Any scotea capacul unui ceainic.

— Nu e nevoie să faceţi ceai.

Erau singuri. Any îl privi în ochi.

— De ce m-aţi forţat să iau şapca? întrebă ea.

— N-are importanţă. Haideţi…

În salon, nimeni nu vorbea, nimeni nu mişca.

— Aveţi de gând să lăsaţi muzica asta până la capăt? se decise totuşi să protesteze Jean Duclos.

— Poate. Ar mai fi cineva pe care aş vrea să-l văd aici: servitoarea.

Doamna Popinga se uită la Any, care răspunse:

— S-a culcat. Întotdeauna se culcă la ora nouă.

— Ei bine, duceţi-vă şi spuneţi-i să coboare un moment. Nu e nevoie să se îmbrace.

Şi, cu aceeaşi voce de recitator pe care o adoptase la începutul serii, repetă, încăpăţânat:

— Dansai cu Conrad, Beetje… În colţ se purta o discuţie serioasă… Iar cineva ştia că va fi un mort… Cineva ştia că era ultima seară din viaţa lui Popinga…

* * *

Auziră zgomot, paşi, o uşă trântită la etajul al doilea al casei, care era format doar din mansarde. Apoi un murmur ce se apropia. Any intră prima. Cineva rămăsese pe coridor.

— Intră! bombăni Maigret. Să-i spună cineva să nu-i fie frică, să intre…

Servitoarea avea trăsături imprecise, o faţă mare şi plată, buimăcită. Peste o cămaşă de noapte din bumbac pluşat crem, care îi ajungea până la călcâie, îşi pusese un pardesiu. Avea ochii înceţoşaţi de somn şi părul răvăşit. Mirosea a pat călduţ.

Comisarul i se adresă lui Duclos:

— Întrebaţi-o în olandeză dacă era amanta lui Popinga.

Doamna Popinga întoarse brusc capul, cu o expresie de suferinţă pe faţă. Duclos traduse. Servitoarea scutură energic din cap.

— Repetaţi întrebarea! Întrebaţi-o dacă domnul Popinga nu a încercat vreodată să obţină ceva de la ea.

Acelaşi protest.

— Spuneţi-i că o aşteaptă închisoarea dacă nu spune adevărul! Divizaţi întrebarea. A sărutat-o vreodată? A intrat vreodată în camera ei când se afla acolo?

Urmă o criză bruscă de lacrimi şi tânăra în cămaşă de noapte strigă:

— N-am făcut nimic! Jur că n-am făcut nimic…

Duclos traduse. Any se uita fix la servitoare, cu un aer dispreţuitor.

— Era amanta lui?

Dar servitoarea nu era în stare să vorbească. Protesta. Plângea. Cerea iertare. Articula cuvinte întretăiate de suspine.

— Nu cred! spuse în cele din urmă profesorul. După câte am înţeles, o tachina. Când era singur cu ea acasă, se învârtea în jurul ei la bucătărie. O săruta… Odată, a intrat în camera ei pe când se îmbrăca. Îi dădea pe ascuns ciocolată. Dar nimic mai mult!

— Poate să se ducă la culcare.

Tânăra urcă scara şi, după câteva clipe, îi auziră paşii în camera ei. Maigret i se adresă lui Any:

— Fiţi amabilă şi vedeţi ce face!

Aflară foarte repede.

— Vrea să plece imediat! îi e ruşine! Nu vrea să mai stea niciun ceas în casa asta. Îi cere iertare surorii mele. Spune că se va duce la Groningen sau în altă parte, dar că nu va mai locui la Delfzijl.

După care Any adăugă, cu agresivitate:

— Asta căutaţi?

Ceasul arăta 10:40. O voce anunţa în difuzor:

Emisiunea noastră s-a terminat. Bună seara, doamnelor, bună seara, domnişoarelor, bună seara, domnilor…

Apoi se auzi, foarte slab, muzica îndepărtată a altui post.

Maigret răsuci cu nervozitate butonul şi, brusc, se lăsă o tăcere desăvârşită. Beetje nu mai plângea, dar îşi ascundea în continuare faţa în mâini.

— Conversaţia a continuat? întrebă comisarul, cu o osteneală vădită.

Nimeni nu răspunse. Toţi erau şi mai traşi la faţă decât în sala hotelului *Van Hasselt.*

— Îmi cer scuze pentru seara asta penibilă…

Maigret se adresa mai ales doamnei Popinga.

— … dar nu uitaţi că soţul dumneavoastră era încă în viaţă. Se afla aici, puţin înfierbântat de coniac. Şi probabil că a mai băut…

— Da.

— Era condamnat! Înţelegeţi? Şi de către cineva care îl privea… Iar ceilalţi, care se află aici în acest moment, refuzând să spună ce ştiu, devin complicii asasinului…

Barens sughiţă şi începu să tremure.

— Nu-i aşa, Cornelius? îl întrebă pe nepregătite Maigret, privindu-l în ochi.

— Nu! Nu! Nu-i adevărat…

— Atunci, de ce tremuri?

— Eu… eu…

Era gata să facă o nouă criză, ca pe drumul spre fermă.

— Ascultă-mă! Se face în curând ora la care Beetje a plecat cu Popinga. Ai ieşit imediat după aceea, Barens. I-ai urmărit un moment. Ai văzut ceva…

— Nu! Nu-i adevărat…

— Stai! După plecarea celor trei, n-au mai rămas aici decât doamna Popinga, Any şi profesorul Duclos. Aceste trei persoane au urcat la primul etaj.

Any dădu afirmativ din cap.

— Fiecare a intrat în camera lui, nu-i aşa? Spune-mi ce-ai văzut, Barens!

Tânărul se agita zadarnic. Maigret îl ţintuia cu privirea.

— Nu! Nimic! Nimic!

— Nu l-ai văzut pe Oosting, ascuns în spatele unui copac?

— Nu!

— Şi totuşi, ai dat târcoale casei. Aşadar, ai văzut ceva.

— Nu ştiu. Nu vreau… Nu! E imposibil!

Toţi se uitau la el. Cornelius nu îndrăznea să privească pe nimeni. Maigret nu-l slăbi deloc:

— Mai întâi, ai văzut ceva pe drum. Cele două biciclete plecaseră. Trebuiau să treacă prin locul luminat de far. Erai gelos… Aşteptai… Şi a trebuit

să aştepţi mult timp. Un timp care nu corespundea cu lungimea drumului…

— Da…

— Cu alte cuvinte, cei doi se opriseră în umbra stivei de lemne. Asta nu era de ajuns ca să te sperie. Dar destul ca să te înfurie sau să te laşi cuprins de disperare. Înseamnă că ai văzut altceva, ceva înspăimântător. În orice caz, îndeajuns de înspăimântător ca să rămâi pe aici, în loc să te întorci la şcoală. Te aflai pe direcţia stivei de lemne… Nu puteai vedea decât o singură fereastră…

Barens se ridică brusc, cuprins de panică, pierzându-şi complet controlul.

— Nu e cu putinţă să ştiţi! Eu… eu…

— … Fereastra doamnei Popinga… La fereastră se afla cineva. Cineva care îi văzuse, ca şi tine, pe cei doi trecând mult prea târziu prin zona luminată de far, cineva care ştia aşadar că Beetje şi Conrad se opriseră îndelung în umbră…

— Eu! spuse cât se poate de clar doamna Popinga.

Şi atunci veni rândul lui Beetje să intre în panică, s-o privească cu ochii măriţi de groază.

* * *

Contrar aşteptărilor, Maigret nu a mai pus nicio întrebare, ceea ce a provocat o stare de stânjeneală generală. Impresia era că, după ce se ajunsese la punctul culminant, totul se oprea brusc.

Comisarul deschise uşa de la intrare şi strigă:

— Pijpekamp! Vino, te rog. Lasă-l pe Oosting acolo unde e. Presupun că ai văzut ferestrele familiei Wienands luminându-se şi apoi lumina stingându-se. Probabil că s-au culcat.

— Da.

— Şi Oosting?

— A rămas în spatele copacului.

Inspectorul din Groningen se uita în jur cu mirare. Totul era de un calm greu de înţeles. Iar feţele tuturor arătau ca ale unor oameni care nu dormiseră nopţi la rând!

— Rămâi aici un moment! Voi ieşi cu Beetje Liewens, aşa cum a făcut Popinga. Doamna Popinga va urca în camera ei, la fel Any şi profesorul Duclos. Le cer să facă aceleaşi gesturi ca în noaptea aceea.

Apoi se întoarse spre Beetje.

— Te rog să vii cu mine!

Afară era răcoare. Maigret ocoli clădirea şi găsi în remiză bicicleta lui Popinga şi două biciclete de damă.

— Ia una!

Apoi, în timp ce pedalau încet pe drumul de halaj, spre gater:

— Cine a propus să vă opriţi?

— Conrad…

— Era tot vesel?

— Nu… Imediat ce am ieşit din casă, am văzut că se întristase…

Ajunseseră deja la stiva de lemne.

— Să coborâm. Era îndrăgostit?

— Da şi nu. Era trist. Cred că din cauza coniacului. La început, îl înveselise. M-a luat în braţe, aici… Mi-a spus că era foarte nefericit, că eram o fată bună… Da, aşa a spus. Că eram o fată bună, dar că apărusem prea târziu în viaţa lui şi că, dacă nu vom lua măsuri de precauţie, se va ajunge la o nenorocire…

— Bicicletele?

— Le sprijiniserăm aici. Simţeam că-i venea să plângă. Îl mai văzusem aşa, în serile în care băuse… A adăugat că el era bărbat, că pentru el asta nu avea importanţă, dar că o tânără ca mine nu trebuia să-şi joace viaţa într-o aventură. Apoi a jurat că mă iubea, că nu avea dreptul să-mi strice viaţa, că Barens era un băiat de treabă şi că până la urmă aveam să fiu fericită cu el.

— Şi atunci?

Ea respiră zgomotos şi izbucni:

— I-am strigat că era un laş şi am vrut să urc pe bicicletă.

— Ce-a făcut?

— Ţinea de ghidon. Încerca să mă împiedice să plec. Spunea: „Lasă-mă să-ţi explic. Nu pentru mine, ci…”

— Şi ce explicaţie ţi-a dat?

— Niciuna! Pentru că i-am spus că, dacă nu-mi dă drumul, voi ţipa. Mi-a dat drumul… Am pedalat… S-a ţinut după mine, vorbind întruna. Dar eu mergeam mai repede… Am auzit doar: „Beetje! Beetje! Ascultă-mă o clipă…”

— Asta a fost tot?

— Când a văzut că ajung la bariera fermei, a făcut cale-ntoarsă. Am întors capul şi l-am zărit aplecat peste ghidon, foarte trist.

— Şi ai alergat după el?

— Nu! Îl uram, pentru că voia să mă facă să-l iau de bărbat pe Barens. Voia să fie liniştit, nu?… Când să deschid uşa, mi-am dat seama însă că nu mai aveam eşarfa. Putea s-o găsească cineva. Am plecat s-o caut. N-am întâlnit pe nimeni. Dar, când am ajuns în sfârşit acasă, tata nu era… A venit mai târziu. Nu mi-a zis bună seara. Era palid la faţă şi avea o privire plină de răutate. Mi-am spus că ne pândise şi că poate fusese ascuns în spatele stivei de lemne… A doua zi, probabil că mi-a scotocit prin cameră. A găsit scrisorile lui Conrad, pentru că nu le-am mai văzut. Apoi m-a închis în casă.

— Să mergem!

— Unde?

Maigret nici măcar nu-i răspunse. Pedală spre casa familiei Popinga. La fereastra doamnei Popinga era lumină, dar ea nu se zărea.

— Credeţi că ea a făcut-o?

Comisarul mormăi pentru sine:

— S-a întors acasă aşa, îngrijorat… A coborât de pe bicicletă, probabil în acest loc… A dat ocol casei, ţinând bicicleta de ghidon… Îşi simţea liniştea ameninţată, dar nu era în stare să fugă cu amanta lui…

Apoi, brusc, poruncitor:

— Beetje, rămâi aici!

Conduse bicicleta pe aleea din jurul casei. Intră în curte şi se îndreptă spre hangar, unde se zărea barca lucitoare.

Fereastra lui Jean Duclos era luminată. Ghiceai silueta profesorului, aşezat în faţa unei măsuţe. La doi metri, fereastra de la baie era întredeschisă, dar neluminată.

— Probabil că nu se grăbea să intre în casă, monologă în continuare Maigret. S-a aplecat, aşa, ca să împingă bicicleta sub acoperiş…

Era nemulţumit. Părea că aşteaptă ceva. Şi, într-adevăr, se întâmplă ceva, dar ceva ciudat: un zgomot mic de tot, sus, la fereastra băii, un zgomot metalic, declicul unui revolver neîncărcat.

Apoi, imediat, zarva unei lupte unu la unu, căderea a două corpuri pe podea.

Maigret intră în casă prin bucătărie, urcă repede la primul etaj, deschise uşa băii şi aprinse lumina.

Jos, pe pardoseală, îi zări zbătându-se pe inspectorul Pijpekamp şi pe Barens, care încremeni primul, în timp ce mâna lui dreaptă dădea drumul revolverului.

11. Fereastra luminată

— Idiotule!

Acesta fu primul cuvânt al lui Maigret, care îl culese pur şi simplu de pe jos pe Barens şi îl aşeză în picioare, susţinându-l un moment, pentru că altfel ar fi căzut probabil din nou. Uşile se deschideau.

— Toată lumea la parter! strigă Maigret.

Comisarul avea revolverul în mână. Îl mânuia fără precauţie, pentru că înlocuise gloanţele adevărate cu gloanţe oarbe.

Pijpekamp îşi scutura haina plină de praf cu dosul mâinii. Jean Duclos arătă spre Barens şi întrebă:

— El a tras?

Tânărul elev al Şcolii Navale arăta jalnic, nu ca un mare vinovat, ci ca un şcolar prins cu mâţa-n sac. Nu îndrăznea să se uite la nimeni. Nu ştia ce să facă cu mâinile şi încotro să-şi îndrepte privirea.

Maigret aprinse lumina în salon. Any intră ultima. Doamna Popinga refuză să stea jos şi puteai ghici că genunchii îi tremurau sub rochie.

Atunci, pentru prima dată, îl văzură pe comisar stânjenit. Acesta îşi umplu pipa, o aprinse, o lăsă să se stingă, se aşeză într-un fotoliu, dar se ridică imediat.

— M-am amestecat într-o poveste care nu mă priveşte! spuse el foarte repede. Un francez era bănuit şi am fost trimis să lămuresc cazul.

Îşi reaprinse pipa, ca să aibă timp să se gândească. Apoi se întoarse spre Pijpekamp.

— Beetje e afară, ca şi tatăl ei şi Oosting. Trebuie să li se spună să se ducă acasă sau să intre. Depinde… Vreţi să se ştie adevărul?

Inspectorul se îndreptă spre uşă. După câteva clipe, Beetje intră, umilă şi timidă, apoi Oosting, încruntat, şi, în acelaşi timp cu Pijpekamp, Liewens, alb ca varul şi încrâncenat.

Maigret deschise atunci uşa sufrageriei. Îl auziră scotocind într-un dulap. Apoi se întoarse cu o sticlă de coniac şi un pahar.

Bău singur. Era posac. Toţi erau în picioare în jurul lui şi el părea intimidat.

— Vrei să ştii, Pijpekamp?

Apoi, brutal:

— Atâta pagubă, nu-i aşa? Da, atâta pagubă dacă metoda voastră e cea bună! Suntem din ţări diferite, de rase diferite… Chiar şi clima e diferită… Când ai intuit o dramă de familie, ai profitat de prima mărturie care îţi permite să clasezi cazul. Crima unui matelot străin! Poate că e preferabil pentru societate. Fără scandal, fără exemple rele date de burghezie poporului!… Numai că eu îl revăd mereu pe Popinga, chiar aici, căutând muzică la radio şi dansând sub ochii asasinului.

Şi bombăni, fără să se uite la nimeni:

— Revolverul a fost găsit în baie. Prin urmare, s-a tras din interior. Pentru că ar fi o prostie să crezi că făptaşul, după ce-a săvârşit crima, a avut prezenţa de spirit să arunce arma pe una dintre ferestrele întredeschise. Şi, mai ales, să pună o şapcă în cadă şi un chiştoc de trabuc în sufragerie!…

Începu să se plimbe prin încăpere, evitând în continuare să-şi privească interlocutorii. Oosting şi Liewens, care nu-l înţelegeau, îl priveau cu intensitate, ca să ghicească sensul vorbelor sale.

— Şapca, chiştocul de trabuc şi, în sfârşit, arma luată din noptiera lui Popinga sunt prea mult. Înţelegeţi? Cineva voia să dovedească ceva, dar făcând exces de zel. Voia să încurce prea rău pistele. Oosting sau oricine altcineva venit de afară ar fi lăsat poate jumătate dintre aceste indicii, dar nu toate! Aşadar, premeditare… Aşadar, dorinţa de a scăpa de pedeapsă… Nu mai rămâne decât să procedez prin eliminare. Baes a fost eliminat primul. Ce motiv ar fi avut să intre mai întâi în sufragerie şi să lase acolo un trabuc, să urce în cameră ca să ia revolverul şi, în sfârşit, să-şi lase şapca în baie?… Apoi am eliminat-o pe Beetje care, în cursul serii, nu a urcat la etaj, nu a putut să lase acolo şapca şi nici măcar nu a putut s-o fure de pe vas, deoarece mergea alături de Popinga… Tatăl ei

ar fi putut să ucidă, după ce a surprins-o cu amantul ei. Dar, în acel moment, era prea târziu ca să urce în baie… Mai rămânea Barens. Nici el nu a urcat la etaj. Şi nici nu a furat şapca. Era gelos pe profesorul lui, dar, cu o oră mai înainte, încă nu era sigur de nimic…

Maigret tăcu şi îşi goli pipa lovind-o de tocul pantofului, fără să-i pese de covor.

— Asta e aproape tot. Ne-a mai rămas să alegem între doamna Popinga, Any şi Jean Duclos. Nu există nicio dovadă contra lor. Dar nici vreo imposibilitate materială. Jean Duclos a ieşit din baie cu revolverul în mână. Se poate lua asta ca o garanţie a nevinovăţiei sale. Dar poate să fie şi o supremă abilitate. Totuşi, deoarece se întorcea din oraş alături de doamna Popinga, nu a putut să fure şapca. Iar doamna Popinga, care era cu dânsul, nici ea. Şapca nu putea fi furată decât de ultimul grup: Barens sau Any. Iar puţin mai devreme, am demonstrat că Any a rămas singură un moment în faţa ambarcaţiunii lui Oosting… Nu mă leg de trabuc. E de ajuns să te apleci, oriunde, ca să iei un chiştoc vechi. Dintre toţi cei care erau aici în seara crimei, Any este singura care a stat sus fără martori şi a intrat şi în sufragerie. Dar ea avea cel mai bun alibi…

Şi Maigret, ferindu-şi în continuare privirea, evitând să-şi fixeze interlocutorii, puse pe masă planul casei schiţat de Duclos.

— Any nu poate să ajungă în baie decât trecând prin camera surorii sale sau prin cea a francezului. Cu un sfert de oră înaintea asasinatului, se află în camera ei. Cum va ajunge în baie? *Cum are certitudinea că, la momentul potrivit, va trece prin una dintre cele două camere?* Nu uitaţi că a studiat nu numai dreptul, ci şi lucrări de poliţie ştiinţifică. A discutat despre ele cu Duclos. Au vorbit despre posibilitatea crimei nepedepsite.

Any stătea foarte dreaptă, palidă la faţă, dar păstrându-şi stăpânirea de sine.

— Trebuie să fac o paranteză. Sunt singurul de aici care nu l-a cunoscut pe Popinga. Am fost nevoit să-mi fac o idee despre el din spusele celorlalţi. Era tot atât de însetat de plăceri pe cât era de timid în faţa responsabilităţilor şi, mai ales, în faţa principiilor statornicite… A mângâiat-o pe Beetje într-o zi când era vesel. Şi ea a devenit amanta lui. Mai ales pentru că ea a vrut asta! Aţi auzit ce-a spus mai adineauri servitoarea… Şi pe ea o mângâia, aşa, în treacăt. Dar n-a mers mai departe pentru că nu a fost încurajat în mod deosebit. Cu alte cuvinte, dorea toate femeile. Comitea mici imprudenţe, fura o sărutare, o mângâiere… Dar, înainte de orice, ţinea la securitatea lui. A fost căpitan de cursă lungă, a cunoscut farmecul escalelor fără urmări. Dar era funcţionar al Maiestăţii Sale şi ţinea la acest post, aşa cum ţinea la casa lui, la căsnicia lui, la soţia lui. Un compromis de pofte şi de refulări, de nebunie şi de înţelepciune!… La optsprezece ani, Beetje nu l-a înţeles şi a crezut că va fugi cu ea. Any trăia în intimitatea lui. Ce dacă nu era frumoasă? Era femeie, însemna mister… Într-o zi…

Tăcerea din jurul lui devenise insuportabilă.

— Nu pretind că a fost amantul ei, dar şi cu ea a fost imprudent. Ea l-a crezut. A făcut o pasiune pentru el. Dar nu o pasiune la fel de oarbă ca a doamnei Popinga… Şi au trăit astfel toţi trei. Doamna Popinga, încrezătoare… Any, mai închisă în ea, mai pasionată, mai geloasă, mai subtilă… Ea a ghicit relaţiile cu Beetje, a simţit duşmanul. Poate că a căutat şi a găsit scrisorile. Any accepta să împartă acelaşi bărbat cu sora ei, dar nu o putea accepta pe această tânără frumoasă şi sănătoasă cu care Conrad ar fi putut să fugă. Şi a luat hotărârea să ucidă…

Apoi Maigret conchise:

— Asta e tot! O dragoste care s-a transformat în ură! O dragoste-ură! Un sentiment complex, încrâncenat, în măsură să ducă la orice… Ea a hotărât să ucidă. A decis asta cu sânge rece. Să ucidă fără să se expună nici unei acuzaţii! Iar profesorul,

în seara aceea, a vorbit despre crime nepedepsite, despre asasini care procedează ştiinţific… Any e la fel de mândră de inteligenţa ei pe cât e de pasionată. A comis o crimă frumoasă, o crimă care urma să fie pusă fatalmente pe seama unui vagabond. Şapca… Trabucul… Şi alibiul de necontestat: nu putea să iasă din camera ei ca să ucidă fără să treacă prin camera surorii sale sau prin cea a francezului… În timpul conferinţei, a văzut nişte mâini care se căutau. Pe drum, Popinga a mers cu Beetje. Au vorbit şi au dansat, apoi au plecat împreună cu bicicleta… Nu mai rămânea decât s-o imobilizeze pe sora ei la fereastra camerei sale, s-o facă să-i încolţească în suflet bănuiala… Şi, în timp ce toţi o credeau în camera ei, Any a putut să treacă, în combinezon, prin spatele doamnei Popinga. Totul era prevăzut. A intrat în baie. A tras. Capacul de la cadă era ridicat. Şapca se afla acolo. Nu-i mai rămânea decât să se strecoare înăuntru… După împuşcătură, Duclos a intrat în baie, a găsit arma pe pervazul ferestrei, a ieşit în grabă şi, întâlnind-o pe doamna Popinga pe palier, a coborât împreună cu ea. Any, pregătită deja, în cămaşă de noapte, a venit în urma lor. Cine putea bănui că nu ieşea din camera ei, că nu era cuprinsă de panică, atunci când cobora într-o asemenea ţinută, deşi era cunoscută pentru pudoarea ei exagerată?… Fără milă! Fără remuşcări! Ura amoroasă alungă toate celelalte sentimente. Rămâne doar dorinţa de a învinge!… Oosting, care a văzut când i s-a furat şapca, n-a suflat o vorbă. Din respect faţă de mort şi ataşament faţă de ordine! Nu trebuia să se işte scandal în jurul morţii lui Popinga. Ba chiar i-a dictat lui Barens o declaraţie care lăsa să se înţeleagă că e vorba despre o crimă comisă de un matelot necunoscut, care voise să se răzbune… Liewens, care a văzut-o pe Beetje venind spre casă după ce Popinga o condusese, iar a doua zi a citit scrisorile, a fost convins de vinovăţia fiicei sale, a închis-o în casă şi s-a încăpăţânat să descopere adevărul. Puţin mai devreme, presupunând că îl voi aresta, a încercat să

se sinucidă. Iar Barens… Barens, bănuind pe toată lumea, luptând cu misterul şi simţindu-se el însuşi bănuit… Barens, care o văzuse pe doamna Popinga la fereastră… Oare nu ea trăsese după ce descoperise că era înşelată? Cornelius a fost primit aici ca un copil al casei. Orfan, a găsit în soţia profesorului său o a doua mamă. A vrut să facă un act de devotament. A vrut s-o salveze. Pe el l-am uitat la distribuirea rolurilor. S-a dus după revolver. A intrat în baie. A vrut să tragă… *Să-l ucidă pe singurul om care ştia şi, probabil, să se sinucidă după aceea!* Un biet copilandru eroic… De o generozitate pe care o ai numai la optsprezece ani!… Asta e tot! La ce oră am un tren spre Franţa?

* * *

Nicio vorbă. Toţi erau încremeniţi de stupoare, de teamă, spaimă sau oroare. În sfârşit, Jean Duclos spuse:

— Aţi făcut mare scofală…

Doamna Popinga ieşi, cu un mers de automat, şi, după câteva momente, o găsiră întinsă pe pat, pradă unei crize cardiace.

Any nu se mişcase. Pijpekamp încercă s-o facă să vorbească:

— Aveţi ceva de spus?

— Voi vorbi în prezenţa judecătorului de instrucţie.

Era foarte palidă. Cearcănele pe care le avea la ochi deveniseră enorme.

Doar Oosting era calm, dar se uita la Maigret cu o privire plină de reproş.

Aşa că, la ora 5:05 dimineaţa, comisarul, singur, lua trenul din mica gară de la Delfzijl. Nimeni nu-l condusese. Nimeni nu-i mulţumise. Nici măcar Duclos, care pretinsese că nu putea să plece decât cu trenul următor!

Se lumina de ziuă când trenul trecu pe podul care traversa un canal. Câteva ambarcaţiuni aşteptau cu pânzele atârnând dezumflate. Un funcţionar era pregătit să comande rotirea podului imediat după trecerea trenului.

Maigret o reîntâlni pe Beetje abia doi ani mai târziu, la Paris. Devenise soţia unui comerciant de lămpi electrice olandeze şi se îngrăşase. Tânăra femeie roşi recunoscându-l.

Îi spuse comisarului că avea doi copii, dar îi dădu de înţeles că soţul ei îi oferea o viaţă mediocră.

— Any? o întrebă el.

— Nu ştiţi? Au scris toate ziarele din Olanda. S-a sinucis cu o furculiţă, în ziua procesului, cu câteva minute înainte de a apărea în faţa tribunalului.

Şi adăugă:

— Vă aşteptăm să ne vizitaţi. Bulevardul Victor Hugo, nr. 28. Să nu amânaţi prea mult, pentru că săptămâna viitoare plecăm la schi în Elveţia.

În ziua aceea, la Poliţia Judiciară, Maigret găsi motive să-şi ia la rost toţi inspectorii.

Romanul a fost scris la bordul
navei Ostrogoth, *Morsang-sur-Seine*
(Seine-et-Marne), mai 1931

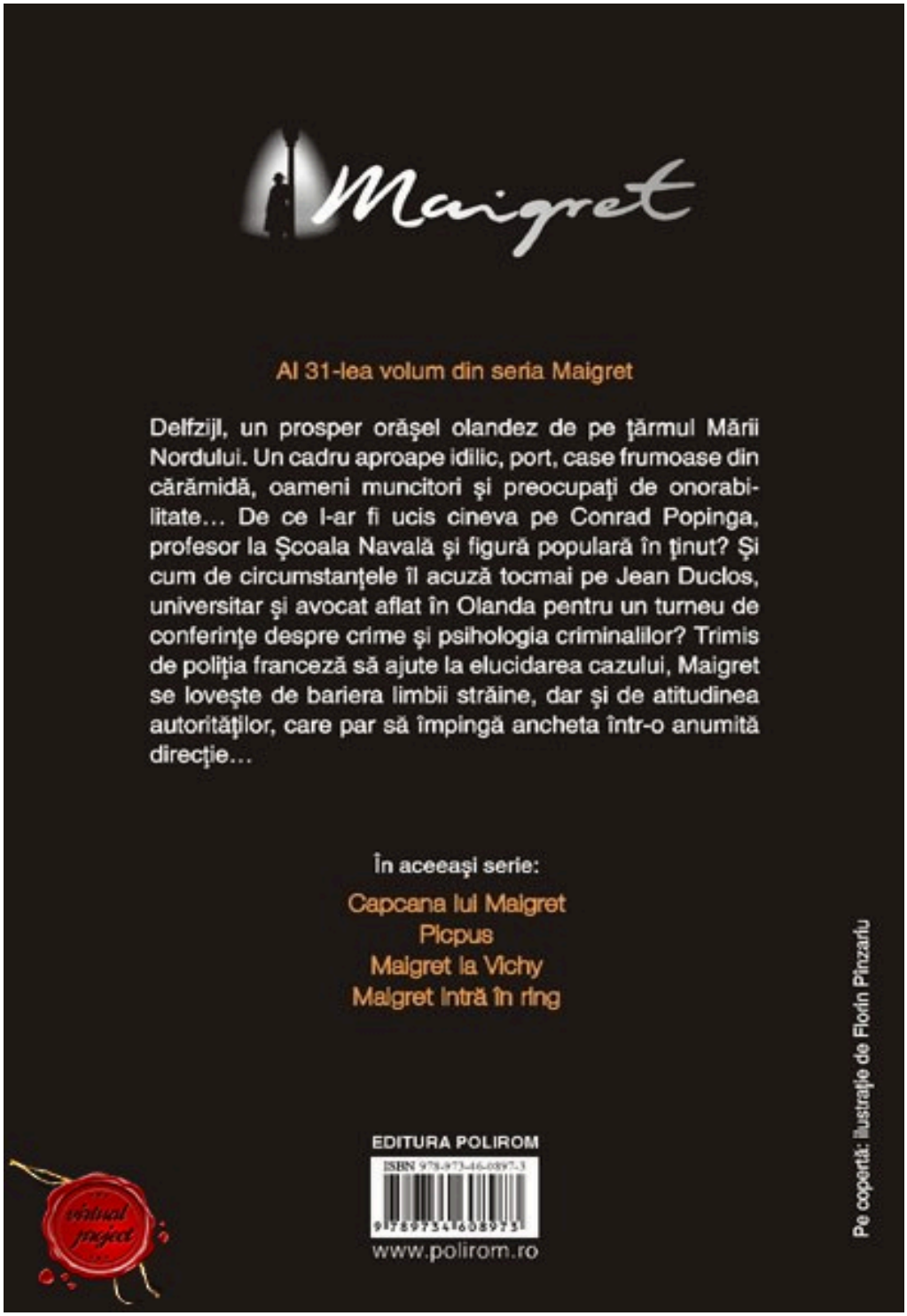
Maigret
Al 31-lea volum din seria Maigret
Delfzijl, un prosper orăşel olandez de pe ţărmul Mării Nordului. Un cadru aproape idilic, port, case frumoase din cărămidă, oameni muncitori şi preocupaţi de onorabilitate… De ce l-ar fi ucis cineva pe Conrad Popinga, profesor la Şcoala Navală şi figură populară în ţinut? Şi cum de circumstanţele îl acuză tocmai pe Jean Duclos, universitar şi avocat aflat în Olanda pentru un turneu de conferinţe despre crime şi psihologia criminalilor? Trimis de poliţia franceză să ajute la elucidarea cazului, Maigret se loveşte de bariera limbii străine, dar şi de atitudinea autorităţilor, care par să împingă ancheta într-o anumită direcţie…
În aceeaşi serie:
Capcana lui Maigret
Picpus
Maigret la Vichy
Maigret intră în ring
EDITURA POLIROM
www.polirom.ro
Pe coperta: ilustraţie de Florin Pînzariu

Table of Contents

1. Tânăra cu vaca
2. Şapca lui Baes
3. „Clubul şobolanilor de chei”
4. Lemnele transportate pe Amsterdiep
5. Ipotezele lui Jean Duclos
6. Scrisorile
7. Un dejun la Van Hasselt
8. Maigret şi tinerele
9. Reconstituirea
10. Cineva care aşteaptă momentul
11. Fereastra luminată

Table of Contents

1. Tânăra cu vaca 2
2. Şapca lui Baes 13
3. „Clubul şobolanilor de chei” 24
4. Lemnele transportate pe Amsterdiep 33
5. Ipotezele lui Jean Duclos 45
6. Scrisorile 56
7. Un dejun la Van Hasselt 68
8. Maigret şi tinerele 79
9. Reconstituirea 90
10. Cineva care aşteaptă momentul 103
11. Fereastra luminată 112